

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA

FORGÁCSOK

ELBESZÉLÉSEK

IRTA
SZENDE DÁRDAY OLGA

BUDAPEST
ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R.-TÁRS. KIADÁSA.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-25-5 (online)
MEK-14599

TARTALOM
MODERN AMBICZIÓ.
BAKFIS-SZERELEM.
A LEBONTOTT HÁZ.
KOPOTT LELKEK.
ZUZMARA.
DÉR.
DÉLIBÁB.
TETEMRE HIVÁS.
MEGTÉRÉS.
A FLIRT VÉGE.
SZAPPANBUBORÉK.

MODERN AMBICZIÓ.

- Hol volt ilyen sokáig, nagyságos asszonyom? Már vagy két hónapja nélkülözzük!
 - Köszönöm, hogy észrevették távollétemet; rokonoknál időztem. De hát ez nem érdekes. Csak most érkeztem vissza a városba, nem tudok semmit semmiről, meséljen valami újat.
 - Magam sem tudok!
 - Ej, dehogy nem. Valami kis skandalum csak történt: válás, eljegyzés vagy szöktetés, mi?
 - Nem... semmi! Azaz hogy... igazság: Szélley megnősült.
 - No lám, ez már ujság, a snájdig Szélley! És kit vett el?
 - A gazdag Gerey-leányt.
 - Nos és a szép Harkayné busul?
 - Dehogy, egy házban laknak.
 - Ugyan! És a szegény fiatal asszony?
 - Egyelőre még sirdogál, de majd akad idővel valaki, aki megvigasztalja.
 - Persze, persze... No, képzelem a korrekt Zodwitzné hogy fogja restelni, hogy tavaly még fogadta Harkayné!
 - Dehogy! Fogadja még most is. Ő mesélte nekem a dolgot, mikor a napokban nála voltam s a szép szőke Harkayné épp bucsuzóban volt, mikor jöttem.
 - Bámulatos...
 - Miért bámulatos? Neki semmi köze sincs sem Harkayné, sem Szélley dolgaihoz.
 - Természetes... Igaza van... - hangzott keserűen a válasz a szép asszony ajkairól. Majd hirtelen mindkét kezével megigazította a sok puha selyem párnácskát hamvasszőke, szinte ezüstös fejecskéje alatt s panaszos sóhajjal, halkan mondá:
 - Istenem, de szeretnék egy kis rossz renomméet, az olyan reliefet ad az embernek.
- Radányi Gida meglepetve kapta föl fejét. Szép, energikus, barnabőrű arcán meglátszott, hogy sehogysem érti a különben oly nyugodt asszony eredeti kifakadását.
- Nagyságos asszonyom, ön félrebeszél.
 - Dehogy beszélek félre... dehogy. - Felült s izgatottan babrálva könnyű, pastellkék liberti ruhája csipkéivel, így szólt:
 - Maga az én régi jóbarátom, elbeszélem hát az én két esetemet, és be fogja látni, hogy nem beszélek félre, s nagyon jól tudom, hogy mit akarok.

Kényelmesen visszahelyezkedett a magas támlájú, gótstilü karosszékbe s így kezdé:

- Én soh'sem tudtam megmagyarázni magamnak, hogy mi az oka annak, hogy, bár mindenki azt állítja, hogy csinos vagyok, fiatal vagyok, a legjobb szabóknál dolgoztatok... a társaságban mégis alig jövök számba. Meghivnak, szívesen látnak, de a dolognak mindig az a vége, hogy vagy az unalmas, szürke, leányos mamák közé kerültem, vagy az alig férjhezment, fiatal asszonykák közé, kik kisbabáik fogainak növéseével vagy férjeik gyomor bajának elbeszélésével mulattattak, míg a másik teremben a többi fiatal asszony nevetgélt, mulatott, flirtelt az urakkal.

Egyszer egy egész idegen társaságba kerültem. Estély volt. Remek, ezüstpaillettes világoszürke selyemruhám volt. A háziasszony egy kövér, szőke, időskés báróné, kivel fürdőhelyen ismerkedtem meg, igen szívesen fogadott, valószínűleg azt gondolta magában, hogy elég dekoratív jelenség vagyok, hogy egyszerű gentry-nevem daczára megállhatom helyemet a többi meghívottak között, kiknek nevei legnagyobbbrészt hét- és kilenczágú koronákkal ékeskedtek, sőt a magas arisztokrácia néhány unott tagja is képviselve volt. A báróné körülvezetett, bemutatott. Az urak siettek bemutatkozni, hódoltak, bókoltak. Igen jól mulattam, jókedvű voltam. Erre belép egy régi ismerősöm. Üdvözl s azután belevegyül az urak csoportjába. Beszélnek, suttognak, felhúzzák a szemöldökeiket, félrehúzzák a szájukat s rövid idő múlva ismét ott ültem elhagyatva a garde des damesok között s egy kemény arczu, szigorú arcz-kifejezésű, lapostermű fiatal ügyvédné mellett, a ki úgy került az illusztris társaságba - mint a rossz nyelvek állítják, - hogy férje, ki a báróné kegyeit élvezé, neje meghívását tűzte ki föltételül. Ismét csak rossz nyelvek állítják, hogy az ambiciózus feleség maga biztatja kintartásra kedves férjét. Képzelteri, mily jól mulattam ebben a környezetben.

Második esetem végre világosságot derített a rejtélyre.

Az idén fürdőre készültem Sárberekre. A család, melyhez csatlakozni szándékoztam, hirtelen megváltoztatta tervét, szándékát s így kénytelen voltam egyedül utazni.

Mikor első nap megjelentem a fürdőhelyen, semmi különös dolog nem történt. Egyszerűen utiruhában ebédeltem, azután könyveimmel a parkba vonultam. Másnap az étterembe belépésemkor mozgást, suttogást veszek észre. Ebéd alatt bemutatkozik a fürdőorvos és előzékenykedik. Ebéd után ismét a parkban ültem, midőn a fürdőorvos megjelent két elegáns urral. Megkért, hogy bemutathassa őket. Jóhangzású nevek voltak. Kissé kellemetlen volt ugyan nekem, tekintve, hogy egyedül időztem a fürdőhelyen, hogy mindjárt urakkal ismerkedjem meg, de mindketten oly korrektül, mondhatnám lovagias gyöngédséggel bántak velem, hogy nem volt okom őket hidegen elutasítani. Az urak révén megismerkedtem a fürdő hangadó kompániájával. Csupa víg, fiatal asszony, fiatal férjek, kik chassé-croisé udvaroltak, flirteltek. Kirándulás, rákászat, táncz, műkedvelői előadás egymást váltotta föl. Dicsekvés nélkül mondhatom, hogy jóformán az első szerepet engedte át nekem a társaság. Soh'se mulattam még ilyen jól! Az urak közül Tarján Elek, a híres urlovas foglalkozott legtöbbet velem.

Hej, hamar vége lett az én pünkösdi királyságomnak! Az urak részéről a hódolatot kimért udvariasság, az asszonyok részéről a bizalmas, fecsegő barátkozást unott kedveskedés váltotta fel. Ismét előttem volt a rejtély... Nemsokára megkaptam a kulcsát!... Kirándulások s egyéb összejövetelek lassankint nélkülem történtek... Ismét ott ültem a parkban kedvencz padomon, félbenhagyott regényemmel. Hirtelen megüti fületem Tarján hangja, ki, mint hallottam, aznap jött haza gazdag nagybácsija temetéséről. »Mit mondasz? Hát nem az a bizonyos Zsarnayné?« - hallatszott a szava. »Nem hát - felelé a kis kopasz konzul orrhangja, - hanem a sógornéja: nem elvált, csak özvegy.« »No hiszen, ha én ezt tudtam volna!« »És egy egészen szolid, korrekt asszony« - tevé hozzá megvetően az előbbi. »És én országos csacsi - mérgeződött Tarján, - én balek, még csodáltam a routint, a biztosságot, melylyel oly lassan vezeti a fonalat, a könnyű paradeokat, melyekkel visszaszorított. Mindig azt gondoltam magamban, minő routin! Minő varázs! Minő inger! És egy egészen szolid asszony! Oh én együgyü! S még ezzel el is szalasztottam a szép kis fekete Réthynét, a ki pedig annyi avanceokat csinált.« A kavics csikorgott, a szavak és léptek elhangzottak...

Tisztában voltam! Világosság lőn homályos elmémben...

Tehát valahányszor sógornóm, Zsarnay Zsigáné, kinek számos aventurejei mindig a szégyenpírt kergették arczomba; tehát midőn az ő dicsőségének glóriája tévedés folytán reám esett, hirtelen kapós, ünnepelt asszony lettem. Mihelyt kisült, hogy én csak Zsarnay Gyuláné vagyok s nem az a »bizonyos« Zsarnayné; rögtön visszahelyeztek a sarokba, melyből

elővettek. Most már értem, hogy mi az oka, hogy ha fényes társasággal teli termen mentem keresztül, hogy miért lapultak az urak oly hideg udvariassággal az ajtókhöz. Miért, ha vissza kerültem ősszel a fürdőzésből s először találkoztam velök, egyik sem kérdezte: hol s miként töltöttem a nyarat? Természetes. Tudtak annyit, hogy sem a cigányprimással nem rendezvoustam, sem a fiatal fürdőorvos neje nem kapott sirógörcsöket a zenetéren féltékenységből miattam; nem kocsikáztatott meg egy mágna sem kucsirkocsiján, vagy automobiljén feleuton leszállított inassal. S az, hogy a kura jót vagy rosszat tett-e, s hogy hány asztalfutót himeztem: az nekik ugyan mindegy volt.

De ez most másként lesz. Én unom ezt a szürke, egyhangú életet. Fiatal vagyok, 26 éves, élni akarok, számítani akarok a társaságban, nem akarok a mamák között ülni többé. Szerepelni akarok és fogok is. Én is a »bizonyos X«-nek közé akarok tartozni!

- De asszonyom...

- Soh'se fáradjon, hiszen a legjobb bizonyíték arra, a mit mondok, hogy maga, a ki évek óta ismer, még a szemem színét sem tudná megmondani.

Radványi felütötte fejét. Igaza volt Zsarnaynének. Nem tudta volna megmondani.

- Maga, ki szegény férjem legjobb barátja volt, évek óta jár hozzám, pedig maga sem tudja, hogy miért?

- De kérem...

- Csitt! Én megmondom. Vezekelni jön!...

- »Vez?...«

- Igenis, vezekelni... Rendkívül unja ezen látogatásokat, akár csak egy vén Erbtantit látogatna; de megteszi. Megteszi pedig azért, mert akkor, mikor szegény Gyula oly rosszul volt, Mentoneban írt magának, hogy jöjjön. Maga nem jött. Monte-Carloban volt okosabb dolga. A kis fekete bankárné... Mit fészkelődik? Ne féljen, tudom, hogy akkor hódítói pályájának még csak legelején volt, mikor még az elegáns zsidóasszonyoknál tartott. Ez igen könnyű dolog. A férj rendesen nincs jelen, vagy ha jelen van is, rettentő csunya, és feleségével együtt igen nagy megtiszteltetésnek veszi azt, hogy egy ilyen »feiner Cavalier« foglalkozik velök. No, de térjünk a dologra. Szegény Gyulám meghalt a nélkül, hogy magát látta volna. Ez magát bántja... nagyon bántja... s ezért a helyett, hogy a kerepesi temetőbe menne, eljön évenként háromszor, négyszer hozzám unatkozni, vezekelni.

Radványi mindinkább zavarba jött. Ez a halvány asszonyka, kit igazán soha jól meg sem nézett: hogy bonczolgatja a lelkét, hogy ismeri! Fájni kezdett.

- De asszonyom - monda, csakhogymondjon valamit.

- Semmi mentegetődzés!... Hisz ez inkább nagyon szép. Épp mivel látom, mennyi önkéntelen lelkiismeret van magában, következtetem, milyen lelkiismeretes lehet öntudatosan, léha, viveur-hirnevének daczára. És épp ezért szemeltem ki magát azon szolgálatra, melyre kérni fogom.

- Parancsoljon, asszonyom.

Az asszonyka előre ült székében, könyökeit térdeire támasztva, két bámulatos keskeny, fehér kezecskét összekulcsolva, állát reájuk fektette s hirtelen, széles, gonoszul pajkos mosolylyal kezdé:

- Maga fog segíteni, hogy elérjem a társadalmi állást, a melyre vágyom. Kompromittálni fog!...

- De asszonyom...

- Ne szakítson félbe. Hallgassa meg a programomat. Együtt fogunk színházba járni. Én feltűnő blúzban. Rengeteg tollaskalappal, fülig érő csipkeboával s egy szintelen és szóvalan barátnémmal fogok menni. Az első fölvonásközben maga be fog jönni, felülünk a kis padra s egész előadás alatt ott maradunk.

- De kérem!...

- Ne féljen, nem kell beszélnie, alhatik is, ha akar, csak néha-néha hadonázzon a kezeivel, hogy a szemben levő páholyból lássák a fehér manzsettáját.

- Szívesen.

- No jó. Holnap reggel a Kuglerbe megyek, veszek egy rikítópiros rengeteg bonbonniert s maga lesz oly szíves: s délután 5-6 között odamegy, beleül a gavallérsarokba az elárusító-asztal mögött s kiabálja jó hangosan a nevemet és a czimemet Irma kisasszonynak (neki, mert ő aztán odább ujságolja, ő szokta kiszolgálni a kisteremben a közvélemény által szankcionált híres szerelmeseket), tehát Irma kisasszonynak szép hangosan a nevemet és czimemet fogja kiabálni, hogy küldje el azt a piros jószágot.

- De nagyságos asszonyom, csak megengedi, hogy e csekélységet egészen magamra vállaljam?

- Nem, semmi esetre sem, semmi kiadást sem akarok magának okozni.

- De asszonyom, nem az első bonbonniér volna, melyet...

- Természetesen, csakhogy akkor mindig volt reá oka, de most semmi oka sincs.

Menjünk tovább. A bonbonniérről jut eszembe: pompás dolog, hogy maga épp most szakított a vörös Sasával a Magyar színházról. Azt fogják hinni, hogy az én kedvemért. Ajánlom, fogadja vissza kegyeibe a kis szőke kóristánét, ki úgy is megivott egy pakli Emke-gyufát maga miatt. Az nem fogja kívánni, hogy kocsikáztassa és a Hungáriába vacsoráztassa, ahhoz még nagyon tapasztalatlan.

- De asszonyom, meg vagyok dermedve!... Honnan veszi mindezt?

- Meg? Annál jobb, legalább nem fog mindig félbeszakítani. S hogy én mindezt honnan veszem? Ugyan menjen! Nem emlékszik, hogy csak a minap tárgyaltak magával a szép asszonyok, hogy melyik boutonok nagyobbak: azok-e, melyeket maga vett Sasának, vagy azok, melyeket a kövér bankár vett Necsinak, a vetélytársnőjének. Nos és maga akkor nem dermedt meg! De tovább. Meg van maga híva Kartaly báróné estélyére?

- Meg!

- Pompás. Eleinte kerüljön és diskuráljon minden ismerősével, azután, mikor a hangulat már fesztelenebbé kezd válni, vegye a legalacsonyabb pouffot, a melyet talál és tolja a karosszékem mellé, görbítse meg a hátát, könyökét tegye a térdére, az állát tegye a markába s nézzen mélán a levegőbe. Ez igen hatásos. Előrehaladott ostromállapot jele. Nem lesz fáradtságos dolog. Beszélnie alig kell, mert biztos vagyok benne, hogy a többi urak, azon boldogító tudatban, hogy zavarnak bennünket, igen körül fognak venni. Vagy nem vette talán észre, hogy ha egy hölgynek bármily okból lovagja nincsen, - legjobb ismerőse sem akarja észrevenni. Ha azonban el van mélyedve kedélyes beszélgetésbe egy gentlemannel, rögtön ott terem egy második, s a hol kettő áll, ott nemsokára tizenkettő is van, mert először is a konverzációval nem kell magukat megerőltetni, másodsor izlésükért sem kell helyt állani, mert mellettük bizonyít a majoritás.

Azután együtt fogunk elmenni. Kérem, majd lassan, nagyon lassan adja reám a belépőt s azalatt sugjon valamit a fülembe. Akármit: városneveket vagy az egyszeregyet, mindegy, csak

gyanasan nézzen ki a dolog. Oh, eddig eleget adták reám a belépőt automataszerűen az inasok, vagy legfeljebb egy álmos férj, ki, mialatt félkézzel a saját kabátját gombolta be, a másik kezével langyos udvariassággal akasztotta a hajamba a belépőm kapcsait...

Azután rántsa magára a kabátját, csapja fejére a czilinderjét, nyujtsa a karját s vezessen vigyázva, gyöngéden az első emeletig... Ott elereszthet s begombolhatja a kabátját, mert tudom, hogy kényes a torkára.

- De asszonyom, mindenesetre lekisérem.

- Fölösleges, azt már nem látja senki.

- Ha megengedi, hazakisérem.

- Még fölöslegesebb: azt pláne nem látja senki. Azután, lássa, ez igen fontos: ha férfitársaságban rólam beszélni találnának, vágjon kinosan lovagias arcot s pödörje a bajuszát. Ez igen hatásos. Semmi sem gyanusabb, mint ha egy hölgy neve hallatára a férfiak hallgatnak és a bajuszukat pödrik.

- Amint parancsolja.

- Azután el fog jönni a zsurjaimra. Igen későn fog jönni s kivárja, míg mind elmentek. Tíz percz múlva mehet maga is.

- Asszonyom, ön kegyetlen! Miért már tíz percz múlva?... Nem lehetne...

- Ugyan minek? Azt már nem látja senki. S azután úgy sincs mit mondanunk egymásnak.

Radványi nem felelt, csak nézte az asszonykát s bevallotta magának, hogy eddig még soha sem látta. Nézte magas, nyulánk, Walter Crane rajzaira emlékeztető alakját. Ezüstös, dús szőke haját, mely lazán volt büszke kis fejcskájára tűzve s melynek némely rendezetlen firtöcskéje egész keskeny fekete szemöldökeihez ért. Nagy, kékesszürke, okos szemeit, kicsiny, egyenes orrát, kissé nagy, lágy rajzu, puha, piros száját, melyet olykor különös gonosz, pajkos gaminmosolyra vont félre, a mi által láthatóvá lettek apró, hegyes, hófehér fogacskáái.

Bájos volt és érdekes. Nem birta felfogni, hogy eddig nem jött ennek tudatára. Persze társaságban... Ej, hátha igaza lenne?!

- És mi lesz jutalma ezen önsanyargatásomnak? - töré meg végre a csendet.

- Jutalma? - kérdé hidegen a szép asszony büszkén fölegyenesedve. De hirtelen elsimult a haragos redő homlokáról s nyílt, kedves mosolylyal nyujtá kezét Radványinak. - Jutalma az lesz kedves barátom, hogy az én emlékemnek fogja köszönhetni, hogy lesz bátorsága meg-nőszülni, mert hinni fog a tisztességes nőkben.

*

Másfél év múlva Zsarnaynéből ugyan nem lett »az a bizonyos Zsarnayné«, hanem Radványi Gidáné, s egy igen boldog asszony. Néha-néha azonban vígan dörzsölgetve kis kezét emlegeti: »Fogadni mernék, hogy mindenki azt hiszi, hogy viszonyunk volt házasságunk előtt!«

- S maga ennek örül? - kérdi férje.

- Hogyne! Büszke vagyok rá, hogy ennyire vittem. Ennek köszönhetem, hogy »a szép Zsarnayné« lettem, maga meg az a számár Radványi, a kinek olyan bolond szerencséje volt s aztán mégis elvett. Másodszor: ennek köszönhetem azt is, hogy még nem unt rám.

- Ugyan?

- Igen, úgy van, mert akárhogy tiszteli a férj a nejét, ő is csak férfi s csak akkor tetszik neki a felesége, ha másoknak is tetszik. Vagy nem maga volna az első, ki, ha megint ott ülnék a szürke mamák között, szépen átmenne a másik terembe, a hol nevetgélnek és flirtelnek?
- De remélem, hogy férji hűségem ébrentartására nem szemel ki egy újabb talmi udvarlót?
- Nem. Mert először is nem találnék többé oly alkalmas, megbízható médiumot, mint maga volt! - Itt az asszonyka fehér keze lágyan megsimogatta Radványi rövidre nyirt, sűrű, fekete haját. - Másodszor is - s itt a kezecske lejjebb siklott s pajkosan meghúzta a férj figyelő fülét - nem érdelem meg ezt a kérdést és ki is kérem magamnak.

BAKFIS-SZERELEM.

Berky Dani bácsi kuriájának oszlopos tornácán már rég elvégezték a hagyományos haboskávával kezdődő s rántott csirkével végződő uzsonnát. Alkonyodott. A háziak is, a vendégek is hallgattak. Abba a bizonyos jóleső társas hallgatásba merültek, mely jó ismerősök közt nagyobb intimitás bizonyítéka, mint a legélénkebb csevegés. A falu tornyában lassan el-kongatták a hét órát. A hazatérő tehenek kolompjai, ostopattogás és tücsökczipelés megalkották a szokott esti harmóniát.

- De hol van Goli? - töri meg a csendet az öreg Ladányi, ki bucsuzni jött át leányával szomszédaihoz, mert fürdőre készült beteg nejével. Az özvegy tanácsosnének, Berky Dani bácsi nővérének, arczára kinos kifejezés ült. Ő bizony sohasem tudta megmondani, hogy Goli hol van.

- Ott jön! - kiáltá nevetve Ladányi Ilonka s kimutatott az országútra.

Igaza volt, ott jött Goli. Azaz előbb Dani bácsi tehenei hosszú, széles sorban, mögöttük egy karcsu leányalak, a hosszú ostorral műértőleg cserdítve s dallamos fűs hangján kiáltozva az utszálon meg-megálló tehenekre: »Héj Borcsa! Óha Riska!« Előtte kullogott Bodri, a fehér bundás kutya, szájában egy világos szalmakalappal, melynek hajdan égszínkék szalagjait a porban hirczolta s itt-ott reá jól is lépegetett.

- Goli!? - Szentmarjayné desperátus arcczal kulcsolta össze kezeit.

Goli a hangra felpillantott s meglátva a tornáczon a társaságot, gyorsan fellépett a kerítés kőalapzatára s a léczek közé könyökölve, vigan kiáltá: »Ilonka, Ladányi bácsi, jó estét!«

- Hát te megint hol jártál? - kérdé Dani bácsi összevont homlokkal.

- Hazahoztam a teheneket.

- Arra való a tehénpásztor. De hol van az a fiu?

- Jaj, Dani bácsi, képzelje, kint voltam a kis erdő szélén eprészni és ott legeltek a tehenek is. Hát látom a Palit egy fa alatt feküdni és bögni, bögni szörnyen. Megkérdezem, hogy mi baja. Elmondja, hogy arra járt a falujából egy molnárlegény s elbeszélte neki, hogy az apja, mikor ki akarta javítani a házuk tetejét, elcsuszott a létrán, leesett s betörte az oldalát. Talán meg is hal szegény. Pali nem merte haza hozni a teheneket, mert félt, hogy az öregbéres elveri s el sem bocsátja haza. Hát ott feküdt szegény és sirt. Erre azt mondtam neki, hogy fusson haza, én majd őrzöm a teheneket s este hazaterelem őket.

- Hát ott mit szorongatsz? Mi az a piszkos csomó?

- Piszkos csomó? - mondá Goli sértődötten. - Ez egy kis körtefa. Ott állt az erdő szélén, kiástam a bicskámmal, egy kis földet hagytam a gyökerein s belecsavartam a Pali zekéjébe, a mit ott hagyott a legelőn. Mindjárt elültetem. Holnap lesz a tizenhatodik születésnapom, épp jó lesz emlékfának.

- Inkább azzal ünnepelnéd a születésnapodat, hogy megfésülködnél s rendesebben járnál. Hogy nézel megint ki?! - dorgálá őt Szentmarjayné.

Goli külsejére igazán ráfért volna egy kis gondozás. Gazdag, fekete göndör haja csak lazán volt átkötve nyakszirtjén egy meghatározhatatlan színű szalaggal és sűrű tincsekben lógott fényes fekete szemeibe s lebegett a szélben halántékai körül. Piros, fehércsikos rövid ruháján is meglátszott, hogy a fiatal hölgy nem igen ügyelt annak épségére és tisztaságára.

- Csak behajtom a teheneket, azután elültetem a fácskámat.

- Semmi ültetés! - morgá Dani bácsi. - A teheneket behajtja a Miska, te meg eredj és hozd rendbe magad. Add oda az ostort Miskának!

Goli durczásan felbiggyesztett ajakkal adta át az ostort az elősiető béresnek s meghagyta neki, hogy a Darut ne kösse a Bimbó mellé, mert azok mindig döfik egymást, azután a kertajtón át lassan közeledett a tornácához.

Helén, Dani bácsi szép, szőke leánya, ki három évvel volt idősebb Golinál, gyorsan elébe ment s ajánlkozott, hogy segítségére lesz az átöltözködésnél. Goli alkudozni kezdett, hogy elültethesse a fácskát, de Dani bácsi erélyes közbelépésének engedve, szomoruan egy oleander-dézsza mögé rejtette csomagját s kullogott Helén után.

- Szörnyű jószág ez a Goli! - panaszkodott Szentmarjayné. - Télen az intézetben csak valahogy elbánnak vele, mert nagyon szeret tanulni, de nyáron, mihelyest lejövünk ide Danihoz, nem lehet vele birni. Hol a szalmapadláson, hol egy szénásszekér tetején, hol egy igásló hátán van, mindig borzasan, mindig rongyosan. Istenem, miért nem lett fiu ez a leány!

- Már az igaz, hogy derék egy ficzko lett volna! - dörmögé Dani bácsi a pipafüst mögül. - Még rajtam is kifog a kis béka. Képzeld, - folytatá szomszédjához fordulva - a multkor kinézek az ablakon s látom, hogy a Száminak, a házalónak a szekereből kifogja a lovat. - Mit csinálsz? - kiáltok rá. - Nagyon inna a szegény ló, - felelé - viszem a kuthoz, olyan nehéz az itatóveder, nem tudom idehozni. - Mi közöd a zsidó lovához? - mondom neki. - De a ló nem zsidó! - felelé nagy komolyan s viszi itatni.

Általában köteteket lehetne írni, ha az ember fel akarná sorolni Golinak, ki különben az előkelő Agatha névre volt keresztelve, a különböző ítéleteit és mondásait.

Ezek után mindenki érteni fogja Ladányi Ilonka meglepetését, mikor két havi távolléte után meglátogatja Berkyéket s a kerti fasorból eléje siet egy gondosan fésült, rózsaszínruhás hölgy, fehér napernyővel, szövött félkezttyükkel s ő ezen bájos megjelenésben felismeri Golit.

- Goli! Hát veled mi történt? Napernyő, keztyű tenálad!? Nem hittem volna, hogy ezt valaha megérem! - Goli kissé szégyenkezve, kelletlenül tipegett.

Ezen bámulatos átváltozás rejtélyének nyitja pedig az, hogy Goli szerelmes volt... Regénye pedig így kezdődött:

Dani bácsi egy napon az ebédnél említette, hogy délután a szomszéd birtokosok egyike át fog jönni s megnézi az eladó szürkéket. Goli rögtön feltette magában, hogy ő láthatatlan lesz a délután folyamán. Ismerte Dani bácsi szomszédait: a csizmás, pipás bácsikat, kik örökké a vetésekről és cséplőgépekről diskuráltak estig.

Tehát délután, alig hogy meghallotta a kocsizörgést, mely jelezte a vendég érkezését, átszaladt az udvaron s gyorsan felmászott a szénapadlásra vezető, létraszerűen keskeny lépcsőn. Elnyújtózkodott a zizegő szénában és roppant jól érezte magát. Így feküdt egy jó ideig, mikor egyszerre feltűnt a padlásajtóban a bóbitás, kendermagos tyuk, melyre úgy panaszkodott a Julcsa szolgáló, hogy mindig elrejtí a tojásait, pedig azok olyan szépek, nagyok. - Ahá, - gondoló Goli - most megfogtalak, megtalálom a fészket. - Óvatosan utána kuszott a tyuknak. Izgatottságában nem nézett se jobbra, se balra. Egyszerre csak sülyedni érzi maga alatt a szénát. Kapkod, fogózkodni akar, de hasztalan... Érzi, mint zuhan le egy szűk, sötét mélységbe. Nagyot visít s azután érzi, hogy ismét szénán ül s nagyon fáj a könyöke: beleesett a szénagáadorba.

Dani bácsi vendégét épp a lóistállóba vezette, hogy megmutassa neki a kérdéses szürkéket, mikor a gáadorban egy tompa sikolyt és dörömbölést hall. Odaugrik a gáadorhoz, kinyitja az ajtaját s egy csomó szénával együtt kigurul Goli...

Dani bácsi nagyot káromkodik; Goli feltápáskodik, félresimítja a haját s nagy meglepetésére a várt csizmás, pipás bácsi helyett egy szép, magas barna huszártisztet pillant meg Dani bácsi mellett. Óriási zavarba jött.

- Kérlek, bátyám, mutass be! - szólt a tiszt és egy arcizma sem rándult meg. Golira a fiatal ember nyugodt udvariassága sokkal kinosabban hatott, mint bácsijának falrengető hahotája. Fülig pirulva igyekezett rendbe hozni kóczos haját és ruháját s először jött tudatára annak, hogy egy korabeli fiatal leánynak nem a szénagádban van a helye.

Tárczay kapitány ezentul gyakran jött át Berkyékhez. Kellemes, nyugodt modoru ember volt, úgy, hogy még Dani bácsi is megszerette, pedig ki nem állhatta a katonákat. Golival pláne nagy barátságot kötött a szép kapitány. Tennisezett vele, együtt idomítottak egy kis foxterriert stb. Golinak roppantul imponált a nagy, komoly, nyugodt ember, ki oly jóízűen tudott nevetni az ő bohókás ötletein. És a mit nem tudott elérni egy tuczat nevelő s egész családjá örökös intelmei, azt elérte a kapitány egy rosszaló pillantással, egy rövid megjegyzéssel.

Egyszer midőn együtt játszottak egy single tennis-matchet, Goli, - ki macskaügyességet tanusított minden játéknál - szélesebb futással igyekezett elkapni egy sarokba placirozott gameballt, midőn ruhájának lefeszett porzsinórjában megakadva, elbotlott s nagyot esett arczczal a földre. Tárczay átugrotta a hálót, felemelte a leánykát s aggodalmasan kérdezte, nem sérült-e meg esés közben. Goli nevetve bizonyítgatta, hogy nincsen semmi baja s kivéve zsebéből idom-talan nagy bicskáját, levágta a lelógó porzsinórt s újra rakettje után nyulva, felállt a játékhoz. A kapitány rakettjét nyugodtan a tokjába dugta.

- Nincs vége a setnek! - kiáltá Goli.

- De én nem játszom olyan fiatal leányokkal, kik rendetlen ruhájuk miatt orra esnek - volt a nyugodt válasz.

Máskor meg célba löni tanította. A kert aljában lődöztek a kuglizó dobjára erősített cél-táblára. Golit ez rendkívül mulattatta. Hűvös szél fujt s Goli mindig hibázott, mert utolsó perczen a szél éppen a szeméi elé fujta hajtincseit. Tárczay hátrafogta a sűrű hajcsomót.

- No, most lőjön.

Goli célzott és épp a feketébe talált. Diadalmasan fordult Tárczay felé.

- Látja, - mondá ez - ha szép rendesen hordaná a haját, mint más fiatal leányok, mindig talált volna. - Ezzel összepakolta a revolvereket s ment nyugodtan a ház felé.

Egy más alkalommal pedig Goli épp a kertből sietett elé s az ut keresztezésénél szembe találta magát a kapitánynyal. Mosolyogva akart neki kezet nyújtani. Tárczay megfogta a kézcsuklóját s a kis barna, össze-visszakarmolt kezet vizsgálva mondá:

- Ha én egy szép tizenhatéves leány volnék, jobban gondoznál a kezemet s nem járnék ilyen öles körmökkel.

Goli boszankodva ránczigálta vissza a kezét.

- Ma reggel meghalt a Fipszi, most temettem el, azért földes a körmöm - magyarázta durczásan.

Fipszi egy szelid mókus volt, melyet Pali barátjától kapott.

- S meg is siratta, amint látom, - mondá Tárczay mosolyogva - mert egészen összemázolta az arczát. Nézze, én azt hiszem, hogy el is temethette s meg is gyászolhatta volna Fipszit anélkül, hogy egészen bemaszatolja magát.

Ilyen és hasonló leczkék meglepő gyorsan változtatták át Golit azon gondozott külsejű fiatal hölgygé, a kivel Ilonka visszaérkezésekor találkozott.

Ilonka rövid idő múlva felfedezte a nagy változás okát. Ha egy könyvet talált Goli kezében, azt bizonyosan Tárczay kölcsönözte. Szép kis gyöngyház tollkése szintén Tárczay ajándéka volt. A hosszuszőrű angoraciczka, amelyik hivatva volt a boldogult Fipszit pótolni, szintén a kapitány figyelmét dicsérte.

Ilonka ügyes kérdései Golit vallomásra birták. Igen, ő imádja Tárczayt, vallá egy bizalmas órában Ilonkának és majdnem biztos viszonzszerelméről. Sőt még azt is elárulta barátnőjének, hogy mennyire örül, hogy nem kell visszamennie az intézetbe, mert Tárczay okvetlenül megkéri előbb a kezét.

Nagyot bámult persze Ilonka, midőn egy napon Goli keresésére indulva, a kert végén levő lugasban görcsösen zokogva találta kis barátnőjét.

- Mi bajod, Goli?

- Oh, én olyan bo-boldogtalan vagyok! - tört ki Goli fuldokolva. Ilonka gyengéden átölelte s kérdései révén a következőknek jutott tudomására:

Ugyanaznap kora délután Goli megpillantotta Tárczayt, ki hintóban érkezett s nem, mint máskor, kucsirkocsin vagy lóháton. Azonkívül atillában volt, karddal és fényes lakkcipőkben. Golinak majd elállt a szivverése. Biztosra vette, hogy most dől el a sorsa: Tárczay a kezét jött megkérni.

Tárczay egyenesen Dani bácsi szobája felé vette útját. Kis idő múlva az inas Helént kereste.

Ki írja le Goli kegyetlen meglepetését, midőn a tornácra kilépni látja Tárczayt, karján Helénnel s utánuk a sugárzó Dani bácsit, ki tele torokkal kiáltozott Szentmarjayné után. Goli mintegy megkövült, mikor Dani bácsi az elősiető tanácsosnénak Helént és Tárczayt mint jegyespárt mutatta be. Erre emberfeletti önuralommal előlépett és gratulált unokanővérének és Tárczaynak. De most már nem bírta ki tovább, iderohant, hogy zavartalanul kisirhassa magát.

- De én sohasem láttam Tárczayt Helénnel! - csodálkozott Ilonka.

- Persze hogy nem! - pattogott Goli, haragosan felegyenesedve - hiszen elmesélték a híresek, hogy milyen komédiát gondoltak ki! Dani bácsi megesküdt, hogy Helénnek gazdához kell férjhez mennie, mivelhogy neki fia nincsen. Helén e télen, mikor a mamánál volt, egy bálon megismerkedett Tárczayval s már akkor - itt nagyot sóhajtott, - megszerették egymást. Tárczay, ismerve Dani bácsi ellenszenvét a katonák iránt, elhatározta, hogy idejön le öreg nagybátyjához s megkísérli őt rábírni, hogy birtokát neki eladja s kiegyezik a nagybácsi számos örököseivel, kik közé ő nem tartozott. Ha ez sikerül, úgy rögtön bejelenti Dani bácsinak, hogy kvietál s megkéri Helén kezét. De mivel tudta, hogy elég hosszadalmas história lesz, míg az örökösökkel végezhet s ezen idő alatt, nem akarva nélkülözni Helén látását s mert félt attól, hogy Dani bácsi, ha észreveszi, hogy Helén körül jár, mint »haszontalan kardcsörtetőt« kinézi a házból, hát elhatározták ketten, hogy addig velem fog foglalkozni, a mi ellen Dani bácsinak semmi kifogása sem volt.

Goli elbeszélése végeztével újabb könnyzáporral borult Ilonka nyakába, ki szinte meg volt hatva s hiába igyekezett őt vigasztalni. Hirtelen Goli felkapta a fejét:

- Ilonka, mondd meg, de igazán, mi áll nekem jobban, rózsaszín vagy világoskék?

- De hogy jut ez most eszedbe? - kérde Ilonka, álmélkodva ezen a gyors átmeneten.

- Tudod, - felelé Goli méltóságteljes arczczal - mert szép akarok lenni Helén esküvőjén, hadd lássa a nyomorult, hogy mit ve-e-szített! - zokogá, újra belemerülve keservébe.

A krónika azonban feljegyezte, hogy Tárczay nem látszott annak tudomására jutni, hogy mit veszített, de ellenben Goli kitűnően mulatott az esküvőn egy csinos huszárkadéttal, akinek pláne ő imponált.

A LEBONTOTT HÁZ.

Egész nap unatkoztam s csupa unalomból cél nélkül ugrottam fel a villamosra. Egy sarokba dobva magamat, unottan néztem a párával sűrűn bevont ablaktáblákat, unottan fizettem huszfilléresemet a kalauz lyukas keztyűs kezébe. Csupa unalomból mustrálni kezdtem utitársaimat. Átellenben ült egy kövér vörösképi ember prémsipkában, nagy bottal kezében. Vastag fülcimpájában azzal a bizonyos arany sróffal. Mellette egy jelentéktelen fiatal szőke gyászruhás asszony, ki fekete keztyűs kezével idegesen törölgette az ablakról a párát, hogy ki nézhessen rajta. Azután egy csomó iskolásfiú gyűrött könyvekkel, kopott táskákkal. Valami nem tulságosan kedvelt tanárukról lehetett szó, ítélve a következő párbeszédből: »Fütyülünk!« »Nem, csókákkal dobálunk, a csókákat betintázzuk!« »Éljen, betintázzuk!« Elfordultam tőlük s tekintetem a mellettem ülő anyókára esett. Olyan volt, mint minden más vénasszony, de isten tudja miért, folyton néztem kellett őt. Nem tudom, a számtalan ránczot néztem-e szürke arcában, vagy az aszott, barna, dagadt, eres kezeket, vagy talán az a két fájdalmas tekintetű szintelen kék szem vonzott-e, mely pillátlan veres szemhéjak alól oly tompa fásultsággal, oly sok megpróbáltatást eláruló közönynyel tekintett maga elé.

Az anyóka görnyedten ült s fázékonyan burkolózott egy szürke kendőbe, lábainál egy kis, rossz fedelű barna kosárka volt. A rozoga fedél alatt kilátszott egy ujságpapírral lekötött bögre, másik oldalon pedig egy kék köténybe burkolt valami. Mellette az ülésen egy apró virágcserep állott, kicsiny, viruló hónapos rózsatővel. Mozdulatlanul, violaszínű ránczos száját összehuzva, bámult maga elé. A gyászruhás szőke asszony ismét dörgölni kezdte az ablakot. Az anyóka megmozdult, arcza megváltozott, előre hajolt, hirtelen éles sikoltással egyenesedett fel, s nem gondolva kosarával s a kocsis gyors járásával, kiiramodott s a kalauz szitkozódása daczára, leugrott a keményre fagyott kövezetre. Lába megcsuklott egy pillanatra, de azután felemelkedett s hihetetlen sebességgel egy félig lebontott ház falai között eltűnt. Félig érdeklődésből, félig sajnálkozásból felkaptam az anyóka kosarát, virágcserepét s a találgató, mosolygó utasok közt kifurakodva, leszálltam s a házrom felé tartottam. Nem valami fényes ház lehetett valaha. Számításom szerint csak földszintes. A meszelt, itt-ott festett falak piszkosak, a hajdani szobák kicsinyek lehettek. Nyilván szegény nép lakott benne.

A törmeléken tovább menve, balra fordultam, a helyiségbe néztem, mely valószínűleg konyha volt, amit bizonyított is az egyik kormos sarok, melynek falából egy cső vége nézett ki. Alatta egy rakás törmelék... vagy nem... a rakás megmozdult. Az én öreg anyókám volt. Csendesen közelebb léptem. Összezsugorodva feküdt a földön. Testét néha görcsös zokogás rázkódhatta meg. Gyöngéden megérintettem a vállát. Az asszony ijedten ült föl a nagyra nyitott könyes szemeivel reám bámult. Mennyi kifejezés volt most az elébb oly fásult arcban. »Anyjuk, a kosarát hozom, meg a virágját, a kocsiban feledte« - mondtam, elébe tartva mindkettőt. Az öreg asszony némán vette ki kezemből. Feje ismét lehanyatlott. »A kosaram, a virágom« - motyogta. - Hirtelen ismét fölkapta a fejét s az elébbi értelmes kifejezés ömlött végig az arcán. Felkelt s mondá: »Nem vagyok bolond, uram, ne higye, nem, csak... köszönöm, köszönöm... s ismét a földre nézett. Kis szünet mulva csendesén kezdé... Látta, már van annak vagy hatvanöt éve, itt születtem ebben a házban. Itt éltem évekig szüleimmel, testvéreimmel. Itt haltak meg egyenként, a testvérek előbb, még kicsikorukban, aztán az apám, végre az édesanyám. Szegény édesanyám!

Látta ez itt ez volt a konyha. Itt tanított édesanyám főzni. Ide jött édesapám melegedni, ha hazajött. Itt settenkedtek a kicsinyek. Itt - ezzel kilépett a mellékszobába, - itt voltunk mindig az anyámmal. Ennél az ablaknál ültem mindig. Gyermeckoromban itt játszottam. Itt, az ablak sarkában voltak a játékszereim. Később, mikor felserdültem, varrni tanultam. Sok pénzt szereztem vele, ügyes kezem volt. Segíthettem anyámat, ki akkor már özvegy volt.

Lássa, az ablak az udvarra jár és ott, tul az udvaron, az az ajtó, az az ablak.« Az anyóka e szavaknál fakó arczsine daczára elpirult. »Ott lakott a Jani, tetszik tudni, szabó volt, csinos, ügyes legény. Tizenhat éves voltam, mikor odahurczolkodott. Bezzeg szorgalmasan varrtam akkor az ablaknál, édes anyám nem győzte csodálni. Ő is ott ült az ablakjában. Előbb csak nézett, aztán mosolygott, aztán én is mosolyogtam. Egy nyári este meg csak kijött, odajött az ablak alá s megszólított. Megkérdezte, mi a nevem s megmondta a magáét. Sokszor beszélünk így az ablaknál, vagy ha kimentem az udvarra vizet hozni a kutból. Egyszer be is hozta velem a vizet a konyhába, azt mondta, meg akar ismerkedni anyámmal. Édes anyám szívesen fogadta s mikor elment, azt mondta, hogy kedves, szerény legény s hogy tetszik neki. Azóta majd minden este, dolog után átjött velünk beszélgetni. Majd áthozta vacsoráját. Édesanyám megfőzte neki s együtt ettünk. Vasárnap együtt sétáltunk. Egyszer bálba is mentünk. Itt vasaltam ki fehér moll-ruhámat, földiszittem rózsaszinnel. Nem engedtem, hogy Jani megnézzé, mig készen nem lesz. Mikor aztán felvettem, istenem, hogy csodált! Vagy huszszor mondta, hogy milyen szép vagyok. Nem is voltam csunya, higye el, magas voltam, fekete volt a hajam, kék a szemem, fehér az arczom; igazán nem voltam csunya...

Igy éltünk békésen, boldogan. Jani ugyan még nem szólt, hogy el akar venni, de sem én sem édesanyám nem kételkedtünk benne, mert tudtuk, hogy azért nem szólt, mert nem volna mire házasodni.

Egy napon anyám egy nagy levelet kapott. Ritkán jött levél, hát nagyon bámultunk. Nénémről jött, a vidéki gazdag nénémről. Azt írta az édesanyámnak, hogy ő gyöngé, öreges, a trafikját már nem tudja egyedül ellátni. Nem-e jöhetnék én tán hozzája, meg hogy jó dolgom lesz.

Édesanyám nagyon örült. Terka néni gazdag volt, özvegy és gyermektelen, ki tudja, tán még ránk is hagyja mindenét, csak menjek. Én, bár meg voltam elégedve sorsommal, mégis örültem a változatosságnak. Ingerelt a gondolat, hogy a gazdag nagynéninél mily nagy kényelemben fogok élni. Egy kicsit a trafikban álldogálni, hiszen az csak mulatság.

Csak az az egy gondolat bántott, hogy mi lesz Janival: Meg is mondtam anyámnak. Az meg azt felelte, hogy most úgy sem házasodhatik, hát, ha nem látjuk egymást, az csak jó próba lesz. Hozzátette, hogy a Jani nem olyan legény, aki egykönnyen felejt. Belenyugodtam s mikor Jani átjött, majdnem vigan mondtam el neki az ujságot. Csak mikor láttam, hogy arcza mily fájdalmas kifejezést ölt, összeszedtem magamat s vigasztaltam. Mondtam neki, hogy majd visszajövök, talán gazdagon. Megvigasztalódott végre s a két szép kék szeme úgy fénylett, mikor kifestette a jövőt.

Másnap pakkoltam. Elbucsuztam édesanyámtól, aki sirt s Janival kimentem a vasutra. Éppen jókor jöttünk, a vonat érkezett. Még csak megigértem Janinak, hogy gondolni fogok reá s már be kellett sietnem a vagonba. Kihajoltam az ablakból. A vonat már indult. Ott állt Jani s intett kalapjával. A nap rásütött szőke hajára; olyan szépen egyenesen tartotta magát. Megindultan köszöntgettem vissza.

Csinos kis mezőváros volt az, amelyben a néném lakott. A főtéren állott takaros, tiszta háza. Néném öreges, jószívü asszony volt, nagy fehér főkötőben. Igen szívélyesen fogadott. Olyan jóságosan sürgött-forgott körülöttem, mintha nem is én jöttem volna ide az ő segítségére, hanem ő az enyémmre. Nem is igen segitettem neki szegénynek. Első nap, hogy kiálltam a trafikba, hire ment, hogy ott vagyok s a falu legénysége tódult oda. Az üzlet nagyszerűen ment. A néném mosolygott és örült. De mikor azt kívánta, hogy a háztartásban is nézzek körül, akkor durczás lettem. Néném erélytelen, békeszerető asszony volt, nem igen erőltetett, kényszerített, hanem csak elégedetlenül nézegetett körül s mormogott néha.

Én meg csak piperéztem magam. Reggel kiálltam a trafikba s tereferéltem a legényekkel. Eljött a pék fia, magas, szőke legény; a mészáros fia, széles, tömzsi, piros. A patikus, az

üvegárus stb., de a legszebb, legderekabb volt köztük a nagyon gazdag »Sas«-vendéglősnek a fia. Hire volt ugyan, hogy félig-meddig vőlegény, de annyit forgott körülöttem s vásárcorakkora szívet hozott nekem mézeskalácsból, hogy azt hiszem, nálamnál okosabb leány is azon édes reményben élt volna, hogy egy szép napon »Sas«-vendéglősné lesz belőle. Esténként kimentem a kapu elé. Odajött néhány leány és a legények s nevetgéltek, énekelgettünk. Igaz, hogy ha azután bementem a házba, az öreg néni, ki a lámpánál a bibliából olvasott, igen elégedetlenül pillantott reám fekete szemüvege felett s némán véve lámpáját, aludni ment. Ej, gondoltam magamban, úgy tesz, mintha sohasem lett volna fiatal.

Janira bizony alig gondoltam. Képe elmosódott emlékezetemben.

Egyszer egy délután néném beszólitott a szobájába. Komoly arcza megijesztett. Leültetett magával szemben s kezdé: »Édesanyádtól szomorú hír érkezett, igen beteg. Azt akarja, hogy jér haza. Sajnálom a szomorú okot, de szívesen bocsátlak utra.« Meglepetve pillantottam reá könyeim közül. »Csodálkozol úgy-e? Elhatároztam már régen, hogy ha elbocsájtalak, hogy megmondom néked, mennyire nem feleltél meg várakozásomnak. Azt reméltem, hogy ha téged ideveszlek magam mellé, könnyíteni fogod öreg napjaimat. Segíteni fogsz a ház körül, esténként fel fogsz olvasni nekem. Ha láttam volna, hogy megfelelsz, idehozattuk volna anyádat is. Ha valami derék legény megszeret, kiházasítottalak volna.

E helyett ép úgy kellett dolgoznom, mint mielőtt jöttél. Vasárnaponként sietnem kellett haza a templomból, hogy a pecsenye után lássak, mert te bizony délig is elterefereztél a téren. Az igaz, a trafik mindig teli volt férfinéppel, de az hasznot nem hozott, mert oly rendetlenül vezetted a számadásokat s úgy össze-vissza hánytál dohányt és szivart, hogy inkább károm volt belőle. Az estét, melyeknek úgy örültem, ismét egyedül tölthettem. Te künn fecsegtél a ház előtt s nekem fenn kellett maradnom, míg bejöttél, nehogy a szomszédasszonyok azt mondják, hogy kószálsz, amíg én alszom. Eleget megszóltak hiábavaló kaczerkodásaidért a vendéglős fiával, kiről tudhattad, hogy vőlegény.« - Nem igaz, nem is törődik azzal a leánnyal! - kiáltám izgatottan. - »Akár törődik, akár nem - felelé néném, - holnap lesz az eljegyzés. Az öreg Hermann, a pék, kérdőre vonta a vendéglőst, hogy mi lesz már a fiatalokkal s az beszélt a fiával és holnap lesz az eljegyzés. Menj most a szobádba, hozd rendbe a holmiasidat, hogy holnap reggel utazhass.« - Ezzel a néném fölkel s ott hagyott. Fölrohantam a szobámba s sirva vettem magam az ágyra. Megszégyenítve és szerencsétlennek éreztem magam. Sokáig sirhattam, mert mire felpillantottam, már leáldozóban volt a nap. Gyors elhatározással lementem a kertbe s a kerítésen át hittam a szomszéd fazekasnak félig hülye kis fiát, aki ott játszott a porban s megmondtam neki, menjen át Palihoz s mondja meg neki, jöjjön hátra a kertbe, mert sürgős mondanivalóm van. Türelmetlenül vártam. Nagysokára jött. Messziről láttam már, hogy rosszkedvű. Kalapja a szemére volt huzva. Mikor a kerítéshez ért, haragosan mondá: »Micsoda istenadta ostoba gondolat volt az tőled, hogy azt a buta kölyköt hozzám küldöd izenettel s az egyenesen beront az ivóba s minden vendég előtt hangosan elkotyogja, hogy hivatsz. Mi jutott eszedbe, hogy így nevetség tárgyává teszel. No hát mit is akarsz?« Roppantul megijedtem. Szórakozottságomban elfeledtem megmondani a gyermeknek, hogy sugva mondja az izenetemet, vagy hívja félre. Egész tervem dugába dőlt az által, hogy Pali ilyen mérges kedvében volt. Nem tudtam, hogyan kezdjem. »Pali - mondtam végre, - édesanyám nagyon beteg, haza kell mennem.« »Elutazol?« - kiáltá Pali önkéntelenül, örvendő hangon. Ez az egy szó megmutatta nekem, hányadán vagyok. Pali kibékült Tinivel, a pék leányával s most örül, hogy elkerülök innen; ki tudja, tán félt, hogy nem tud uralkodni magán. Düh és fájdalom könnyei tolultak szemembe. Fojtott hangon kértem: »Örülsz, úgy-e, hogy nem leszek utadban, te, te szószegő!« »Ejha, hát mit ígértem neked, hogy így reám horkantasz?« - kiáltá mérgesen. - »Nem mondtad-e nekem százszor, hogy szeretsz?« »Elmondtam én azt már sok szép lánynak« - felelé Pali hetykén; de azután szelidebben hozzátette: »No, legyen eszed, Panna, nem nekem való asszony lennél te. Nekem olyan kell, aki körül néz a

házban, vigyáz mindenre, dolgos, takarékos; nem olyan, mint te, aki csak czifrázza magát. Hej, pedig százszor szemrevalóbb vagy te, mint az én szegény sápadt Tinikém. A jó, hű leány milyen szép dohányzacskót himzett nekem, még akkor is, mikor rá se néztem» - mondá lassan, gondolatokba merülve s egy csinos dohányzacskót forgatott kezei között. - »No ne sirj, Panna« - mondá azután s megfogta a kerítésen nyugvó kezemet - »nem hiszem, hogy valaha szebb leányt lássak, mint amilyen te vagy, nem is foglak egészen elfelejteni soha, de tudod, az öregem, meg az ígéretem...« »Hadd el - mondám mérgesen - adjon isten neked olyan boldogságot, mint amilyent nekem szerezte!« Ezzel kirántottam kezemet az övéből s rohantam a kerten végig a ház felé, felvágattam a lépcsőn, be a szobámba s ráborulva az asztalra, görcsösen zokogtam. Nem tudom, azért-e, hogy igazán szerettem volna Palit, vagy csupán a megaláztatás fájt oly nagyon. Mikor szürkülni kezdett, végre megnyugodtam. Felkeltem, kivettem a skatulyát, melyben az emlékeimet tartogattam s az ablakhoz mentem. Haragosan vettem ki belőle a szívet s ledobtam az udvarra a kutyaház elé. Ott feküdt az öreg Zsemlye a kölykeivel. Pár percz múlva a szív szét volt tépve. Azután kiszedtem a klárist, szalagot s a szemétdombra hajítottam; a csirkék megcsipkedték s azután egy nagy sertés jött, megszaglálta s belegázolta a szeméttbe. Megkönnyebbülten raktam vissza a skatulyát holmim közé.

Másnap hajnalban utrakészen álltam néném előtt. A jó öreg asszony, úgy látszik, megbánta tegnapi kemény szavait. Szívélyesen bucsuzott tőlem, miután egy csinos bőrtáskát átadott, melyet élelmiszerral rakott meg. Azután felültem a bricskára s az állomásra hajtottunk. Az egész falu mély nyugalomban volt, aminek igen örültem; a világért sem akartam volna Palival vagy akármelyik legénnyel találkozni.

Az állomáson sok ember szeme megakadt rajtam. Nem is volt csoda. Szürke ruha volt rajtam, feszes fekete kabátka, melynek gombjai közül himzett kis zsebkendő kandikált ki és sötétpiros selyemkendő a fejemen. Utitársaim közt volt két leány, kik Bécsben szolgáltak. Annyit meséltek a nagy bérekről s uri jó módjukról, hogy alig értem rá hazagondolni, csak mikor Pestre érkeztünk, merültek föl egyenkint azoknak a képei, kiket viszontlátni fogok.

Mikor lakásunk elé érve, a konyhába léptem, elcsodálkoztam annak elhanyagolt állapotán. Körülnézve, láttam, hogy hiányzik a szép nagy pléhedények legnagyobb része, a polczokon is alig volt egy-két rossz bögre.

Ekkor bejött a szomszédné az udvarról: »Panna! Isten hozta! Jaj, de szép ruhája van s de szép lettél te... maga is!« De látva a kérdést szemeimben, hozzátette: »Ugy-e, édes Panna, szomoruan néz itt ki minden. Lássa, szegény édesanyja már régóta beteg, de nem akarta megírni magának, mert tudta, hogy jó dolga van. »Hadd legyen mentül tovább«, mondta mindig s éldegélt, ahogy lehetett. El-eladogatott valamit a fölöslegesből, de most már ágyban fekvő beteg, most már szüksége van a segítségre.« Ezzel bementünk a szobába. Ebből is, mint a konyhából, hiányzott sok minden. Az alacsony ágyon feküdt édesanyám egészen soványan. Örömmel, gyenge hangon üdvözölt. A szegényes környezet, anyám elváltozott arcza összehuzta szívemet. Leültem az ágya szélére s simogattam édesanyám kezét. Ekkor kinyílt az ajtó s belépett egy megtört, sovány alak s örvendő felém tartott »Panna!« »Jani!« »Lehetetlen!« Önkénytelenül hátráltam. Jani szomoruan eresztette le felém nyújtott kezét. Leült egy zsámolyra s lassan, fájdalmas hangon beszélt el, hogy beteg volt, tifuszt kapott, nagyon rosszul ment a dolga, hogy most is nagyon gyenge, alig tud dolgozni. Azután felemelve fejét, mélyen fekvő nagy szemeivel kérdőn tekintett reám. Elértettem a kérdést, de nem akartam reá felelni, elfordultam. Jani mélyen felsóhajtott.

Napok teltek el szomoruan, egyformán és én nem tudtam, hogy mihez fogjak. Édesanyám nem szerette, hogy a szobában legyek, azt mondotta, hogy a ruhámnak olyan erős levendulaszaga van. Jani meg folyton lehorgasztott fejjel, szomoruan lebzsel körülöttem s nem szólt semmit, csak néha mondogatta: »Hej, ha nem volnék olyan szegény, olyan beteg...«

Nyomasztólag hatott reám az egész környezet. Itt is, ott is dolgozgattam valamit, de nem változtathattam meg semmit.

Két-három hét múlva édesanyám meghalt. Sokat sirtunk, Jani, meg én. A néni pénzéből kikerült a temetési költség és még maradt is valami. Temetés utáni napon átjött az öreg Dorka, a szomszédasszony, s kérdezte, hogy mihez fogok kezdeni. Pesten nem akartam maradni, elhatároztam tehát, hogy megyek Bécsbe szolgálatot keresni. A szomszédné a fejét csóválta s tanácsolta, hogy inkább varrjak megint s várjam meg, míg Janinak jobban megy a dolga, aztán menjek hozzá. Jobb lesz ez, - mondá - mint a nagyvárosban kószálni s idegenek közt lenni. Nem akartam.

Összeszedtem a holmimat, rendbe hoztam a dolgaimat s elbucsuztam a szomszédoktól. Mikor Janitól akartam búcsúzni, azt mondta, hogy elkísér az állomásra! Szótlanul mentünk végig a Kerepesi-uton, szótlanul üldögéltünk a váróteremben, míg a vonat megérkezett. »Isten veled, Panna« - mondá Jani tompán - »nézd, látod, hadd köszsem a nyakadra ezt emlékül, tudod, hogy egészen el ne felejts« s ezzel kihuzott a zsebéből egy zsinórra fűzött ezüstpénzt. Helybenhagyólag bólintottam. Jani ügyetlenül kötözte nagy kezeivel a zsinórt. Én a földre néztem. Egy meleg csepp esett a kezemre. Szivem összeszorult. Eszembe jutottak a szép napok, mikor még boldogok voltunk, Jani, meg én. Egy perczig azon gondolkoztam, ne mondjam-e neki: »Jani, tudom, hogy mit gondolsz, mit kívánsz, itt maradok.« Feltekintettem reá, láttam sápadt, beesett arcát, kék karikás szemeit, melyekből két nagy csepp gördült végig hegyes végű orra, kékes remegő szája mellett. A fellobbant szikra elaludt. »Isten veled, Jani« - mondám s megszorítva kezét, megfordultam s a kocsi felé tartottam. Hátam mögött fuldokló hangon hallottam motyogni Janit: »Ha nem volnék olyan beteg, olyan szegény«. Kitekintettem a kocsi ablakán. Jani ott feküdt egy málhadarabon és görcsösen zokogott. Ekkor hozzálépett egy teherhordó s durván felrántotta: »Aludjék máshol, kend, ha részeg«, - ordítá. Jani tántorgó lépésekkel hagyta el a perront. A vonat fűtyült.

Eszembe jutott a szép, daliás szőke Jani, ki egy évvel ezelőtt búcsuzott el tőlem s két szánakozó könnycsepp gördült ki a szememből...«

Kis szünet után a vénasszony folytatá. »Sok-sok mindenem mentem azóta keresztül. Amig szép voltam és fiatal, vigan éltem. Később egy gazdag, öreg mészárosnak lettem az esküdt felesége. Csak a pénze miatt mentem hozzá. Rosszul bánt velem. Ütött, vert. Ő maga meg ivott is. Mikor végre megütötte a guta, kitünt, hogy alig van valamije. Ismét egyedül álltam. Azóta mindig rosszul ment a dolgom. Most ismét hazakerültem Pestre. Itt is, ott is akad egy kis munka, abból tartom fenn magam. Néha erre jártam s mindig jól esett látni ezt a régi házat, emlékezni arra, hogy valaha fiatal voltam... Gyermekesek játszottak az udvaron, egy fiatal asszony dolgozott az ablaknál. Minden oly békés volt, úgy szerettem nézni. És most ez a ház is le lesz bontva, csak én maradok meg, ki tudja meddig még...«

Az anyóka szomorúan nézett körül. A közeli toronyóra hetet ütött. »Istenem, már hét óra, mennem kell, mert ha nem hordok vizet még este a kvártélyosnémnak, nem enged a ládán aludni s nem kölcsönzi oda a pokróczot!« »Láda, pokrócz!« - kértem bámulva. - »No igen, ha nem hordok vizet, a földön kell aludnom.« »Hát nincs ágy?« - kértem. »Oh igen, de csak azoknak, akik fizetnek érte. Én csak a szobáért tudok fizetni.« »Hát többen vannak benne?« - kértem. - »Oh, néha tizen is. Egy mosóné, egy beteg varrólány, két hárfázó fiu, faczér cselédek és még mások. Ma éjjel halt meg a mosóné kis leánya, annak viszem ezt a kis hónapos rózsát, hadd ültesse a kicsike sírjára. A kertésznétől kunyoráltam el, kihez mosogatni járok.«

Mély szájalom fogott el a szegény teremtség iránt. Belefordítottam a tenyerébe a pénztárczám tartalmát. Nagy örömmel köszönte meg, azután még egyszer körülnézett s sebesen kitipegett a falak közül, ki a ködös utcára.

KOPOTT LELKEK.

Elegáns, raffinált izléssel, de nem gazdagon berendezett női szalon. Murayné. (32 éves, de legfeljebb 24 évesnek látszik. Érdekes, keskeny, halvány arc. Változó kifejezésű nagy zöld szemek. Rövid, egyenes orr. Határozott metszésű, puha piros száj. Lazán feltüzött hullámos barna haj, rozsdavörös reflexekkel. Nyulánk, hajlékony termet, bizarr, mandulazöld posztóruhában. Mély althang. Kissé ideges mozdulatok.) Szalánczy. (35 éves. Igen elegáns szőke és jelentéktelen. Azon egyének közül való, kiket mindenki megszeret, de soha senki beléjük nem szeret. Kinos arczkifejezésekkel nézegeti gondosan manicurözött kezeit. Végre felveti jóságos szürke szemeit Muraynéra.)

Szalánczy: Nagyságos asszonyom, látom az arczáról, hogy már régen kitalálta, hogy nem azért jöttem ezen szokatlan órában, hogy a tegnapi premierről referáljak, vagy elmeséljem, hol vacsorálnak többen, a Hungáriában, vagy Gentryben. Igen fontos, hm... kényes megbízatásban jöttem.

Murayné (alig észrevehető, gunyosan, jókaró mosolylyal): Ah, oh, valóban. Hát csak rajta!

Szalánczy (habozva): Zsadányi Zenó nagybátyja meghalt!

Murayné (fagyosan): Isten nyugosztalja.

Szalánczy: Vagyonát Zenóra hagyta.

Murayné (kis redővel a homlokán): Reáfért.

Szalánczy (meglepetve nézi Murayné. Kis szünet után): Asszonyom nem hiszem, hogy ne tudná, miszerint Zsadányi a legjobb és legőszintébb barátom, kinek nincsenek előttem titkai. Tehát arról is van tudomásom, ami szívének legnagyobb öröme s egyszersmind a legnagyobb bánata.

Murayné (idegesen dobol a karosszék könyöklőjén): És az...

Szalánczy (melegen): Hogy önök szeretik egymást!

Murayné (ajkába harap s hosszasan gondolkodva néz maga elé. Hirtelen felkapja fejét): Látom már, hogy valami igazán komoly mondani valója van. Elengedem a bevezetést. Rukkoljon ki vele egyenesen.

Szalánczy (sértődve): Amint kívánja. Tehát mondtam már, hogy Zenó nagybátyja meghalt s egész vagyonát unokaöccsére hagyta. Sajnos mindketten tudjuk, Zenó nagyuri módon élt s igen sok adóssága van. Ha tehát azokat kiegyenlíti, nem marad neki több, mint körülbelül negyvenezer forintnyi tőke.

Murayné: Ez Zsadányinak épp egy évre elég.

Szalánczy (nekimelegedve): Igaza van. Csakhogy Zenó új életet kíván kezdeni. Megunta ezt a léha életet. Észak-Amerikában van egy régi barátja, aki szintén könnyelmű élet után vagyona roncsaival odamenekült s most mint farmer marhatenyésztéssel szép vagyont szerzett. Ezen régi barátja már régóta buzdítja, hogy kövesse példáját. Zenó reméli, hogy ha megmaradt tőkéjét belefekteti egy farmba, és szorgalmasan dolgozik, úgy igen gondtalan életet biztosít ugy magának, mint társnőjének.

Murayné (meglepetéssel felpillant): Társnőjének?

Szalánczy (érzéssel): Igen asszonyom társnőjének. Zsadányi egész jövőjét az ön kezébe helyezi. Ön elvált asszony, százszor mondta, hogy unja életét, mely volt férje pazarlása miatt

már nem is egészen gondmentes. Határozzon. Ha rászánja magát, hogy elkiséri Zenót s megosztja vele az új élet örömeit és keserveit, úgy ő még ma felel barátjának, elintézi ügyeit s mint egy új, egy boldog ember fordít hátat régi életének s a régi világnak.

Engem bizott meg, hogy ezt önnek megmondjam, nehogy önkéntelenül is befolyásolja határozatát. Hogy szabadon válaszolhasson.

Murayné (hallgat. Arcza lágy, mélyzöld kifejezést ölt. Ajkain szomorú mosoly játszik. Hirtelen hangos, dallamos, szünni nem akaró kacagásba tör ki): Haha! Zsadányi mint farmer. Pompás!

Milyen nagyszerűen nézne ki az ő nyulánk diplomata alakja a nyersvászon-zekében. Blazirt, szőke arczával a gyűrött burkalap alatt. Vékony lábszárain a goromba, sáros csizmákkal. Igazán érdemes volna elmenni ezért a látványosságért!

Szalánczy (megbotránkozva): Ön nevet? Gúnyolódik? Ez az ön válasza, midőn egy férfi egész életét, sorsát, szerelmét az ön lábai elé teszi?

Murayné (lassankint megkomolyodva): Maga nagy bábé! Megbotránkozik a nevetésem, pedig ez az egyetlen válasz, melyet erre a kalandos propozícióra adhatok. Szegény Zsadányi! Farmernak akar menni. Egy olyan ember, ki, ha nem kaphatja meg a szokott illatszerét, hát beteg. Ki még a kabátját sem tudja felvenni egyedül. Ki nem tud egy lépést sem tenni olyan cipőben, mely nem Londonból való. Ilyen ember akar negyvenéves korában marhatenyészéssel pénzt szerezni! Beláthatja, hogy ezen csak nevetni lehet.

Szalánczy: Ez mind csupa apróság. Erős férfiakarát legyőz mindent.

Murayné: Az ám, erős férfiakarát. Hisz éppen ez az, amivel Zsadányi nem rendelkezik többé. Az ő jellemében minden csavar meglazult. Nemcsak az idegei koptak el. Elkopott a lelke is. Maga a szememre veti, hogy ő szeret és én nevetek. Dehogy szeret, azaz legalább nem úgy, mint azt egy olyan nagy gyerek, mint a milyen maga képzei. Ő támaszt keres az én lelkemben, azt hiszi bennem találná meg az erőt az új életre, ha elkisérném. Melegedni kíván az én szerelmem tüzeinél. (Sóhajtván): Pedig annál megfagyok majdnem magam is.

Szalánczy: Tehát nem szereti Zenót?

Murayné: Ő az egyetlen férfi, ki valaha érdekelt s valószínűleg szeretném is, ha tudnék egyáltalában szeretni. Ha nem volna az én lelkem is olyan kopott... Csodálkozik? Pedig úgy van. Ugy-e azt hiszi, hogy egy tökéletesen korrekt, rendezett körülmények között élő asszonynál az lehetetlen. (Szilaján felvetve fejét) Higgye meg kedves barátom, sokkal több érzést és áldozatot várhat egy férfi az olyan nőtől, kinek ő az ötödik szeretője, mint attól az asszonytól, kinek ő a harminczharmadik ártatlan flirtje.

Látja mi már leánykorunk óta megszoktuk, hogy vigyázunk, nehogy valami »ostobaságot« csináljunk. Azaz ne engedjük, hogy a szívünk megszökjön az eszünkkel, mert hát ostobaság volna elszalasztani a jó parthiet egy kis érzélgősség miatt. Ugy-e? Ha aztán megcsináltuk a jó parthiet, ott áll a »convénance« nevelésünk, elveink stb., miknek újra meg kell hozni az áldozatot.

De megmarad a hiuság és a kíváncsiság. Belenézni egy férfilelekbe, kicsit megbolygatni a nyugalmát, s ha érezzük, hogy egyik-másik esetben a mi nyugalmunk is veszélyben van, akkor óvatosan és biztosan lekoppintjuk a kis érzelemvirágocskának első rügyeit s még örülünk, hogy a mindennapi élet unalmában kis emócióra tehetünk szert. A lelkiismeret sem nagyon bánt, mert tisztelet a kivételeknek, maguk nem is érdemelnek egyebet. De így kopik el a mi lelkünk is lassan menthetetlenül...

Ugy-e belátja, hogy furcsa kis farmerek volnánk mi ketten? Biztosíthatom magát, hogy Zsadányi nagy szerelme rögtön megcsappanna, ha engem kretonruhában látna kenyeret dagasztani s megvallom őszintén, hogy én sem tudnék lelkesülni egy izzadságát törülgető, kapadohányt pipázó marhatenyésztőért.

Szalánczy (feláll): Tehát mit mondjak szegény Zenónak?

Murayné: Mindent. És hogy estére várom teára.

Szalánczy (meglepetten): És ön azt hiszi, hogy eljön?

Murayné: Persze, hogy eljön. Ha nem is éppen az én kedvemért, de mert megszokta ezt a magas támlásszéket, az én kékvirágos csészéimet... Tessék? Azt hiszi, hogy haragudni fog? Dehogyan fog, hiszen még haragudni sem tud szegény. Hisz olyan kopott a lelke, olyan kopott...

ZUZMARA.

- Nagymama, adjon kérem valami szép babaruhára valót! - A jóságos arcú öreg asszony letette elnyűtt imádságos könyvét az asztalra, fölalta pápaszemét a homlokára s meglepetten nézett unokájára. - De Lilike, hisz a nagymama mindig fekete, meg szürke ruhában jár, honnan vegyen hát szép babaruhára valót? - De látva a kis leány csalódott arcát, vigasztalóan hozzátevén: - No, ne busulj, majd keresek a régi holmi között, hátha akad valami.

A borzas francia bonne bedugta fejét az ajtón. - Lilike, jöjjön uzsonnázni. - A kis leány tétovázott. - Eredj csak kicsikém, majd addig keresek valami szépet. - A kis leány kifutott. Az öreg asszony fölkelte kopott, nagy bőrszékéből, elővette kulcsomagját s a nagy sárgarézzel kivert trümmőhöz ment, fölzárt a legelső fiókját, kihuzta s kivett belőle egy nagyanyának attributumába, a török sálba kötött batyut. Visszatípett előbbi helyére, még egy széket huzott maga elé, rátette a batyut s fölbontva, keresgélni kezdett. A batyu tartalma csupa rongyocska, szövetdarabka. Azt hiszem nem létezik női lény, kinek valamely almáriomában ne volna ilyen batyuja, mely útjában van, melyet un, de azért nem tudja magát elhatározni rá, hogy eldobja.

Gyakorlott női szem rögtön meglátta volna, hogy a nagymama előtt fekvő fölbontott batyu egy szűkebb viszonyok között élő nő garderobejának maradványait tartalmazza. Brokát, selyem, bársony, csipke nem igen volt közte, de annál több tartós, szürke-barna posztószövet, szintartómintás perkál stb. Az öreg asszony arcza egyre álmodozóbb kifejezést öltött. Hisz minden rongydarabka életének egy-egy szakára emlékeztette. A fekete krepp és fátoldarabkák gyászestekre, a kis piké és batiszt maradványok fiainak, leányának gyermekkorára. Az az egyetlen darab szürke brokát, melyet tisztelettel simogat végig, leánya esküvőjére készült ruhájának maradványa. Már-már a batyu tartalmának legaljára ért, s bizony az unoka számára vajmi keveset talált, midőn tekintete hirtelen megakadt egy kis rózsaszínű tárlatán fodrocskán. Arcát évtizedekkel megifjító mosoly élénkítette meg. Maga elé tette a fodrocskát s nézte, nézte hosszan... Hogyne, hisz látta magát, mint husz éves szép leányt, abban a végigfodros, rózsaszínű tárlatán ruhában. Mert szép, nagyon szép leány volt akkor a nagymama. Magas, nyulánk, éjfélete hajkoronával, melynek meglepő ellentéte volt a nyílt tekintetű szép kék szem.

Emlékezett az alkalomra is, melyre a ruha készült. Szülővárosában jótékonycélu hangversenyt rendezett az ottani nőegyesület. Le is jött a fővárosban átutazó nagy hegedűművész, de kísérete betegen érkezett meg. Az elnöknő személyesen jött két más hölgygel felkérni a zongorázásáról városszerte ismert fiatal leányt, vállalná el a kíséretet. De ő szabadkozott. Menyasszonya volt már későbbi férjének, ezt hozta föl kifogásul. A meginterpellált vőlegény nyugodtan kijelentette, hogy tőle bátran zongorázhat a menyasszonya, csak azt ne kívánja senki, hogy ő is eljöjjön arra a koncertre, mert ő bizony nem ölt frakkot, úgyis elég unalmas lesz azt az esküvőre fölhozni.

Azután eljött a fiatal művész az összjátékot próbálni. Még most is maga előtt látja a magas, sugár, elegáns embert, azokkal a mélységes tekintetű, igéző, szép szemekkel. És zenéltek együtt. Nemcsak a hangverseny számait, sok-sok más darabot is egészen késő estig. A művész eljött másnap is, harmadnap is s mindennap forróbb kézcsókkal köszöntö meg a fiatal leány szíveségét.

Elkövetkezett a hangverseny napja. Tomboló lelkesedésre ragadta játékuk a kisváros lakosságát. A művész kijelentette, hogy ennyi izléssel, finomsággal még nem kísérte őt senki. A hangverseny utáni banketnél egymás mellett ültek a viruló szép leány s az érdekes arcú művész. Még most is hallja azokat a kábitóan édes szavakat, melyeket az neki sugdosott.

Kérve-kérte ne temesse el fiatalságát, szépségét, tehetségét egy hétköznapi élet szürkeségébe. Jöjjön vele, legyen az övé. Fölviszi Bécsbe, ott még kiképezteti vagy egy évig, azután együtt mennek majd a világba, hódító körutra... Része lesz boldogságban, szerelemben, dicsőségben, gazdagságban... Mintha csak olvasott volna a fiatal leány lelkében s kitalálta volna annak rejtett vágyát a nagyvilág, a változatosság után. Már-már beleegyezett volna a kalandos tervbe, hogy másnap vele megy hajnalban, titokban, a kis hátsó ajtónál vár majd a kocsis... Ekkor tekintete anyjának boldog, büszkeségtől ragyogó arczára esett, onnan apja, a derék sőtárnoknak tiszteletben és gondban megőszült fejére s érezte, hogy nem képes szégyent hozni rájuk, nem képes öreg napjaikat így megkeseríteni.

A művész elutazott egyedül, ő pedig két napig feküdt forró lázban. - A hangverseny fáradalmai, - magyarázgatta a gyanutlan anya a szomszédoknak.

Egy negyedév múlva felesége lett tömzsi, egykedvű vőlegényének, kit ezalatt Pestre helyeztek át mint számtisztet. Házasságuk első évében a főváros által nyújtott élvezetek, egy-egy színházlátogatás, hangverseny, egypár új ismeretség, észre sem vették vele a sivár ürt, mely lelkében volt.

Tavaszszal született meg első kis fia. Ennek csak a fölösleget kellett fölálldoznia. A színházat, hangversenyt, új ruhát. Mikor megszületett a második, ez már a kényelemből, a szükségesből vitt valamit. A harmadik, a kis leány pedig egyenesen a nélkülözést hozta magával. A szegény asszonynak föl kellett hagynia mindennel, a mi egy kis örömet hozott életébe. El kellett válnia zongorájától, melyet kénytelen volt eladni. Föl kellett hagynia ismerősei látásával, hisz az az egyetlen fekete selyemruha, melyet a staffirungba kapott, már minden varrásnál kikopott, kifeslett. Keztyűje nem volt más, mint az az egypár fekete szövött, melyet egész télen át stoppolgatott. Férje mindezt igen természetesnek találta. Ha visszagondolt saját gyermekkori otthonára, ugyanezt a képet látta maga előtt. Látta anyját, a korán megöregedett, rosszul öltözött, beteges asszonyt egy csomó rakoncátlan gyermektől körülvéve, - zsémbelve, fáradni, dolgozni. Szerinte ez volt a nő sorsa. Hogy felesége a sklavi-kordiumon klimprázzon« vagy tollas kalappal vizitákat csináljon, ezt egyszerűen fölöslegesnek tartotta. Ha szórakozni akar, - mondá - álljon ki este a szomszédasszonyokkal a gangra tereferélni, ezzel még petróleumot is takarít meg.

Ezt azonban nem tette meg, inkább ott ült nap-nap után a gyermekekkel a Múzeum-kertben az ingyenpadokon, mert nem tellett a három krajczár székpénzre és varrogatott. A mellette ülő dadák kopott ruhájáról s a gyermekek tiszteletlen magaviseletéről ítélve, valami rosszul fizetett nevelőnőnek tartották, ő maga meg szégyelte őket fölvilágosítani. Mert bizony neveletlenek voltak a gyermekek. Apjuk mit sem törődött velük. Reggel, ha fölkel, a gyermekek már iskolában voltak, későn és külön ebédelt, este későn jött haza kártyakompániájából, mikor azok már aludtak. Csak vásár- és ünnepnapokon látta őket s ekkor a sok fölmerült panasztól éktelen dühbe jött s jól elverte valamennyit, tekintet nélkül az elkövetett csintalan-ságok arányára. A szegény asszony belátta, hogy ezzel nincs segítve s beszüntette a panaszoikat.

Szürke életének egyformaságát csak a gyermekek betegsége szakította meg itt-ott. Akkor meg éjjeleket virrasztott a lázas gyermekek mellett s még jobban kuporgatta a filléreket, hogy a lábbadozóknak a szükséges erős bort, malátasört s mi egyebet megszerezhesse.

A gyermekek nőttek. A fiúk, kik egészen apjuk természetét örökölték, nagy kamaszok lettek, elkerültek hazulról s csak néha vetődtek haza vakációra, s anyjuk alig tudta elképzelni, hogy ezek a szakállas, vastaghangu idegen férfiak az ő fiai. Leányából egy feltűnően csinos, kora-fejlett, nyelven bakfis lett, a ki el volt rá tökélve, hogy férjet fog magának mielőbb. Fogott is. Egy vagyonos, fiatal ügyvédet, ki velük egy házban lakott s kivel a lépcsőn ismerkedett meg.

Az asszony most egészen egyedül maradt. Pihenhetett. De nem sokáig. Férje betegeskedni kezdett. Hosszu, kínos, fárasztó ápolást igénylő betegség után meghalt. Mikor ott állt az özvegy a ravatalnál, tisztán érezte, hogy bár főntartóját, támasztékát veszítette el, azért a papnak szavai a koporsó fölött a lélek feléről, öröm s bánat megosztásáról, mind csak üres szó. Hisz annyira különböztek férjével mindenben, az élet legapróbb részleteiben, s oly közönyösen örültek le életüket egymás mellett, hogy a pap dagályos, konvencionális beszéde csak egy keserű, nagyon keserű mosolyt varázsolt halavány ajakára.

A kis penziócskából nem élhetett volna meg egyedül s így boldogan fogadta leányának ajánlatát, hogy költözzék hozzájuk. Be is hurczolkodott egy pár kedvelt butordarabjával a tágas, világos udvari szobába. Szíve tágult a gondolatra, hogy még van számára föladat. Hogy segíteni fog leányának a háztartásban, gyermeknevelésben, s a mellett sütkérezni fog a boldog családi élet verőfényes melegében. Szegény nagymama! A háztartásban hamar belátta, hogy a kényes, finnyás, divatos cselédek között az ő praktikus, régi divatu háziasszonykodása csak palotaforradalmakat idéz elő. Hát abbahagyta s a gyermekeket igyekezett magához szoktatni. Mesélt nekik. De ha elkezdte, mint ahogy szokta volt az ő nagyanyja is, hogy: »Volt, hol nem volt, még az óperenciás tengeren tul« stb., a modern, türelmetlen, ideges gyermekek rögtön közbeszóltak: - De hamar nagymama, hisz ezt úgyis tudjuk! - Elővette a bibliát s olvasott nekik. De a fiuk durczásan kijelentették, hogy azt úgyis tanulni kell az iskolában. Hát most már kártyákból házacskákat készített nekik. Ez eleinte tetszett, de azután megunták. Behoztak a szobájába egy sineken futó, csilingelő, spiritusszal fűtött kis vasutat s azzal oly lármát, füstöt és spiritusszagot csináltak, hogy a szegény öregasszonynak két napra megfájdult a feje. Most már csak a kis leányokra fordította figyelmét. Vett szép fehér pamutot. A szakácsnő vihogása ellenére sajátkezüleg, műértően kioperálta a pecsenyének levágott liba gégéjét, azt megszáritotta, egy pár szem kukoriczát tett bele, koszoruba hajlította s a fehér pamutot rágombolyította. A kukoriczaszemek csörögtek vigan, a minnek a célja az volt, hogy a kötni tanuló kis leány kíváncsiságból gyorsabban kössön. Elővette az idősebbik kis leányt, az ölébe ültette s kezeit vezetgetve, kötni tanította. De a kis leány sirt, nyafogott, s végre az anyja is odaszólt: - De, édes mama, hisz manapság úgy sem hord senki fehér kötött harisnyát.

Szép tarka berlini pamutból, meggyöngült szemmel horgolgatott a gyermekeknek kézmelegítőt, sált, sapkát, de mikor látta, hogy megköszönik ugyan szépen, de nem hordják soha, hát azzal is fölhagyott. A gyermekek mind ritkábban jöttek szobájába, s leánya odavetett megjegyzése, hogy bizony még is csak bonnet kell fogadnia, mert a gyermekek nem igen szoknak a nagymamához, nagyon-nagyon fájt neki.

Szomoruan, lehangoltan éldégélt szobájában. Egyszer a nyitott ajtón át véletlenül meghallotta leánya szavát, ki azon tanakodott férjével, hogy bizony, ha a fiuk nőnek, tanulószoba kell majd nekik, nem lehetnek többé együtt a leányokkal. Veje ezekkel a szavakkal vetett véget a vitának: - Hisz jó lesz majd a nagy udvari szoba, ha a nagymama nem lesz többé. - Mélységes keserűség töltötte el a szegény öreg asszony szívét, s bevallotta magának, hogy bizony legjobb lenne, ha ő nem volna többé.

Most is ezek a kegyetlen közönnyel kiejtett szavak csengenek fülében, mialatt a kis rózsaszín fodrocskát simogatja, nézegeti. Végigpillant hosszú, szürke életén, mely csupa áldozat, csupa lemondás, melyet nem világított be egy kis napsugár sem. Hangtalan, egész testét megreszkettető zokogással temeti fejét két kezébe, könnyei lecsordulnak sovány ujjai között, eres kezén végig s rácsöppennek az elnyűtt, sárgult lapu imádságoskönyvre s a rajta fekvő rózsaszín fodrocskára...

A tiszteletben, kötelelességteljesítésben megöszült, hetven éves öregasszony sir, sir... Siratja gyengeségét, gyávaságát, hogy akkor, husz éves korában nem volt bátorsága megszökni...

Az ajtó lassan fölnyílik. A kis unoka jön a babaruhára való rongyocskákért. Meglepetve megáll, mikor meglátja a zokogó öreg asszonyt. Tágranyílt szemmel, félrehajtott fejjel néz egy ideig s azután öntudatlanul megsejtve, hogy ez egy olyan bánat, melyet ő meg nem ért, melyen ő nem segíthet, gyorsan eltipeg s benyit az apja szobájába, a ki az íróasztalnál ülve ír. - Papa, - suttogja fontoskodva, - a nagymama sir. - Az apa fölpillant munkájáról, nagy füst-felhőt fúj s vállat vonva megjegyzi: - Öreg asszonynak az is multság.

DÉR.

- Igazán a Riviérára mentek telelni? Csak nincs valami bajod? Vagy talán Helén kisasszony!...
- Szentgály ezredes kérdő pillantása Morgay tábornok piros, beretvált arcáról az őt kísérő bájos, fiatal leány üde arcára esett.

- Ej dehogy, semmi bajunk sincs. Csak tudod, rettentően meguntam ezt a pesti locs-pocs telet. Aztán, megvallom őszintén, a magamfajta penzionátus katona csak akkor érzi magát igazán penzionáltnak, ha paraplét kell vinnie, meg kalocsnit kell fölhuznia. Gyűlölöm a paraplét. Szököm előle. Ha tavasszal ismét kisüt a nap, visszajövök.

- És hol fogsz állandóan megtelepedni?

- Szan-Rémóban. Egy pár barátom is odajön s legalább lesz egy kis whist.

- Szan-Rémóban?! - Az ezredes szép férfias arcza fölragyogott. - Oh, édes barátom, ott van a fiam is, Lulu...

- Mi a csoda, a kadét?

- Igen, szegény fiu, úgy látszik, az anyja tüdejét örökölte. Elleneztem is nagyon, hogy a katonasághoz menjen, de nem lehetett vele birni. Weisskirchenben ott még csak győzte. De most, hogy be van osztva az ezredhez, a nagy őszi hadgyakorlatoknál nem bírta ki a lovaglást... Hát el kellett küldeni délvidékre. Én nem lehetek vele, - tevé hozzá szomoruan - a szolgálat, meg...

- Nyugodt lehet ezredes ur, - szólalt meg csengő althangján a tábornok leánya, - majd vigyázok rá én. - S abban a meleg, férfias kézszorításban, melylyel Szentgálytól bucsuzott, volt valami olyan megnyugtató, hogy az ezredes valóságos megkönnyebbülést érzett.

Morgayék nyolcz nap mulva már ott ültek Szan-Rémóban, a Via Vittoria Emanuelén, egy nem éppen fényes, füstös kávéházban. A tábornok nagy bosszuságára ugyanis megérkezésük első napján esős, szeles időt találtak. A sétáról persze mihamar lemondtak. Minthogy pedig az öreg ur semmi áron sem akart megmaradni a hétel kényelmes, szép olvasótermében, melyben - állítása szerint - az emberek úgy járkák körül az ujságokkal megrakott nagy asztalt, suttogva, tipegve, mint egy ravatalt, - s ez őt idegessé teszi; tehát nem maradt egyéb hátra, minthogy Helén elkísérje egy fölfedező utra, nyilvános kávéház után. A tábornok dorombolt, mint egy vén kandur, mikor kényelmesen elhelyezkedett egy kis márvány asztalkánál és beszivta a megszokott füstös levegőt s körülötte zsongtak az emberek, csörrentek a csészek, koppantak a billiárdgolyók. Csak az elébe tett olasz és francia ujságoknak nem tudott örülni. Mint szenvedélyes kártyás, jobbnak látta diszkrétén átkibiczelni a kártyázó szomszédok asztalához. Helén szórakozottan lapozgatott s közbe-közbe végigfuttatta tekintetét a zsufolt kávéház lármás vendégein. Szeme megakadt egy szép, szőke ifju arcán. Ott ült épp a bejáratnál szemben, egy oszlop alatt. Vagy tizenkilencz-husz éves lehetett. Puha, keskeny, leányos arczocskájával emlékeztetett a reichstadti herczeg arczképeire. Még az az ezüstös, szőke selymes hajtincs is ott lógott a homlokán. Ott ült a legnagyobb légvonatban és köhögött...

- Papa, nézd ott azt a kadétot. - Morgay fölocsudott megfigyeléséből.

- Mi az? He? Kadét? Hol? Ah-á látom! No és aztán?

- Papa, úgy köhög szegény.

- Köhög? Hát persze, hogy köhög, ha nem köhögne, hát nem volna itt. - Erre ujra a kártyázók felé akart fordulni.

- De papa, talán ez a Szentgály fia. Közös hadseregbeli uniformisa van. Az ezredes úgy kért, hogy vigyázzunk rá, és ott olyan léghuzam van, ahol ül.

Morgay figyelmesebben nézte az ifjút.

- Igaz a, egészen hasonlít a szép Szentgálynéra. Hej, de szép asszony volt! Hjaha... No, idehozom. - Ezzel, merev kавallerista lábain balanszírozva hatalmas felsőtestét, ellépegetett a kis kadét asztalához.

- Öcsém, nem vagy te a Szentgály Béla fia? Mi? Az vagy? no örülök. Hát akkor gyere. Ott a sarokban ül a leányom és ott nincs czúg.

Az ifju kipirulva követte az előtte törtető öreg urat.

- Ne, itt a kadétod. - Leányom, Helén. - Most aztán hagyjatok békét.

A kis Szentgály leült Helén mellé, ki sötét, buzavirág színű szemét rávetve, szemrehányón mondá:

- Hogy ülhetett ilyen köhögéssel épp az ajtó elé? nem volt más hely? De hát az ilyen füstös kávéház se magának való. Hol lakik?

- A Hôtel des Anglaisban.

- Ni, mi is! Hogy nem láttam a table d'hôte nál?

- Most egy-két napig fönt ettem a szobámban, untam a table d'hôteot.

Helén nem szólt semmit. Egy tekintet a fiu cserepes ajkaira világosan megmagyarázta neki, hogy láza volt szegénynek. A kadét cigarettatárczát vett elé.

- Dohányzik? - kérde Helén, - s mit szól a doktor?

- Megtiltotta, de hát úgy unatkoztam, hogy nem birtam leszokni.

- No, most mehetünk egy kicsit járni, - proponálá a tábornok, konstatálva, hogy az utca föl-száradt. Fölkerekedtek. Az ajtóban Helén megállítá a kadétot, ki vállára vetette köpönyegét.

- Csak bujjon bele a köpönyegbe, ki látott ilyen könnyelműséget.

- Köszönöm, kis mama, - mosolygott a szép szőke fiu.

- Elfogadom a kis mamát, de engedelmeskedni is kell, Lulu.

Másnap remek, szép idő volt. Helén a hétel kertjében reggelizett s a szoba leánynyal lehívatta Szentgályt.

- Képzeld, - szólt hozzá nevetve, - megérkezett a papa két barátja s mindhárman elmentek abba a csunya kávéházba reggelizni. Fölüzentem magáért, Lulu, hogy ne legyen egyedül.

Lulu hálásan csókolt kezét. Leült s kitöltötte kávéját, melyet utána hoztak. Helén fölemelkedett székéről s benézett a fiu csészéjébe:

- Na persze, ilyen barna kávé akar inni, mint egy őrmester, ezt nem engedem.

Ezzel visszatöltötte a kávé felét s a tejesibriket teljesen kitöltve, ismét odatolta a csészét Lulunak. Ez durczásan kanalizott. Reggeli után ismét elővette a cigarettatárczát.

- Unatkozik most, Lulu?

- Isten ments, milyen gondolat! - tiltakozott élénken.

- No, mert cigarettázni akar?

A fiu zavartan csusztatta vissza a tárczát zsebébe és többé elő nem vette soha.

Morgay tábornok roppant kényelmesnek találta, hogy órákig whistezhet barátaival s nem kellett törődnie azzal, hogy azalatt mit csinál Helén. - Hiszen vele van az a gyerek, majd sétálgatnak, elszórakoznak. Csak néha bosszankodott, ha valami nagyobb sétát tervezett s Helén azzal állt elő, hogy Lulunak megárt, nem bírja ki stb.

- Ugyan mit hurczolod mindig magad után azt a beteg szarkát, - mormogott ilyenkor, - még egy tisztességes sétát sem tehet az ember miatta.

De Helén szemrehányó tekintete elhallgattatta.

Igy esett tehát, hogy mindig együtt lehetett látni a magas, barna, viruló szép leányt, elegáns, egyszerű, fehér angol ruháiban, matróz kalapjával, mellette a nyulánk, sápadt, szőke fiút. Nemsokára meghozta Helén gondoskodása a kívánt eredményt. Lulu arcza kissé megszínesedett, kinzó köhögése elmúlt s az elébb oly fáradt tekintetű, szép szürke szemek ismét vidám életkedvvel ragyogtak a világba. Csak akkor borult el a fiu arcza, ha a hôtélbeli ismerős urak közül egyik-másik figyelmeskedni kezdett Helén körül, mind amellet, hogy a fiatal leány föltűnően került minden ismeretséget. De Helén oly hüvösen fogadta úgy a gazdag, fehéreképű hollandi gyáros virágait s az elegáns porosz attasé pralinéit s oly jóízűen nevetett félszegségeiken Luluval, hogy ez csakhamar megnyugodott. Mikor pedig megtiltotta neki a tánczot és rekompenzációképpen megígérte, hogy szintén nem fog tánczolni, s meg is tartotta szavát, oly boldog volt, hogy alig lelte helyét.

De mult az idő s elérkezett a nap, melyen Lulu szomoruan jelenté be Helénnek, hogy kezelő orvosa gyógyulását teljesnek nyilvánította s most haza kell mennie, vissza ezredéhez.

- És még atyámnak is megírta a vén gézengúz, hogy hazamehetek, - dühöngte.

- És maga ennek nem örül? - kérde a leány csodálkozva.

- Nem én, felelé a fiu durczásan. - És képzelje, azt prédikálja a vén kuvik, hogy ne maradjak a katonaságnál, különösen a lovasságnál, hogy ez nem nekem való. No persze! Magát meg roppantul megdicsérte, kis mama, - tevé hozzá lágyan. - Azt mondta, hogy a gyógyulásomat nagyrészt a Fräulein Schwesternek köszönhetem.

Helén fölkaczagott, Lulu pedig forrón megcsókolta szép, formás fehér kezét.

- Jöjjön, fejezzük be legalább a megkezdett tengerparti skizzét, - indítványozá Helén az elkedvetlenedett fiunak. - Vigye a festékes dobozt, én viszem a mappákat.

Megindultak a tengerpart melletti uton s csakhamar elhagyták a sétahely látogatottabb részét. Helén szórakozott volt s vigan dudolt magában.

- Maga olyan vig, mintha annak örülne, hogy leráz a nyakáról.

- Ugyan, Lulu, hogy mondhat ilyet, nagyon fog nekem hiányozni az én kedves pajtásom, - mondá a leány melegen. - No, de itt vagyunk, segítsen fölütni a táborunkat.

Kivették a kis vitorlavászon-tokokból az összecukható zsámolyokat, beszurták a földbe a napernyőt s hozzáláttak a festéshez. Helén buzgón dolgozott, Lulu pedig nyugtalanul fűrkészte arcját.

- Kis mama, maga örül valaminek, miért nem mondja meg? - Helén letette az ecsetet.

- Maga veszedelmes egy lélekbuvár. Igaza van, nemcsak örülök, hanem boldog vagyok! - Lulu, maga az én legjobb barátom, majdnem azt mondtam, barátnőm. - Lulu elfintorította arcját. - Magának elmondok mindent. - Ezzel kivont zsebéből egy papírlapot. - Látja, ez a sürgöny okozza jókedvemet. - Fölbontotta és a levegőben lobogtatta.

- Megválasztották, Lulu!

- Kit? - kérdé a fiu gyanakvón, aggódón.

- Vághfalvy Györgyöt! Az én Györgyömet, a kihez a papa nem akart hozzáadni, mert nem katona, csak rezervista s a »czibil« állása is derogált neki, mert ügyvéd, papa szerint »prókátor.« Az ő szemében csak képviselő vagy földbirtokos egyenrangú a katonával. Nos, hát György föllépett képviselőjelöltnek otthon a megyéjében, a hol öcsce vesződik családi birtokuk maradékával, - a többi gavallér apjuk rég elverte, - s meglelt harmincznégy szó-többséggel. Most nem lehet kifogása a papának! György azt írja, hogy csak elintézi a leg-sürgősebb ügyeit s aztán idejön, s megkéri tőle kezemet. Mekkora fog nézni a papa, hiszen csak azért hozott ide, hogy Györgyöt ne lássam, elfelejtsem. A pesti télről szóló nóta csupa lári-fári!

Helén neki volt dőlve egy fa törzsének s mosolyogva maga elé nézve beszélt, beszélt jövő-jéről, boldogságáról. Észre sem vette, hogy mellette az a nyulánk fiu, hogy görnyed össze, keskeny arcza hogy fakul halálsápadttá. Szegény Lulu maga elé bámult s az alkonyuló bibo-ros ég alján ott látta Vághfalvy György deli, vállas alakját, sötét, férfias arcát, izmos kezében a fényes, kivont karddal, mint a hogy százszor látta a szakasz élén, hisz a hadgyakorlatoknál az ő ezredénél volt behíva, mint tartalékos főhadnagy. Azután végignézett a saját vézna alak-ján, gyöngé, fehér kezén, s úgy összeszorult a szíve. Átkozta fiatalságát, gyöngeségét, átkozta a sorsot, mely oly önkényesen rendelkezett vele. Tehetetlen dühében, fájdalmában össze-vissza harapta szegény, sovány kezét...

- Ugy-e, gyakran fog hozzánk jönni, Lulu, - kérdé Helén.

Nem kapott választ, csak egy vékony, fájdalmasan nyöszörgő hang ütötte meg fülét. Megfordult.

- Lulu!?!

Ekkor kitört a visszafojtott zokogás a fiuból.

- Oh, kis mama, mért nem hagyott inkább meghalni!

Ott feküdt a füben, feje a földbe ásva s keskeny válla csak úgy remegett.

- Lulu, az Istenért!

De a fiu daczosan, akaratosan tolt le fejéről, rázta le válláról a rémült leány szeliden simogató kezét s csak zokogott fuldokolva, kínosan, szivettépően...

Midőn Morgayék két hónap múlva hazajöttek Pestre, első látogatójuk volt Szentgály ezredes.

- Első sorban gratulálni akarok a szép menyasszonynak, - mondá összeverve sarkantyus bokáit s meghajtván magát Helén előtt, - de főleg azért jöttem, - s kinyújtá mind a két kezét a fiatal lány felé, - hogy őszinte, nagy hálámat fejezzem ki mindazért a jóért, a mit a fiamnak tett. Lulu is küldi szerencsekívánatait, - folytatá helyet foglalva a Morgay által kínált karos-székekben, - s emlékül küldi ezt, - itt attilája zsebében kotorászva, egy selyempapirba burkolt kis tárgyat vett elő, s azt ügyetlenül kihámozva a sok gyeplőfogástól megmerevedett ujjjaival, átnyújtá Helénnek. Egy kis email Madonna-kép volt, vékony aranylánczon. - Ő maga nem jöhet, szegény, - tevé hozzá szomorúan. Helén ijedten nézett föl.

- Csak nincs rosszul?

- Nem, semmi baja, csak hm... egy hónap óta ott van az egri szemináriumban.

- Mi a szösz! - lármázott Morgay, - csak nem lesz pap?!

- De bizony az lesz... Amikor visszajött Szan-Rémóból, komoly volt és gondolkozó s egy szép napon azzal állt elő, hogy ugyis mindenki lebeszéli a katonai pályáról, hát engedjem meg,

hogy belépjen a szemináriumba. Nekem, vén katonának bizony nagyon rosszul esett. De más pályáról hallani sem akart, hát mit tehettem. Most ott van. Tegnap látogattam meg. Olyan szép volt az a gyerek abban a kék szoknyában, a szőke hajával. Ugy hasonlított az anyjára, olyan volt, mint egy kis szent...

Az ezredes összekulcsolva kezét a térdein, lehajtott fejjel bámult maga elé.

- Ja, haj, - dörgé Morgay, - nekünk kevés örömünk lehet a gyermekeinkben. A tied katona helyett pap lesz, az enyém meg, nem elég, hogy lány, - hanem még czibilhez is megy feleségül! Hát te meg mit pityeregsz?

Szentgály föltekintve, látta, hogy Helén kezében tartva a kis medálliont, hiába igyekszik a szemeiből alápergő könnyeket visszatartani.

- Hisz én nem mondtam a vőlegényedről, - szabadkozott fészkelődve az öreg tábornok, - általában azt tartom, hm, hogy minden leány olyan férjet válaszson, - szivarra gyújtott, várva, hogy majd más elvégzi helyette a bölcsmondatot. Flap, flap, - a gyújtó lángja kétszer magasra fölcsapott, a többi meg hallgatott. - Olyat, amilyet kap, - végzé be aztán a tábornok gyorsan.

Szentgály ezalatt élesen, kérdően nézett a leányra, igyekezve fölfogni tekintetét. De Helén lesütötte szemét. Szentgály keze kardja markolatára szorult, szemöldöke összeért villogó szeme fölött. Helén mintegy érezve az üldöző tekintetet s megértve a kérdést, büszkén, bátran fölvetette kis fejét s szomorúan, szemrehányón nézett az ezredesre könnyes szemével. Szentgály elrestelte magát. Belátta, hogy igazságtalanul vádolta ezt a derék, szép leányt könnyelmű kaczerkodással. Szép, szürke feje lehanyatlott, sűrű, deres bajusza megremegett. Átnyult Helén kezéért s szeliden, bocsánatkérően simogatta.

Morgay meg azt konstataálta magában, hogy az ő Szentgály barátja vénül, mert olyan érzelmes pofákat vág.

DÉLIBÁB.

Igen, igen, kedves mester, ön kétségkívül nagy művész, de látja, kedves mester, azt tartom, Magdolna vállalai... nagyon fedetlenek. S az a férfialak ott, oh kérem, gondolja meg csak... és azok az angyalkák... Oh, oh... A zárdában fiatal leánykákat nevelünk, kedves mester, azoknak a szemeit kímélni kell. Ugy-e kérem, lehet egy kis ruhát festeni mindezekre. Holnapután jön a püspök bérálni, addig ugy-e készen lesz? Én bízom önben. Isten önnel, kedves mester, az ég áldása legyen munkáján!

Az apáca-fejedelemnő mélyen meghajolt a főoltár előtt, édeskés mosolylyal bólintott a fiatal festő felé s két lesütött szemü olvasót pergető kísérelőjével zajtalanul suhanó járásával a kijárat felé tartott. A templomajtóban még egyszer megvillant a három fehér vállgallér, meglebbentek a fekete fátyolok s a fiatal festő egyedül maradt.

- Uh, a szent skatulya - morgá összeránczolt homlokkal - csak legalább ne mosolygott volna hozzá, úgy megvásott tőle a fogam, mintha vadalmába haraptam volna. - Kelletlenül szedte föl palettáját és ecsetjét s ujra fölmászott a létrára, melyet a fejedelemnő látogatása miatt volt kénytelen elhagyni. De nem volt kedve dolgozni. Csakhamar az egyik pillér tetején álló szent Antal áldólag előrenyújtott kezére tette palettáját s leülve a létra tetején, fölhozott térdeire támasztva könyökeit, rosszkedvűen bámult munkájára, a majdnem bevégzett menyezetfestményre.

- Aztán dolgozzék az ember valamit kedvvel, ambícióval, - morgá. - Mily szépen osztottam be a színhatásokat. Magdolna vállaira oly büszke voltam, olyan Palma Vecchiósak voltak, a katona izmai oly Michel-Angelósak, az angyalkák testének hússzínei oly pompás színfoltokat képeztek! És most tessék, nehogy egy csomó hófehér liba ájtatos szeme megbotránkozzék, kénytelen leszek Magdolna vállaira egy fésülőköpenyt borítani, a katonára Jägeringet huzni, az angyalkákra meg uszónadrágocskákat adni. Eh nem ér semmit a megrendelt, a kötött munka.

A fiatal festő sóhajtvá turkált sűrű gesztenyebarna fürtjeiben. Eszébe jutott, hogy nagybátyja, a plébános, akinek a révén kapta a megbízást a templom freskóinak elkészítésére, bizonyosan a fejedelemnőnek fog igazat adni. Ugyis haragszik reá a signor Scarpera a polgármester gyönyörű fekete leánya miatt, ki az arczképét akarta vele megfestetni. Ettore előre örült a remek modellnek. De a leány egy világért sem akart ülni rendes festői, ingvállas, korallgyöngyös öltözetében, hanem rémítően szabott fekete luster ünneplőjében, szépen hátraolajozott bajjal, keményített rüssel a nyaka körül. Nagy sértés lett a dologból. A szép Gigia majd kisírta mind a két szemét, hogy a pittore azt hiszi, hogy ő egy parasztleány, pedig ő egy »síóra«, kinek joga van kalappal menni a templomba. S így járt Ettore mindig.

Oh, ha azt festhette volna, ami után vágyott! Szép, előkelő nőket, harmonikus mozdulatokkal, velők született gráciával, kik finom, fényes szövetekbe vannak öltözve. Olyanba, mint aminőt boldogult anyja őrizett hajdanában oly féltékenyen a kis zöld fakofferben, mely ott állt szegényes szobájuk sarkában. Emlékezett reá még tisztán, hogy kisfiu korában, mint volt elvakítva, midőn anyja, a hosszas unszolásnak engedve, az örökké zárt ládikát fölnyitotta s kivette belőle azt a holdsugarakból szőtt fényes fehér szövetet. Menyasszonyi ruháját, melyet a grófnétól kapott, kinek komornája volt, mielőtt hozzáment a részeges díszletfestőhöz, aki akkor még csinos, vidám ficzko volt s magát nagy művésznek tartotta.

Ezen ezüstfényű szövet hatása alatt keletkezett Ettore azon vágya, hogy egyszer megfesthesen egy szép, halvány, szőke előkelő nőt olyan fehér ruhában fehér medvebőrre tett lábcsakkal, fehér selyempárnás támlásszéken.

Kelletlenül simította végig homlokát, mert eszébe jutott egy kínos és nevetséges epizód, mely szinte ezen régi álmával függött össze.

Párisban volt. Ettore a többi fiatal festő zajos, bolondos életét élte. Egy napon barátaival a bal Mabilbe ment. Ott föltűnt neki a többi kaczagó, hangos kedvű nők között egy nyulánk, halvány, szomoru szőke leány, ki csendes magaviselete által sokkal előkelőbbnek látszott tarkaruhás dévaj társnőinél. Ettore megismerkedett vele. Nini Michonnak hítták. Fehérvarrónő volt egy nagy üzletben s először volt ilyenmű mulatóhelyen. Csakhamar megbarátkoztak. A szelid, szomoru leány nagyon tetszett Ettorenak. Nem is akarta, hogy más legyen, mint szelid és szomoru, mert akkor nem hasonlított többé dédelgetett álmképéhez, a fehér asszonyhoz. Szegény kis Nini Michon pedig oly büszke volt erre a hasonlatosságra.

Egy nap Ettore eladott egy csomó hirtelen, genialisan kefélt tájképet. Rohant a pénzzel a Bon-Marchéba, vett fehér, fényes, puha selymet. Két frank húsz centime volt méterje. A szövetet meg odaadta Nininek.

- Varrd meg szépen, elegánsan, mint a hogy az urinők járnak, azután majd lefestelek benne s végre... végre meg fogom teremthetni a fehér asszonyt.

Elvitte Ninit az operába a harmadik emeletre, hogy nézzen be a páholyokba, lesse el mint öltözködni, ülnek, mozognak a valódi úri nők. Szegény Nini sohasem volt még színházban; a csillárok fényétől s a zenétől úgy el volt kábulva, hogy bizony azt sem tudta volna megmondani, hogy van-e még rajtuk kívül ember a színházban. Ettore pedig folyton zavarta mennyei élvezetét, folyton figyelmeztette őt valami szép nőre vagy ruhára. A darab befejezése előtt már fölzavarta s magával vonszolta a lépcsőházba, hogy lássa levonulni és kocsiba szállani a páholyok publikumát.

Ettore lázas izgatottsággal várta, hogy Nini megvarrja a ruhát. Addig is előkészületeket tett. Egy ódondásznál vett egy magastámlájú molyette gobelinszéket aranyozott faragásokkal. Egy végeladásnál egy darabka angorautánzatú szőnyeget. A sarki kis piszkos kávéház tulajdonos-néjától kölcsönbe kunyorálta azt a poros műpalmát, melylyel a háttért díszítette.

Végre Nini is bejelentette, hogy elkészült, másnap jön. Ettore alig győzte várni. Elébe futott a lépcsőn, gyöngéden fölvezette, összecsókolta, műszájának nevezte.

Nini boldog volt. Leoldotta kis fekete csipkekendőjét fejéről, levetette nagy zöldkoczkás esőköpenyét s leste a hatást. Ettore vadul fölüvöltött. Ott állt Nini, szép szőke selyemhaja mint a báránybunda, oly göndörre volt fölütögetve s feje tetején egy hegyes kis tornyocskába csavarva. S a ruha, az a megálmodott lenge, nemes redőzetű öltöny egy szűk tok, csupa fodrocskával s apró rikító piros szalagocskával díszítve. A festő remegő kezekkel kereste meg rozsdás ollóját s a megijedt leányra rohanva levágta, letépte a kis ostoba csokrokat.

- Ezt nevezed te elegánsnak - dühöngé, - hogy nem fáj a szemednek ez az ocsmányság! S hogy vagy fészülve, mi jutott eszedbe?

- Lolotte fészült meg, a fodrásznő, aki annyi előkelő nőt fészül.

- Előkelőt, ugyan kit?

- A gazdag péknét itt az utcában például, aki mindig oly remek frizurával ül a kasszánál.

- Haha, persze, az egy roppant előkelő dáma - sziszegte Ettore epésen. - No de hát próbáljuk meg mégis, ha már itt vagy. Gyere.

Ezzel az aranyozott támlás székbe ültette, elrendezte a háttért s meghagyta neki, hogy üljön a lehető legkényelmesebben. A szegény ijedt leány annak tudatában, hogy vadonat új drága ruha van rajta, úgy ült, mint egy bot. Ettore mérgesen rángatta, igazgatta, azután hátra lépett, hogy áttekintse az összhatást.

Ekkor látta csak az egésznek kegyetlenül nevetséges voltát. Az ijedt arcú leány kisírt szemekkel, agyondolgozott vörös kezeivel, melyekkel görcsösen a szék karfáiba támaszkodott, a fehér selyemruha alól kikandikáló durva bőrczipőivel annyira távol volt azon képtől, mely lelkében élt, hogy dühében sirni szeretett volna. Odarohant a remegő leányhoz, durván fölrántotta, szidta, lökdöste, az pedig csak nézett reá ijedten, szepegve, mint a kutya, ki nem érti, ha gazdája valami kegyetlen rosszkedvében megrúgja.

- Te, te vöröskezű grófné, te - hörgé Ettore magánkívül, összeszorítva a leány kezét. - Ezzel a kínai frizurával - itt megragadta a hajtornyocskát, hogy a leány fölsziszszent fájdalmában - ha tudnád, hogy mily szép vagy vele s mily előkelő!

Nini szemeiben hirtelen az értelem lángja villant föl. Fölegyenesegett, kiszabadította magát Ettore kezeiből s fájdalmas, lassú hangon mondá:

- Ne ránczigálj, ne lökdöss, én most már úgyis mindent tudok. Te nem engem szeretted, csak azt, hogy szőke vagyok, gyenge s fehér az arcom. Nem is nekem vetted ezt a szép ruhát, hanem csak azért, hogy hasonlítsak benne ahhoz a fehér asszonyhoz. Itt a fehér ruha, nem kell, visszaadom, én pedig elmegyek.

Szinte fönséges volt az a mozdulat, melylyel a szegény csalódott leány levetette a megtépett ruhát s azzal a bizonyos tisztelettel, melylyel a mindig szűksorban levő asszonyok viseltetnek új és drága holmi iránt, összehajtogatta szépen, végigsimította s letette a keskeny, kopott szőnyeggel leterített divánra. Azután rövid karton-alsószoknyája s olcsó szürke miederje fölé húzta zöldkoczkás porköpenyegét, fölborzolt frizurájára, melynek büszke tornyocskája melanholikusan fityegett féloldalt, reáborította kis fekete csipke-kendőjét s lassan megindult az ajtó felé. Ettore az ablaknál állt s dobolt rajta. Alig várta, hogy kint legyen a leány. Ez megegyeszer megfordult az ajtóban.

- Én most elmegyek, te meg csak keresd, keresd tovább azt a fehér asszonyt; meglátod, meg fog fagyni a lelked belé.

Azután kiment, csendesen betette az ajtót. Ettore hallotta, mint megy le a lépcsőn, hogy áll meg a fordulónál, megegyeszer fölzokog s azután fújja, fújja az orrát abba a vastag pirosszélű pamutzsebkendőbe, mely Ettore oly idegessé tette. Végre egészen elhangzottak léptei, csend lett. De a megnyugvás, melyet Ettore az egyedülletől várt, nem jött meg. Folyvást előtte volt a leány kisírt szemével, vörös kezeivel, durva czipőivel. Az utóbbi benyomások lassan elmosódtak, de az a két hű ebszem azzal a szemrehányó, csalódott tekintettel még soká üldözte őt. S minthogy sokkal könnyebben megbocsátjuk azon igazságtalanságokat, melyeket mások követtek el rajtunk, mint azt, melyet mi követtünk el másokon, ennél fogva Ettore is valami tompa restelkedő nehezteléssel gondolt vissza a szegény leányra.

Most is bosszusan rázta meg üstökét s végigsimította homlokát, hogy elűzze a szokatlan élnkséggel jelentkező emlékeket, midőn hirtelen félbenmaradt mozdulattal s tágranyilt szemekkel bámult a templomajtóra, melynek keretében, mint valami földöntúli jelenség, egy lenge fehér alak jelent meg, lassan a templom mélyébe haladva. Ettore, hogy meggyőződjön, vajjon élő lényrel vagy látománnyal van-e dolga, hirtelen átvette magát a létra belső oldalára s kezeivel fokról-fokra leereszkedve a létra közepén eleresztette magát s épp a fehér lény előtt esett talpra. »Ah!« egy éles sikoltás. Ettore karjaival átfogta az ijedtében ingadozó hölgy derekát. A következő perczben már érezte, hogy az a parányi elefántcsontszínű kéz ott a vállán ellentállást fejt ki s a karcsu derék megmerevedik. Elbocsátotta a hölgyet, aki most gögösen mustrálta őt aranymívű lorgnetjén keresztül.

- Ki ön? Honnan esett elém?

- Ettore Venturi festő vagyok, onnan a létráról ugrottam le... épp önre gondoltam, mikor megjelent, de félttem, hogy eltűnik, hát hamar leugrottam.

Látva, hogy a hölgy bámulva hallgatja összefüggéstelen hadarását, őszintén, nyíltan elmagyarázta neki álmát, vágyát s könyörgött, engedné magát lefesteni. Oly szokatlan volt a helyzet, oly kedves és gyermekes a fiatal festő magaviselete, hogy a különben egész lényében inkább hideg és tartózkodó hölgy hosszas beszélgetésbe ereszkedett vele. Ettore így megtudta, hogy a szép jövevény a szomszédos Monfalcone kastélyban lakik, mint vendég, ájtatos nagynénjénél, hol rengetegül unatkozik. Végül megtudta azt is, hogy özvegy, férje német báró s katonatiszt volt s hogy a telet mindég Párisban tölti. Végül nevetve beleegyezett, hogy Ettore lefesse. Megegyeztek az első ülés napját illetőleg s a fehér hölgy bucsút vett, a fiatal embert boldog kábultságban hagyva.

Ettore álma tehát pár nap múlva megvalósult. Ott ült előtte a kastély renaissance-izlésben berendezett nagy fehér termében a nagylevelű pálma alatt, ezüst-brokáttal bevont támlás-széken a bájos, puha, hófehér, fényes selyembe öltözött hölgy, kezeivel egy sor fehér igazgyönggyel játszva.

És Ettore festett buzgón, lelkesülten. Mialatt festett, kedélyesen diskurált a szép bárónéval, de mihelyt letette az ecsetet kezéből s félretette festékeit, ismét félszeg lett és ügyetlen. Ez őt mód nélkül bántotta.

Az idő is, a kép is haladt s mesterműnek ígérkezett. Végre elkészült. Ettoret a kiállítás előkészületei Párisba szólították.

Midőn bucsúzni ment a kastélyba, a bárónét nem találta. Nem nagyon búsult rajta, mert érezte, hogy még sokkal ügyetlenebb lett volna, mint máskor. És azután vele volt a kép, a megvalósult remény. Ettore a szép, szőke bárónét annyira magasztos lénynek tartotta s oly rajongással tekintett föl reá, hogy belé szeretni és ezt önmagának meg is vallani nem merte volna. Annyira élt az elmúlt szép napok emlékében, hogy a személyes találkozás nem is hiányzott neki.

A »Salon« megnyílt. A »dame en blanc« általánosan föltűnt. Ettore majd elszédült, mikor megtudta, hogy neki ítéltek a nagy aranyérmet s azonkívül egy ösztöndíjat római tanulmányútra.

Az illatos, czimeres levélke, melyben a báróné őt egy teaestélyre meghívta, plane oly élessé tette boldogságérzetét, hogy szinte fájtnak érezte.

Gondosan összeválogatott, rettenetes szabású öltözetben, jéghideg kezekkel, forró homlokkal indult el a kitűzött napon a Rue-Sepic No 9 alá, ahol a báróné lakott.

Belépett a kapu bolthajtása alá s áhítatos tisztelettel lépegetett föl a lépcsőt borító puha szőnyegen. A fordulónál a falba eresztett tükör s a lépcső karfájának fényes sárgaréz díszítései majd elvakították őt.

Fölérve az emeletre, egy pofaszakállas inas szótlanul szedte le róla kabátját s szótlanul vezette őt néhány szobán át a szalonig, melynek ajtajában a hátraeresztett selyemportière keretében fogadta őt rajongó tiszteletének tárgya, a báróné. Ettore nagyot botlott a szőnyegben s vörösen, némán állott eszményképe előtt. A báróné fesztelen kedvességgel üdvözölte őt, kijelentve, hogy mennyire örvend, hogy a vendégek közül épp a kedves mester az első s így legalább cseveghetnek egy kisé. De bizony a kedves mester szótlan volt, mint a sült hal. A báróné megkínálta teával. A szerencsétlen ifju csészeje reszkető kezében nagyot csörrent. A báróné intett s az inas sietve tolt eléje egy kis asztalkát.

A vendégek kezdtek gyülekezni. Ettore be lőn mutatva. Kezet fogtak vele, megdicsérték munkáját, de látva, hogy szótlan és ügyetlen, nem törődtek vele többé. Ettore szomorú volt és rosszul érezte magát. Érezte tisztán, hogy ebben a kristálycsilláros, selyembútoros szalonban, ebben a sima modorú társaságban sokkal távolabb esik a bárónétól, mint ott Falcoueban, abban a nagy, félig üres kastélyban, a hol mindig csak ketten voltak s hol félszege nem volt oly bántó ellentét közte és környezete között.

Ettore, mihelyt tehetette, elsompolygott. A mint lement a lépcsőn, erős elhatározást érzett lelkében. Nagy ember akar lenni, ki nem kegyből jár szőnyeges, tükrös lépcsőn. Csiszolódni fog, hogy nyugodtan és öntudatosan léphessen a sima, fényes parkettre. Oly hírnévvel, kincscsel akar visszajönni, mely följosítja őt... de ezt a merész álmot már kigondolni sem merte.

Elutazott Rómába. Zio Beppo, a plébános adott neki egy ajánlólevelet egy hermelinprémes monsignorehez. Az intelligens arcú, rókaszemű monsignore fölismerte Ettore tehetségét s lefestette magát vele. A kép tetszett. Föltűnt egy kardinálisnak, ez is megrendelte képmását s megszeretve a szerény fiút, bemutatta Roccabruna hercegnőnek, a római társaság legünnepelebb hölgyének.

Ettorenek tág tere nyílt ambíciója megvalósítására. Szorgalmasan dolgozott, tanulmányozott. Szabad idejét pedig a római társaság sötét, zord külsejű palotáinak antik pompával berendezett homályos szalonjaiban tölté. A sima abbék, kenetteljes monsignorék és ájtatos főrangú hölgyek között igyekezett elsajátítani a főúri modort.

Hire pedig nőttön-nőtt. Az egyházi nagyságok után a világi fejedelmek halmozták el megbízásokkal. Ettore pedig ment, ment a kitűzött cél felé s jobbra-balra taposta el a kínálkozó virágokat. Sem a szép tizianveres olasz durchessa, sem a halvány német udvarhölgy, sem a szép svéd operadiva nem tudták lekötni. Sem a rózsa, sem a szegfű, sem a tulipán nem voltak reá hatással, ő mindenk fölé helyezte azt a bájos fehér virágot, bálványát, a »fehér« asszonyt. Szerinte egyik általa festett fejedelelnő sem mérkőzhetett vele előkelőségben, bájban, szépségben. Ha itt-ott egy-egy kalandba keveredett, nagyhamar véget szakított neki. Nem akart méltatlanná válni eszményéhez.

És csak halmozta a kincseket, hogy megvalósíthassa álmát, a fényesen berendezett párisi műtermet, ahol pazar művészestélyek központja volna az a bájos fejedelmi alak, a »fehér asszony«.

Az évek szédítő gyorsan multak s a mindig mintegy félálomban élő Ettore észre sem vette. Végre elegendő nagynak találta a dicsfényt, melylyel a hírnév egyszerű polgári nevét beraogyogta s elegendőnek a fölhalmozott kincseket, hogy vele az »ő« színe előtt megjelenhessen.

Elutazott Párisba. Szívdobogva adta meg másnap a kocsisnak a címet: »Rue Sepic No 9.« Mikor a koci megállt, kissé meglepetten nézett körül. Olyan szűknek tetszett neki az utca. Belépett a kapu bolthajtása alá s ismét csak a fejét csóválta, oly keskenynek, meredeknek találta a lépcsőt azzal az elnyűtt vörös futóval. Felérve az emeletre, kérdésére, vajjon otthon van-e a báróné s fogad-e, az inas elkérte tőle névjegyét s bevezette előbb a szalonba. Ettoren valami rossz érzés futott végig. Ráismert minden bútordarabra, de emlékezetében olyan más volt minden. A függönyökön beszűrődő napsugár egy közép nagyságú, kissé színehagyott butorzatú szobát világított meg. Ettore hiába kereste a vakító pompát, melynek emlékét magával hordta. Alig várta, hogy a báróné megjelenése véget vessen a szorongó, fojtó érzésnek, mely erőt vett rajta. Végre ruhasuhogás hallatszott a harmadik szobából. Ettore fölállt, hogy elébe menjen élete vezércsillagának, nemtőjének... de egy lépést sem birt tenni. Vele szemben jött egy fekete ruhás hölgy, a nagy öröm s zavar minden jelével.

- Oh, kedves mester, ez a kitüntetés! Nem is reméltem, hogy még emlékszik!

Itt a hölgy sietségében kissé megbotlott a szőnyegen. De modorosan fölnevetve mindkét kezét nyújtá a festőnek. Ettore bámulva nézett a hölgyre, ki észre sem véve látogatója szótlanságát, folyvást idegesen, a mult generációnál divott, roccoco utánzatu negédes kézmozdulatokkal izgett-mozgott, teát rendelt s leültette vendégét.

Ettore leült s csak nézte, nézte azt a vérszegény, finom ránczokkal borított, kissé kifejezés-telen, szivélyes arcot. Azt a kissé ritkuló, őszülő, nagy művészettel elrendezett hajzatot, a keskeny, sovány kezeket, melyeken úgy látszottak az erek s melyekben az ideges örömtől úgy megsörrent a teáscsésze, hogy kénytelen volt sietve egy asztalkát tolni közelbe.

Tehát ez volt »ő«, az imádott, az alázattal, félve szeretett »fehér asszony«.

Ettore arcán keserű mosoly vonult át. Belátta balgaságát. Ő annyira isteníttette a szerinte elérhetetlen magasságban lévő hölgyet, hogy eszébe sem jutott, hogy az is, mint más halandó, alá van vetve az idő hatásának. Ettore úgy érezte, mintha összeomlott volna lelkében minden, ami éltét széppé, szinessé, ambícióját czéltudatossá tette. Oly üres, oly sivár, oly sötét volt előtte a jövő, hogy azt hitte, nem lesz képes ezen romhalmazzal lelkében tovább élni. Mint egy alvajáró, gépiesen felelgetett a báróné számtalan banális kérdésére s lelke különös meghasonlottságában saját magával szemben oly éles objektivitással ítelt, mint egy idegen ember. Vele szemben függött a kép, a »fehér asszony« képe, melybe belefestette volt szívét, lelkét. Ismét szánakozó, gúnyos mosolyra húzódtak halvány ajkai. Hiszen az ott lefestett, kedves, finom, kissé kifejezés-telen arczu nő legalább harminczöt éves volt. Azóta tizenkét év mult el. Tehát ő most egy ötven év körüli jóságos, ideges, modoros nénivel ült szemben.

Nemsokára elbucsúzott. A báróné kedveskedve elkísérte az előszobáig, megigértette vele, hogy eljön fogadó napjaira stb. Végre becsapódott mögötte az ajtó. Ettore gépiesen ment le egy pár lépcsőn, azután megállt. Lélekzete elakadt, kigombolta drága prémes bundáját, levette fényes czilinderjét s végigsimította haját.

A szembenlévő fordulónál a falba beeresztett keskeny, homályos tükör visszavetette szép, férfias alakját, rokonszenves sötét arcját. Ettore meglepetve látta saját szemeit magára szegezve. Hol is látott ő ilyen szomorú szemeket? Ekkor hirtelen elvonult előtte Nini Michon képe s fölcsendült emlékezetében annak bucsúszava: »Keresd csak, keresd tovább azt a fehér asszonyt, meglátod, meg fog fagyni belé a lelked.«

Összeborzadt.

Begombolta a télikabátját. - Fázott.

Igaza volt a leánynak. A lelke az megfagyott.

TETEMRE HIVÁS.

Paff! és egy kis testnek lassu esése a levelek között. - Megvan! - kiáltá Jenő, feszült figyelemmel tekintve föl a fára. Tegnap öt üveggolyóért becserélte a szomszédék Palijának gummipuskáját s azóta lődöz vele szüntelen. A nagy tölgyfán erős csicssergést hallott s belelőtt a lombokba. A lövésre reákövetkező nesz elárulta neki, hogy a csicssergők egyike találva van.

A nesz elmúlt. Jenő fürkészve nézett az ágak közé... Nem hullott le semmi... Óvatosan körüljárta a fát... semmi!... Még egy párszor fellőtt reá... semmi eredmény. Boszankodva távozott.

* * *

Paff! a vigan csicssergő verébtársaság rémülten fölrebent. Ijedt lármájukba belevegyült a legfiatalabb veréb fájdalomkiáltása, ki eszméletét veszve hanyatlott le az ágról, lejjebb, lejjebb...

Mikor ismét magához tért, a legerősebb ágak egyikén találta magát. Megrázta tollait s föl emelte szárnyait, hogy utána röpjön társainak, de panaszos hangot hallatva ismét lebocsátotta őket.

Jobb szárnya béna volt, csöpögött belőle a vér. A kis állat felborzolta tollait s sebes szárnyát fáradtan leeresztette. Mindig erősebben lélegzett. Nemsokára fejcskékjét is behuzta a tollak közé. Lélegzete oly nehéz lett, hogy az egész kis tollas test megremegett. Elfáradt. Fölhuzta egyik lábát, azután ismét lebocsátotta és föl huzta a másikat. Így ült sokáig. Néha hátravetette a fejét s csőrével levegő után kapott, azután ismét ült türelmesen. A nap régen lement. Hüvös estharmat hullott a lázas madárkára. Már a szemeit is lehunyta...

A falu harangja lassan elkongja a tizenkettőt, a hanghullámok ünnepélyesen rezgik át a csendes holdvilágos tájat; még a tücskök is abbahagyják a czirpelést. A beteg madárka összerázkodik, görcsösen verdes szárnyaival, még egyszer föl nyitja apró fényes fekete szemeit, a fáradt lábcskák egyes karmai erőtlenül lefoszlanak az ágról, egy halk panaszos csipogás s a kis test élettelenül hull le az ágról lejjebb, lejjebb a levelek között, le a harmatos pázsitra a fa alá.

* * *

- Nini, mi van itt! Egy kis madár!

- Hol?

- Hol?

Az egész gyermeksereg a kis hatéves Évi köré gyűl.

- Alszik! - mondá ez ünnepélyesen.

- Nem alszik - felelé a legidősebb, fölemelve a kis állatot, - meghalt.

- Szegény! - sajnálkozik a többi.

- Temessük el - proponálja a kis göndörhaju Laczi.

- Temessük el - ismétli a kórus.

- De előbb meg kell kérdezni a mademoisellet, hogy szabad-e? - inti a többit a nyolcz éves Ilonka, - nem emlékeztek, hogy a multkor is el kellett dobni a zöld békákat és a csigákat?

- Jó, menjünk mademoisellehez.

Mademoiselle egyike ama igénytelen, szőke, szeplős mademoiselleknek, kiket oly nagy számban importálnak a franczia Svájczból; ott ült a padon egy olcsó rémregénybe elmerülve,

melyet még az ő »chére Suisse«-jéből hozott magával és már vagy hatodszor olvas át. Ép most várja haza Rogert a csatából. Fölmegy a vártoronyra, lebontott arany hajával, tündöklő ruhájában. Izgatottan lesi a közelgő porfelleget. Ez ő! ez Roger! látja, hogy leszáll a lováról, följön a lépcsőn... oh Roger!...

- Mademoiselle?! - szólal meg egy félénk gyermekhang... A torony összeomlik, Roger visszahanyatlik a ködbe s ő maga a szép, az aranyhaju hercegekisasszony helyett ismét a kis szeplős mademoiselle s minden csak azon a gyűrött, sárgult lapon van, melyen most fut végig egy nagy fekete hangya.

- Mademoiselle, rögarde! Szabad eltemetni?

Mademoiselle, ki megszokta, hogy minden perczben holmi füvet, követ hoznak néki külön megbámultatás céljából, föl sem pillantva, szórakozottan felel:

- Oui, oui, c'est tres beau mes enfants - s ismét belemélyedt könyvébe.

A gyermekek buzgón hozzáfogtak a temetés előkészületeihez. Ilonkának van egy szép kis skatulyája, az ép jó lesz koporsónak. Mártha nagylelkűen följánlja halványkék selyem túpárnácskáját, azt belehelyezték a skatulyába s óvatosan reáfektették a madárkát. Miklós két vesszőből keresztet csinált s összekötözte egy piros szalagocskával, melyet Évike rövid szőke czopfocskájáról oldott le. Laczi meg játékszerét hozta elé, s leterítette Mártha kis fekete kötényével gyászkocsinak. A kis leányok virágot szedegettek, hogy telehintsék a ravatalt, a fiuk meg elmentek helyet keresni a sírnak. Közmegegyezés szerint a kert melletti ribizlibokor nyilvánított legméltóbb temetkezési helynek.

Hozzáfogtak az ásáshoz, Laczi tollkése rögtön eltört. Kerítették egy hegyesvégű fadarabot. Nem mentek vele semmire.

- Menjünk Jenőért, talán ideadja az ásóját, vagy talán meg is ássa a gödröt - indítványozta Miklós. Rögtön el is küldtek egy deputációt.

Jenő, a legidősebb fivér, ki tizenhárom évnek magaslatáról kicsinylőleg nézte testvérei gyermekes játékait, soha sem tartott velük. Nemsokára hozták őt nagy diadallal ásójával együtt. Előterjesztették neki kérelmüket, ássa nekik egy lehetőleg négyszögű gödröt.

- Minek? - kérde Jenő.

- Majd azután megmondjuk - titkolództak fontoskodva a kicsinyek.

Jenő fölhuza a szemöldökeit, vállat vont és hozzáfogott az ásáshoz. Nemsokára meglehető szabályos gödröt hozott létre.

- Mi lesz most? - kérde azután nyersen.

- Mindjárt jön a temetés - felel Miklós a fasor felé mutatva.

Lassú, ünnepélyes menetben közeledtek a gyermekek, meglehető összefüggéstelen gyászdalokat zengve. Elöl Laczi, ki azalatt hamarosan magára vette anyja fésülőköpenyét, kezében a rögtönzött kereszttel, utána a többiek komoly arczokkal dirigálva Buksit, kedvencz kutyájukat, kit a halottas kocsi elé fogtak. A menet megállt a sír előtt. Jenő kíváncsian hajolt le a kocsihoz, hogy szemügyre vegye a halottat, testvérei néma rémületére levette a kocsiról a fölvirágzott kis koporsót. Ott feküdt a kis halott a világoskék selyempárnán, szárnyainak egyike megtörten lógott le, az apró lábak mereven álltak fölfelé a görcsösen összehúzott karmokkal. A fejecske kissé félre volt konyulva, a szemek az áttetsző kékes szemhéjaktól borítva.

A pajkos fiúarcz elkomolyodott, a daczos piros száj szélei megremegtek, két meleg könny-csepp tör magának utat a fényes fekete szemekből s folyik le a barna hamvas arczon s onnan reácsöppen a halványkék selyempárnára. A gyilkos könyei áldozata fölött.

* * *

Paff! és egy halk locschanás. Egy karcsú fiú alakot tükröztet vissza a kút kisimult vízfölülete. Jenő az, ki egy utolsó pillantást vet gummipuskája után.

MEGTÉRÉS.

A Palermói Hôtel des Palmes étterméből smokingos urak és világosruhás hölgyek halk beszélgetés közben vonultak a széles lépcsőházban lefelé. A table d'hôtenak vége volt. Lemennek feketézni a földszinti pálmákkal diszitett nagy üveges előcsarnokba. Ki-ki helyet, asztalkát szerzett magának s csakhamar felszállt a finom cigaretták kékes füstje s a konverzáció halk zsongása még halkabbá lett.

Az egyes csoportok azzal a bizonyos közönyös érdeklődéssel mustrálták egymást, mely jellemzi a sokat utazó egyéneket. Az ember odavetőleg, a megjelenés és öltözködés szerint, taksálja a szomszédot foglalkozásra és nemzetiségre nézve. Félfüllel oda hallgat, míg egy yes, si, ja vagy merçi feltevése mellett vagy ellen bizonyít, azután ismét egy más alakon vagy csoporton végzi fölösleges megfigyeléseit.

»Oh, oh, you horrid little beast!« Mindenki a hang iránya felé fordult. Nucza, a pajkos kedves kis majom volt a zavar okozója, melynek nagy sárgaréz ketrecze ott állt az egyik pálma alatt. Okos kis pofácskáját bölcs ránczokba szedve, nagy flegmával babrált egy szép arany lorgnonnal, mitsem törődve azzal, hogy annak tulajdonosnője kétségbeesve igyekezett a látszert gyöngyös arany lánczánál fogva visszahuzni. Nucza itt-ott rosszalólag pillantott a hölgyre, ha az nagyon is nagyot rántott a lánczon, s tovább folytatta tudományos megfigyeléseit a lorgnette hajlíthatóságát illetőleg.

A hangos panasz, melyet a hölgy ijedtében hallatott, megfordulásra készítetett egy napsütött arczu fiatal embert is, ki két feketeruhás hölgygyel ült a kalitka közelében. Látva a veszedelmet, melyben a drága csecsebecse forgott, felugrott s mondá: »Rögtön megszabadítom önt, Madame« - azzal cigarettájának füstjét Nucza szeme közé fujta. A majom prüszkölt, mérgesen makogott s prédáját eleresztve, kis szőrös kezeit kidugta a ketrecz rácsain s támadója arczába szeretett volna kapni.

»Oh köszönöm, köszönöm«, mondá hálás mosolylyal a hölgy. »A fekete kávé hova parancsolja«, szólítá meg őt a pinczér, kezében balancírozva a tablettet. A hölgy tanácstalanul tekintett körül. Minden asztal el volt foglalva.

»Parancsoljon hozzánk ülni«, ajánlá a fiatal ember az asztal felé mutatva, melyet épen elhagyott. A két feketeruhás hölgy barátságos mosolyára az ajánlat el lett fogadva. A fiatal ember bemutatkozott: »Belházy Dénes.« Az idegen hölgy is megnevezte magát a hölgyeknek: »Mrs Danglade Amerikából.« A két fekete ruhás közül az idősebbik magát mint özv. Tarkeöynét s a fiatalabbat, mint unokahugát mutatta be. Kedélyes beszélgetés fejlődött ki közöttük...

A fiatal leányka bámulattal nézte a nagyvilági nő minden mozdulátát.

Diszkrét kíváncsisággal tanulmányozta vörös hajának nagy divatos hullámokba szedett fürteit, érdekes keskeny arcát, nagy, nyugtalan tekintetű zöldes szemeit, kicsiny keskeny száját és elragadtatással siklott végig tekintete a hullámvonalu tulnyulánk alakon. Rendkívül inferior lénynek érezte magát egészséges telt idomainak tudatában.

Belházy Dénes is az idegen hölgy varázshatalma alatt állott. Most életében először áldotta a paripafogu Miss emlékét, ki gyerekkorában franczia és angol nyelvtudományt vert belé.

»Bon soir Madame!« Egy magas, igen elegáns uri ember hajtotta meg magát Mrs Danglade előtt. »Ah, jó estét Marquis! hol járt? már két napja, hogy nem láttam?« »Nápolyban voltam. A kívánt keztyűket felküldtem a szobájába, reméllem nem tévesztettem el a számot.« »Ah, a keztyűm végett.« »Csak természetes, mikor panaszkodni hallottam, miszerint borzasztó

gondolat magának a palermói vastag keztyüket érezni kezein a holnaputáni Cercle des Étrangers bálján, hogy kedves kötelességemnek tartottam megszerezni az óhajtott keztyüket.«

Lenke el volt bájolta a lovagiasság ezen magas foka által s nagy meglepetéssel látta, hogy Mrs Danglade köszönete képen mint nyújtja keskeny kezének két ujját áldozatkész gavallérjának ezen pár szóval: »Émue jusque aux larmes!« Figyelmét kikerülte a villámgyors oldalpillantás, melyet a hölgy a marquis szénfekete hajára s hegyes szakállára vetett s az a kicsiny gunyos mosoly, mely egy percze széjjelválasztotta keskeny korallpiros ajkait; minek láttára a marquis egy pillanatra összeránczolta homlokát s kissé idegesen pislogott.

Nagyot bámult volna a tapasztalatlan leányka, ha valaki felvilágosította volna azon alig észrevehető némajáték okáról, Mrs Danglade ugyanis egy szempillantás alatt észrevette, hogy a marquis sokkal feketébb és fényesebb hajzattal tért vissza Nápolyból, mint a minővel oda ment, s rögtön megértette, hogy a keztyűkkel való galáns komédia szolgált ürügyül arra, hogy a nápolyi világhírű fodrászok egyikénél ezen előnyös változást eszközöltesse.

Villeroy marquis, bemutatása után, egyéb téma híján, tudakozódott, vajjon a hölgyek szinte meglátogatók-e az elébb említett bált.

»Oh nem, - felelé az özvegy főispánné - nem ismerünk senkit s azután, bár unokahugom gyászideje letelt, de eddig még semmi mulatságon sem vett részt.« »De hát ez nem ok - insistált Mrs Danglade, - csatlakozzanak hozzánk. Igen érdekes a sok nemzetiség, különféle típusok. Csak mint látványosság egy-két órára.« Villeroy marquis, ki kedvteléssel legejtette szemeit Lenke bájos üde arczocskáján, ugyancsak szekundált Mrs Dangladernek s végre azzal vált el a társaság, hogy együtt fogják meglátogatni a bált.

A bál napján Lenke meglehetősen önelégülten billegett a lépcsőház egyik nagy tükre előtt, mely teljes nagyságában vetette vissza alakját. Fehér, egyszerű selyemruhácskája, mely csupán a kivágásnál volt egy csomó halvány rózsaszín rózsával diszítve, üde ifjúságának legbájosabb keretét szolgált.

»Ah mais elle est charmante!« Lenke a dallamos althang hallatára megfordult s szinte kábultan bámult Dangladerára. Valóságos hamupipókének érezte magát Mrs Dangladeal szemben. Az igaz, hogy meglepően szép látvány is volt az amerikai hölgy ezüstszővetből készült pánczélként tapadó ruhájában, mely mintegy reá volt mintázva s impozáns uszályban végződött. Vállán az a bizarr színű orchidea érvényre juttatá bőre halvány fehérségét s a hosszú vágású zöld szemei még nagyobbaknak látszottak s szinte bántó fényvel ragyogtak.

Lenke megigézve nézte a szép asszonyt és még szegény nagynénjét is rendkívül közönségesnek találta, ki épp e perczen suhogott le az emeletről nehéz fekete selyem ruhájában; mintegy szégyenkezve kapva vállaira egyszerű rövid fehér angora belépőjét, és helyet foglalt a hölgyekkel a hűtel nagy batárjában.

A fényesen kivilágított Cercle des Étrangers vestibulejében Villeroy és Dénes már várták a hölgyeket.

Dénes arcán oly világosan tükröződött vissza a káprázatos benyomás, melyet reá Mrs Danglade megjelenése tett, hogy Villeroy hangosan felnevetett s karját Lenkének ajánlotta fel. Dénes boldogan vezette a terembe bámulata tárgyát. Tarkeőynének is akadt gavallérja, ki egész estére a kis társasághoz szegődött. Ez Mr. Fiddler volt. Egy meghatározhatlan koru kedves agglegény, kit kissé kényes egészsége kényszerített az enyhébb éghajlatot felkeresni.

Ismert mindenkit s őt is ismerte mindenki. Ott ült Tarkeőyné mellett, fejét kissé vállai közé huzva s élénken magyarázgatva az összegyűlt társaság tagjainak nemzetiségét, valódi vagy feltételezett történetét. Ez alatt bár mozdulatlanak látszott, szüntelenül jobbra-balra jártak szemei, melyeknek egyike egy rengeteg keretnélküli monoklival volt felfegyverkezve. S

mivel előszeretettel oly társasághoz csatlakozott, melynél valami érdekesebb flirt indult meg! - a nélkül, hogy az ő személye valaha érdekelve lett volna, - az éles nyelvű Villeroy elnevezte őt »the flirt observernek«.

Lenke, ki még csupán csak egy-két megyebálon, szüreti mulatságon vett részt, először volt egészen idegenek között. Kényelmetlenül érezte magát a ragyogó környezetben, tekintete Dénest kereste, kire nézve Mrs Dangladeon kívül nem létezett senki. Lenkének ez igen rosszul esett, s boszúságában konstataulta, hogy Dénes, kit eddig igen szép férfinak tartott, mily darabosan és közönségesen néz ki Villeroy mellett, ki elegáns, nyulánk természetét könnyedén előrehajtva beszélgetett Lenkével.

»Mily bájos egy fiatal leányka így fehér ruhában« - mondá mintegy elgondolkozva.

»Oh ne gunyolódjon, úgy érzem magamat Mrs Danglade mellett mint egy szobaleány!« - felelé Lenke bosszusan. »Önök nincs igaza« - veté ellen a marquis - »az ön korában és külsejével vétek volna másképp öltözködni. Legfeljebb ha egy kifogást szabadna tennem - ez a décolletage, látja olyan kissé confirmande nézze csak így - s ezzel a levegőben könnyed kézmozdulattal egy félkört irt le Lenke előtt - szabadok volnának a gyönyörű vállak, et vous seriez tout-a-fait chic!« Lenke fülig pirult s összeránczolt homlokkal félrekapta fejét. Villeroy széket tolt magának Lenke mellé s helyet foglalva, lágy hangján, macskaszerűen behizelgő modorával kezdé: »Látja a magunkfajta, sorstól hányatott embereknek, kik kénytelenek vagyunk örökké a nap nyomába utazni, hôtélből hôtélbe élni - nekünk valódi élvezet egy oly friss egészséges fiatal lényt látni, mint a minő ön. Mert hát nézzük csak ki utazik? A fiatal leánykákat otthon tartják, hogy férjhez menjenek, fiatal férfinak hivatala van, fiatal asszony gyermekeit ápolja. Tehát kik maradnak hátra? Vének és betegek. Nincs igazam?« Villeroy egészen lefoglalta Lenkét hizelgő modorával, bár Mr. Fiddler egy csomó angolt, amerikai és német urat mutatott he, ő mégis főleg csak a marquisval társalgott.

Másnap a fiatal leány arra ébredt, hogy egész éjjel a marquis keskeny halvány arczáról, hanyagul félig lezárt szemeiről álmodott, melyek tekintetét mintegy gyengéd czirogatást érezte magán végigsiklani.

Tarkeőyné pedig elszomorodva látta, hogy Dénes, ki eddig sétáikban mindig elkísérte őket, most folyton kifogást talált, hogy elmaradhasson. Holmi állítólagosan fontos levél írásával elhelyezkedett az előcsarnok egyik íróasztalánál, hogy onnan leshesse, míg a szép Lydia Danglade úgy 11 óra felé toilettejével elkészült s nagy selyemsuhogás és joujoucsörgés köze-pette levonult az emeletről, s egy regénnyel kezében a hôtél árnyas pálmakertjébe készült, hogy ott bevárja a déjeunert.

Déjeuner után mindenki visszavonult s láthatatlan volt hatig. Dénes ezen időben már szokatlan gonddal kiöltözve várta, míg előállt Mrs Danglade bérelt landauerje, melyben naponként részt vett a Via della Libertá fényes korzóján. Dénes belesegítette a hintóba s magát az első carozellába vetve, követte a Landauert; bár a szép Lydiából nem látott egyebet, mint a bolingató strucztoollakat kalapján, mert az irigy moufflon boa még a fényes vörös fűrtöcskékből is alig láttatott valamit.

Tarkeőyné mindezt sajnálattal konstataulta. Bár Dénest még nem ismerte régen - vagy két év előtt mutatkozott be nála először mint szomszéd birtokos, mikor nagybátyja elhunyt után örökségét átvette, - s most Taorminában újra találkoztak, hol az ismeretséget felújították, s ő hozzájuk szegődve velök jött Palermóba. - A fiatal ember nyugodt, kellemes modora, s az önkénytelen intimitás, mely honfitársak között külföldön kifejlődni szokott; ébresztették Tarkeőynében azt a gondolatot, hogy Lenke sorsában az van megírva, hogy Belházy Dénesné legyen; - s most szép álmát szertefoszlani látta. Egyrészt örült, hogy Lenkén nem vette észre, hogy valami nagyon bánkódik, másrészt nyugtalanította őt, hogy Lenke mellett mindig ott

találta az álmosan mosolygó, tuludvarias marquist; ki fekete hajával, átlátszó fehér arczával, zajtalan macskaszerű járásával mindig kísérteties benyomást tett reá.

Igy álltak a dolgok, midőn egy napon Mr. Fiddler azon tervvel állt elő, hogy kár a remek szép időjárást fel nem használni egy kirándulásra. Például a Monte Pellegrinóra.

Lenke, ki minden változásnak barátja volt, roppant megörült. Dénes kijelentette, hogy már régen szándéka volt e kirándulást megtenni. Villeroy, mint mindig, udvariasan csatlakozott az előtte szólóknak véleményéhez. Csak Mrs Danglade nem látszott, valami nagyon elragadtatva lenni, de midőn Villeroy udvariasan megjegyezte, hogy ha talán sokallja a fáradságot stb. - gyorsan beleegyezett a tervbe.

Másnap a kitűzött órában Mr. Fiddler volt az első az előcsarnokban hiven hagyományos pontosságához, s mint rendesen, időhöz, órához s alkalomhoz mértén öltözködve. Kis vártatva együtt volt már a társaság Mrs Danglade kivételével. Lenke már nyugtalanul billegett, midőn végre feltűnt a késedelmező magas alakja a lépcső fordulójánál. Dénes meglepetve nézett reá. Eddig mindig diszben, vagy estélyi öltözetben, csipkék és fodrok között látta őt. Most a sima kabátkás, számos apró gombocskával diszitett angol ruhában alig ismerte meg őt. Csodálkozott, hogy mily rosszul áll arczához a férfi nyakkendő s nyers selyem blouse.

Vigan elhelyezkedtek a kocsikban, melyek a hegy lábáig vitték a társaságot. Mr. Fiddler és Tarkeőyné a hegy alján lévő Osteriában szándékozták a többieket megvárni, mely időt néhány játszma bézigue volt hivatta megrövidíteni.

Lenke roppant vigan indult előre. Örült minden virágnak, fényes kavicsnak s kedélyesen csacsogott. Észre sem vette, hogy a marquis, a kitűnő társalgó, szótlanná vált. Már jó ideig haladtak, midőn Villeroy szálnalmas hangon megszólalt: »Az egész utat ebben a tempóban szándékozik megtenni?« Lenke megfordult. Ott állt az ellenállhatatlan marquis, kalapjával kezében, mialatt himzett selyemzsebkendőjével homlokát törülgette. Fekete haja oly ritkásnak látszott s oly különösen zöldesnek. A fehér arcz oly fáradt, fakó volt. A talányos félig zárt szemek körül számtalan apró ráncz tűnt fel a kegyetlenül éles napvilágon. Oly öregnek, törődöttnek látszott, hogy Lenke gyorsan körülnézett s egy mohos követ megpillantva azt buzgal-mában még le is tisztította, azután leültette Villeroyt, mialatt szemrehányásokat tett magának, hogy semmi tekintettel sem volt kísérője iránt. Egyszersmind csodálkozott, hogy ez a fáradt, törődött alak itt előtte azonos legyen azzal a brillians gavallérral, kinek udvarias figyelmére alig érezte magát méltónak s ki annyira foglalkoztatta gondolatait, hogy mindig, ha nesztelen lépteivel hirtelen mögötte termett, fülig pirult és zavarban volt, mert félt, hogy kitalálja, hogy épp róla ábrándozott. Hirtelen oly elhagyottnak érezte magát, hogy szeretett volna hangosan »Dénes«-t kiáltani, ki épp ekkor tűnt fel Mrs Dangladeval az ut kanyarulatánál. Az utóbbi Dénes karjába kapaszkodott s látható megerőltetéssel járt.

Villeroy csak most vette észre a viszás helyzetet, melyben volt. Felpattant helyéről s Mrs Danglade elé sietve, előzékenységgel ajánlotta fel pihenőül a mohos követ.

A szép Lydia szinte leroskadott. Dénes és Lenke összenéztek. A fiatal ember önkénytelenül összehasonlította Lenkét a szép Lydiával. Lenke aznap különösen jól nézett ki. A kis fekete matrózkalap, a magas fehér gallér és férfi nyakkendő igazi gamin kinézést kölcsönöztek neki. Szép piros színe, ragyogó hófehér fogai még nagyobb ellentétbe helyezték Mrs Dangledenak a puder alatt kékesnek látszó arczát, parancsoló tekintetű zöldes szemével, melynek héjait vörösre fujta ki a hüvös reggeli szél.

Végre ismét felkerekedtek. Villeroy addig szorgoskodott Lydia körül, míg Dénes és Lenke lassan elindultak. Lenke teljesen átengedte magát azon örömnak, hogy kísérőjére való tekintet nélkül járhat; úgy hogy észre sem vette, mennyire elhagyták a másik párt. Dénes figyel-

meztette erre, mit Lenke roppant rossz néven vett. Durczásan leült egy fatörzsre. Végtelen keserűséget érzett magában...

Villeroy és Mrs Danglade egy ideig szótlanul mentek egymás mellett.

»Hogy tud járni ez a fiatal leányka« - töré meg végre a csendet Villeroy - »de el is fáradtam derekasan.« »Persze, ha az ember 18 éves leánykákkal akar concurálni« - jegyzi meg Mrs Danglade. Villeroy hallgatott.

»Ezt a ruhát még nem láttam magán« - jegyzi meg végre egy oldalt pillantással.

»Tegnap küldték el Felix soeurs.«

»Küldje vissza nekik« - felelé Villeroy.

»Talán nem tetszik magának« kérdé Mrs Danglade kissé ingerülten.

»Nem mondom, hogy a ruha nem szép« - habozott a marquis.

»Csak nem rajtam« - vágta vissza a hölgy.

»Ne értsen félre, kérem. De látja a maga genrejéhez inkább a francia fodros, csipkés divat való, amely a természet előnyeit érvényre juttatja és...« itt megakadt.

»És hiányait eltakarja! Ne vous gênez pas monsieur.«

»De ön kétségbeejt. Látja például mademoiselle Lenke...«

»Ah tudtam, hogy csak idáig akart jutni! Hogyne, ő a megtestesült elegancia« - nevetett fel Lydia.

»Pardon, azt nem mondtam - egyébként ha valaki oly üde és fiatal mint ő, nincs is arra szüksége.«

»Igaza van« - felelé Mrs Danglade szelid hangon, szemének gonosz felvillanásával - »roppant bájos leányka; de a párja is erőteljes szép ficzkó.«

Villeroy összerezett. »Párja, párja« - morgá bosszusan, - hogy beszél maga róla, mint valami csikóról. Párja! - honnan veszi ezt az ideát?«

»Ime itt a bizonyíték szavaimra« - mondá Mrs Danglade, hirtelen megállítva Villeroyt. Felnéztek egy kis tisztásra, melynek alján Lenke ült egy fatörzsön, feje Dénes vállán, ki boldogan hajolt hozzá.

»Ők boldogok lesznek s számos egészséges gyermekük lesz!« szavalá Mrs Danglade páthosszal. »De ne zavarjuk őket, tévé hozzá könnyedén.«

Villeroy levette a kalapját s mintegy áhitattal nézte a fiatal párt. Fáradt arcán fájdalmas mosoly vonult át. Ki tudja mi jutott eszébe a kalandos életü, sorsától hányt-vetett embernek?

Halk sóhajjal ült le Mrs Danglade lábaihoz, ki egykedvűen igazgatta haját és fátyolát.

»Lydia, hogy áll a válópöre?« kérdé végre kis szünet múlva.

»Már eldőlt« - felelé röviden a kérdezett.

»És minő eredménnyel? Jól?«

»Két hét óta szabad vagyok« - volt az egykedvű válasz.

»S maga ezt két hétig titkolta előttem? Lydia ez nem szép!«

Mrs Danglade felhuzta szemöldökeit s gunyos mosolylyal nézett le a marquisra. »Ön ugy látszik elfeledi, hogy két hét óta nem igen látszott érdeklődni ügyeim iránt.«

»Ön úgy el van foglalva« - veté ellen a marquis. »De félre a tréfával« - tévé hozzá komolyan - »hát nem utazom-e két év óta egyik országból a másikba maga után?«

»Nem bánom, hát várjuk meg együtt a köszvényt és rheumát« - mondá Mrs Danglade s átengedé Villeroynak keskeny fehér kezét.

»Mégis csak egy valódi nagyvilági hölgynél lehet megtalálni a könnyed chikket« - gondolá Villeroy, mialatt a kis fehér kezét csókolgatta s élvezettel ismerte fel a megszokott verveine és iris illatot.

Mr. Fiddler, ki Tarkeőynével az Osteria jásminnal bevont pergolája alatt kártyázott, épp órájával kezében bizonyitgatta, hogy még bátran belefoghatnak egy új játszmába, midőn csodálkozva látta a serpentine-uton lefelé haladni a társaságot.

»Ez jelent valamit« - mormogá, monocliját törülgetve s újra feltéve, midőn látta, hogy Lenke Dénessel, Mrs Danglade Villeroyval karonfogva jön. Azok ugyanis elhatározták, hogy miután Santa Rozáliától úgy sincs már mit kérniök, nem folytatják tovább a meredek utat a kápolnáig, hanem inkább visszatérnek s meglepik a nagy ujsággal a lent várakozókat.

A gyanutlan Tarkeőyné álmélkodva vett tudomást a dolgok fordulatáról. Hasonlíthatlanul jobb kedve volt midőn a kocsiba szállt, mint az indulásnál.

Mr. Fiddler pedig utasította az impozáns maitre d'hôtel, hogy másnap tegye át terítékét s megkezdett Goldeck palaczkját a két amerikai hölgy asztalához, kiknek ugyanis két nap előtt mutatott be egy lengyel grófot és egy oláh bojárt.

A FLIRT VÉGE.

I.

A hölgykaszinó egyik fürkéjéből vidám beszélgetés, csengő ezüstös női kaczagás hallatszik az urak lépcsőházát elválasztó nehéz vörös függönyön át. Az öreg urak morogva, bosszankodva mennek a lift felé, nehogy talán kénytelenek legyenek egy ismerős hölgynek, a lépcsőn fölfelé haladva, leköszönni, hajlongni, mosolyogni; mikor ők ujságot olvasni és tarokkozni jöttek, nem udvariaskodni.

Pedig ha csak egy pillantást vetettek volna a fürkébe, belátnák, hogy csak élénkség és vidámság lehet ott, hol a tüzes barna Hámoryné és barátnéja, a szép szőke Lenkeyné, megtelepednek. Radó Bandi, a csinos huszárfőhadnagy - a hölgykaszinó kedvence - s a hegyesszakállu elmés Hervay rögtön le is szaladtak az emeletről, midőn a hölgyosztály szolgálatkész husárja jelenté, hogy ő nagyságáék odalenn teáznak.

Ez a vidám zaj készítette Zalán Viktort is, ki ép kézelőit gondosan kihuzogatva, lassan lépdél fel a lépcsőn, hogy onnan letekintsen. Megismerte a hölgyeket. Habozott egy perczig. Órájára nézett. Hat óra. Színházig még 1 ½ óra, a kártyakompánia csak 11 felé verődik össze. Ujságot máskor is olvashat, gondolá, inkább lemegy diskurálni. Megfordult s a következő perczben már meghajtotta magas, szikár, szecsessziós gehrokkba bujtatott alakját a hölgyek fürkéje előtt.

- Ni, Zalán, hütlen lett a pique damehoz? - kérde Hámoryné.

- Hogyne, a coeur dame kedvéért, - felelé Zalán, udvarias főhajtással Hámoryné felé s ép elfoglalni készült a mellette levő kényelmes zsöllyét, midőn az odaszólt:

- Zalán, hadd mutatom be niècemnek. Litta, kérlek, - Zalán Viktor.

Zalán csak most vette észre, hogy még egy hölgy van a társaságban. Szórakozottan meghajtotta magát s helyet foglalt Hámoryné mellett, kivel csakhamar kedélyes szóvitába elegyedett. Mulatságát megzavarta a hegyesorru kegyelmes asszony, kiről azt állították a rossz nyelvek, hogy mindig azon csoporthoz szokott letelepedni, melyben a legszebb hölgyek vannak; mert így neki is jut a gavallérokból.

- Ah kedveseim, itt vagytok! Egy perczre leülök hozzátok!

Az urak fölálltak s Zalán bosszankodva vette észre, hogy kénytelen zsöllyéét a kegyelmes asszonynak átengedni, s nem marad számára más hely, mint a kis pouff, közvetlen az elébb bemutatott fiatal leány mellett. Zalán bosszusan harapott ajkába. Ha ezt tudta volna, bizonyosan fennmaradt volna az emeleten ujságot olvasni. Mit diskuráljon ő egy fiatal leánynyal?

- Nos, mit szóltok a szép Liza comtesse házasságához? - kérde a kegyelmes asszony.

- Hát megtörténik?

- Csakugyan?

- Meg bizony, a szép, elkényeztetett grófleány a kis gyakorló ügyvéd neje lesz.

- Hallatlan!

- Miért? Nekem ez tetszik, - szólt bele hévvel az eleven kis Hámoryné. - Királyfi, ha elvesz egy pásztorleányt, az semmi. A királyfi megmarad királyfinak, a pásztorleányt meg nem kell féltetni, hogy nem fogja magát elég hamar beletalálni a királynői kényelembe. De hogy egy szép, gazdag mágnásleány lemondjon mindenről, a mit megszokott, s egész társaságának gunyja közepett, kísérve családjá átkától, követi a férfit, a kit szeret, annak szerény szűk

viszonyaiba, más társadalomba, idegenek közé! Oh, ez gyönyörű! Mily szeretet kell ehhez, mily határtalan bizalom abba az emberbe, kire sorsát bízta. Mit szólsz ehhez, Litta, te, ki tagadod a szerelem létezését?

- Oh, én nem tagadom, sőt azt hiszem, hogy az nagyon szép lehet.

Zalán meglepetve tekintett fel. Olyan lágy, olyan különös rezgésű volt ez a hang, mintha a szél pengetne meg egy mandolin tépett hurjait.

- Lady Baby a jégszívű, - élczelt a huszár.

A leány nem felelt. Zalán szemügyre vette külsejét. Nagy, feketetollas Rembrandt-kalap árnyékolta be egész arcát. Termetét sima, fekete bársonyruha fedte, mely puha redőkben hosszan omlott alá. Vállain idegesen huzigált néha egy kékróka gallért. A fekete bársonyon fel-felcsillant a hosszú acélba foglalt hegyikristály-láncz, melyen lorgnonja függött. Tartásában, a mint ott ült, kissé hanyagon hátradőlve, volt valami nyugodt biztosság, a mi szokatlan fiatal leányoknál. Zalán az arcát szerette volna látni.

- Miért mondta, hogy azt hiszi, hogy a szerelem szép? Még sohasem érezte? - kérdé.

A leány felpillantott. Zalán megdöbbsent. Lady Baby, hogy illett reá ez a név. Lágy, fehér gyermekarcocskas, roppant nagy, nyílt tekintetű, kissé szomorú szemek, egyenes, finom orrocskas s meglepő contrastusként a fehér arcban kissé daczos, telt piros száj. Igazán félig Lady, félig Baby volt még.

- Soha, - volt a rövid válasz kérdésére.

- Persze, ilyen fiatal leányka, - mondá Zalán, csak hogy mondjon valamit.

- Nem vagyok olyan nagyon fiatal; huszonkét éves vagyok.

- És még eddig sohasem mozdult meg a szivecskéje? - kérdé mosolyogva.

- Nem; azt hiszem, nem is fog, - felelé Litta mintegy elgondolkozva.

- És ugyan miért nem fog?

- Mert nincs.

- Nincs? Kétlem. Mert, látja, ha talán eddig még egy férfi sem volt méltó arra, hogy magát érdekelje, de azért szeretett. Szüleit első sorban?

- Nem ismerem őket, két éves koromtól árva vagyok.

- Testvéreit?

- Nincsenek.

- Barátnőt?

- Soha sem volt.

- Hát kedvencz czicrát, papagájt, tudom is én mit?

- Sohasem bántom őket, de nem szeretem.

- Látja, - kezdé kis szünet mulva, gyermekes hévvel, - a zárdában a leányok mind barátkoztak, titkolóztak, rajongtak az irodalomtanárért, valami tejfelesszájú cousinért, csak én voltam mindig egyedül. Nem szeretek senkit és semmit.

- Ez tulajdonkép igen kellemes lehet, - veté oda Zalán, figyelmesen nézve Littát.

- Oh nem, - felelé, fejét rázva halkán a leány, - olyan üres... úgy fázom mindig, azt hiszem, egyszer egészen meg fogok fagyni.

Gyors mozdulattal feltolta karmantyuját karjára s az elébujt hófehér kezecskével megfogta Zalánnak a zsöllye karján nyugvó kezét s azt magához szorítva, kérdé:

- Ugy-e nem dobog, nem érezni semmit?

Zalán meg volt lepve, de midőn beletekintett a feléje fordult arcocskába, azokba a nagy, megdöbbenően tiszta tekintetű gyermekszemekbe, bocsánatot szeretett volna kérni gondolatáért. A meghatottság szinte fojtogatta torkát, midőn lehajolva Littához, gyengéden, halkán mondá:

- És ha eljönne valaki, a ki türelemmel, gyengédséggel igyekezne felébreszteni azt a megfagyott szívet?

- Megváltóm volna, - felelé Litta egyszerűen.

- Nyolcz óra! Jaj, sietnem kell, szegény Laczi otthon ül rém influenzával! - kiáltá Lenkeyné.

- Nyolcz óra a hivatalos aggódási óra? - nevetgélt Radó Bandi.

- Nem, a vacsoráé. Egyébként a mai ittlétem csak éveken át táplált bosszuvágy kielégítése.

- Magyarázatot kérnék, asszonyom!

- Szívesen megadom, uraim! Valahányszor influenzában feküdtem, Laczi pont 5-kor bekiáltott az ajtón:

- Pá, czicza, megyek a Casinóba! Ugy tettem most én is. Pont 5-kor bekiáltottam férjem szobája ajtaján:

- Pá, cziczus! megyek a Casinóba! Juj, de jól esett!

A társaság nevetve, beszélgetve indult az előcsarnokba. Litta is felemelkedett és Zalán élvezettel nézte macskaszerűen lusta, puha mozdulatait, inkább kicsiny, de nyulánk, mondhatnám szecsessiós alakját.

- Hát a viszontlátásra kedden, - bucsuzott Hámoryné.

- Okvetlenül.

- Igaz, igaz, kedden, - csipogta Lenkeyné.

- Mi lesz kedden? - kérdé Zalán.

- Magának ugyis hiába mondanám, hogy a jourom van, - felelé Hámoryné, - ilyen éjjeli lepke ugy sem jár jourokra.

- Megengedi, hogy megczáfoljam?

- Nagyon fogok örülni, - viszonzá kellemes meglepetéssel az eleven asszonyka.

Még egy pár kézszorítás és az üvegajtó bezárult, a kocsi elrobogott.

A visszamaradt urak jobbra-balra széledtek. Zalán lassan gondolkozva ment fel az emeletre. Elfelejtette, hogy a vörös Zaza hiába fogja őt keresni az első zsöllyesorban, pedig megígérte neki hogy meghallgatja új kuplóját. Belevetette magát az egyik kényelmes zöld bőrfauteuilbe s egy cigarettát a másik után elszíva, bámult maga elé a levegőbe. Szinte kellemetlenül érintette őt, midőn rendes écarté partnerei nagy zajjal hívták őt játszani.

Szórakozottan játszott. Sőt még hibákat is csinált.

- Ejnye, de szórakozott ez a Tory! - mérgelődött Gyárfás Lexi.

- Bizonyára egy martingaleon töré az esztét, melylyel sprengolni fogja a montecarlói bankot, - veté közbe Lithvay Laczi.

- Nem megyek az idén, - mondá Zalán röviden.
- Micsoda?! Nem áll már soká a világ! És Lady Clauson, ha számon kéri tőlünk a hungarian gentlemant, that awfully nice fellowt?
- Neked testálom.
- Köszönöm. És Paulette?
- Ahhoz testamentom sem kell, - volt a válasz.
- Az jó lesz Lexinek! - sipitá Darnay Tóni.
- Hogyne, csak figyelmeztetek, hogy Paulette és a roulette, azaz annak chanceai együtt járnak, - jegyzé meg Zalán.
- Mit, hát nem a vén párisi bankárja küldi mindég mesés apanageul a Rivierára üdülni, hogy kiheverje az influenzát, melyet elmaradhatlanul minden évben beszerez magának az Auteuil-i utolsó őszi versenyen?
- Oh igen, de úgy látszik, nincsen tudomásod a Seine sur Oisei beteg nagynéniről, ki Paulettet felnevelte - s kinek levelei meglepően a tempo érkeznek, Roulette kisasszony szeszélyei szerint.
- Talán eddig megszabadította a halál az érdekes delnőt szenvedéseitől, - reménykedett Lexi.
- Ne felejtsd el a béna tejtestvért, - mondá Zalán szárazon.
- Szegény Tory s mi úgy irigyeltünk! Tehát au fond toutes ces bonnes fortunes.
- Exigent une grande fortune, - felelé Zalán, cigarettáját rágva.
- Eh mindegy! Éljenek a hölgyek! - kiáltá Lexi vigan.
- Hölgyek?! - mordult fel Zalán, mérgesen lecsapva kártyáit. Meglepetéssel nézett rá a többi. - Megbocsássatok, ideges vagyok, fáj a fejem, jobb lesz, ha hazamegyek, - ezen szavakkal Zalán felemelkedett s elbucsuzott barátaitól.
- Mi lelte Toryt? - találgatták ezek.
- Tán uszik?
- Uszni mindég uszik, az nem hozza ki a sodrából.
- Hát akkor szerelmes!

- Tory szerelmes Pesten? Hát nem tudod, hogy kényes internationalis izlésének, a magyar asszonyok mind »trop province« - mókázott Lexi, Zalán rátartós hanyag modorát utánózva.

Zalánnak nem ment ki a fejéből az a különös fehér arcú leány. Kérdezősködött utána s megtudta a következőket. Ghyllányi Litta, apja tengerésztiszt volt s két éves házasság után meghalt. Neje, az ír eredetű érdekes szép asszony, tüdővészben és bánatában utána ment férjének. Litta, ki apját éppen nem, anyját alig ismerte, gazdag öreg nagybácsijánál nevelkedett. Az öreg ur, ki örült a leány bizarr szépségének, kényeztette, nagy lábon élt, minden kapricejének engedett, de... nem adoptálta, hanem várt, hogy másik unokaöccse házasságából nem születik-e fiú, ki fentartva a nevet, örökölné egész rengeteg vagyonát. Littára csak az esetben hagyná, ha ezen reménye nem teljesül. Innen magyarázható, hogy Litta valamennyi udvarlója, mihelyt megtudta, hogy a szép leány nem gazdag örökösnő, hanem csupán 30-40 ezernyi hozományt, rengeteg pretenziót s gyenge egészséget hoz a házhoz - csak udvarló maradt. Szegény Lady Baby drága bundákban, gummikerekű fogaton gördült magányos szegényes jövője felé.

Kedden, éppen mikor Hámoryné bodros feketefürtű fejceskéjén átczikázott a gondolat, vajjon Zalán eljön-e, feltűnt a nilzöld pelucheportière keretében annak kifogástalan, elegáns alakja. Meghajtotta magát. A monokli egyet villant s kiesett szeméből. Litta két kezére támaszkodva, lassan emelkedett fel egy fehér medvebőrrel borított hintaszékből. Fehér posztóruha volt rajta, ezüsthímzéssel. Fehér angora boa volt nyaka körül s félvállán átvetve. A villany-csillár élénk fénye alatt pompásan érvényesültek vöröses szőke hajának szinte rézfényű hullámai. Annyira elütött a telt idomu, élénk színekbe öltözött menyecskektől, kik zajosan acclamálták Zalánt, ki egy ideig nevetgélt és diskurált velök, azután Littához lépett, ki szórakozottan hallgatta a hegyesszakállu író fejtegetéseit. Eleinte közömbös dolgokról beszélgettek. Az író nemsokára elbucsuzott. Litta teát töltött Zalánnak, kis asztalkát tétetett a két, rococo paraveutal elkülönített karosszék elé s azután bágyadtan belesimult az egyik karosszék számos apró puha selyempárnácskái közé. Összehuzta a fehér boát vállain s hallgatagon, mereven bámult a kandalló tűzének sárga lángnyelveire.

- Ugy szeretem a tüzet nézni... úgy vonz, - mondá végre halkan. - Télen a tüzet nézem, nyáron a felhőket. Kiköttem a függőágyat a legnaposítottabb helyre, beléfekszem s órákig nézem, hogy váltakoznak, kergetőznek a felhők. Ha reám süt a nap, úgy felmelegedem egy kisé.

Zalán úgy érezte, hogy szeretné karjaiba venni ezt a fehér gyermeket s elvinni innen, a ködös, hideg fővárosból, el délvidékre a tengerpartra. Ott a napsugaras tengerparton a hullámok halk morgása mellett, ha azt a szép kis fejet vállára hajtaná, tudna neki beszélni annyi szép gyengéd dolgot, hogy végre is rózsák nyílnának a fehér kis arczocskán, s a dermedt kis szív dobogni kezdene.

Zalán állandó kísézője lett Hámoryné társaságának. Színházban, estélyeken, bálban, mindenütt velök volt. S úgy óvta Littát Lady Baby minden léghezamtól. Bolyhos, csipkés belépőjét mindég kéznél tartotta, hogy reáborithassa Lady Baby keskeny, hófehér Psyche vállaira.

Hány kedves órát töltött keddenkint a kandalló mellett. Mennyi édes, ábrándos bohóságot hallott itt Littától. Zalán szinte apai gyöngédséget érzett iránta. Ugy képzelte, hogy ezt a bájos, törekeny lényt mintha csak kölcsön engedték volna át a tulvilágról.

Rendkívül kellemetlenül érintette őt, midőn sürgőnyt kapott, mely fontos ügyek elintézésére Bécsbe hívta. Ő, ki oly gyakran szokta változtatni tartózkodási helyét, egész ideges lett arra a gondolatra, hogy egy-két hétre el kell utaznia.

Este, kedd lévén, elment Hámoryékhoz. Nem tudta levenni szemeit Littáról. Ugy érezte, hogy baja történhetnék Lady Babynek, ha ő elutazik, s nem lesz, a ki reá vigyázzon.

- Lady Baby, elutazom egy kis időre, fog reám gondolni néha? - mondá, midőn egy perczre egyedül volt Littával.

Ez felpillantott s azután ismét lesütve szemeit, halkan mondá:

- Azt hiszem, sokszor.

Zalánt mint egy delejes áram érintette, midőn érezte, hogy a kis kéz, melyet Litta az ő keskeny, barna, ideges kezébe tett, nem volt jéghideg, mint rendesen, hanem meleg. Nem vette észre, hogy előbb a kandalló párkányán feküdt Litta keze.

Egy hónapig volt Zalán távol. Lázassal igyekezett lebonyolítani ügyeit. Mikor visszatért Pestre, mindjárt első nap estefelé elhatározta, hogy felnéz Hámoryékhoz, hátha kedvez neki a szerencse s otthon találja a hölgyeket. Litta ugyanis Hámoryénál lakott a bál idény tartamára.

Kérdésére, hogy a hölgyek fogadnak-e, az inas azt felelte, hogy a nagyságos asszony elment a városba, de Litta kisasszony otthon van. Varsányi kisasszony van nála.

Zalán belépett az első szobába és meglepetve hallotta a harmadik szobából Litta hangos kaczagását. Roppant kellemetlenül érintette vigsága Zalánt. Tovább ment a dohányzószobán át, melynek süppedő szőnyege felfogta lépteinek zaját, saját nevét hallotta kimondani.

- Nos igen, - hangzott Varsányi Camilla, Litta cousinejének hangja. - A kis író kiturta Zalán, alig hogy elutazott Zalán...

- Oh, Zalán igen szép példány volt, - hallatszott Litta hangja, - azok az álmos szürke szemek, az a soignirt szőke selymes bajusz és, oh Camilla, azok a gyönyörű fehér gilék, soha sem láttam még oly kitűnően szabott fehér giléket.

Zalán lába mintha gyökeret vert volna.

- Tehát alig hogy az elutazott, - folytatá Camilla, - már is a kis román consul küldi neked halomra a fehér virágokat. Én nem értem, hogy mit csinálsz velök, hogy mind olyan áhítatosan rajongnak érted? Valóságos középkori troubadourokat csinálsz a legléhább viveurökből. Pedig, ne vedd rossz néven, Litta, én társaságban sokszor megfigyeltelek. Olyan unalmas voltál mint az eső. Senki sem hinné, hogy olyan nagy kópé vagy, mikor magunk vagyunk.

Ismét felhangzott Lady Baby kaczagása.

- Neked elárulom. Van egy kitűnő systemám. Te ugy sem veheted hasznát ezzel a kicsattanó szép piros szineiddel és bolond jókedvű természetedd.

- Igazán kíváncsi vagyok a systemádra.

- Nos hát van nekem egy érzelmes mondókám, azt elmondom nekik sorba s felülnek mind sorba. Azt mondom nekik, hogy nincs szívem, nem tudok szeretni, fázom. Várom azt, a ki felébreszti szívemet. Várom a megváltómat. Persze mindegyik azt hiszi, hogy ő van hivatva erre a bájos misszióra. - S ismét felhangzott a csilingelő ezüst kaczagás.

- Mondtam már, hogy nagy kópé vagy, Litta. De nézd, ez még sem szép tőled. Miért teszed? Nem sajnálsz őket?

- Ph! Sajnálni, miért sajnálnám? Nem veszed talán észre, hogy ezen középkori troubadourok között, kik mind oly buzgón igyekeznek ébreszteni a szívemet, egyik sem látja... a kezemet? S hogy mért teszem? Nagyszerű! Miért viseli az indiánfőnök skalpjait?

- De máma, Litta, borzadok tőled. Talán mégis igaz, hogy nem tudsz szeretni?

- Nyugodj meg, édes, ha lépre kerülne valamikor egy 20-30 ezernyi jövedelemmel bíró troubadour, kit nem csak alvó szívem ébresztése érdekel, de kezemet is számba veszi, s megígéri, hogy a telet a Rivierán, a nyarat Osztenében töltjük, hidd el, ha olyan csunya lesz is, mint Caliban, szeretni fogom s hiven követni a szentírás parancsa szerint.

Zalánnal egyet fordult a világ. Keze ökölbe rándult. Egy lépést tett a kis szalon felé, azután összeszorítva fogait, gyorsan elhagyta a szobát. A bámuló inas kezéből kikapta a kalapját, botját, magára rántotta a kabátját s rohant le a lépcsőn, ki a kapun. A hűvös levegő jól esett neki. Megállt, végigsimitotta homlokát.

Mintha valami sűrű, fehér köd foszladozott volna körülötte. - »Ha férfilelkedet egy hölgyre föltevéd.« - zendült fel lelkében a gyönyörű dallam. Keserűen mosolygott, hogy ez éppen most jutott eszébe. Az az édesen fájó érzés, mely lelkét fogva tartotta, a mióta Littát ismerte, kezdett fölengedni, mintegy leválni róla. Mélyen fellélekzett. Mintegy megszabadulást érzett... Sebes léptekkel ment tovább.

A legközelebbi gázlámpánál megállt, kivette szivartárczáját, gondosan kiválogatott egy szivart, és reágyujtott.

Azután két kezét zsebeibe mélyesztve, lassan, kényelmesen tovább haladt.

- Eh, mind egyformák, - mormogd magában.

Azután ismét megállt.

- De hogy engem, vén rókát, így be tudott csapni egy ilyen kis béka! No de sebj, ha egyszer horogra kerül az a milliomos Caliban, bejegyeztetem magamat elsőnek, mint házibarát.

Szinte öntudatlanul a Casino felé irányította lépteit.

Barátai meglepetve kiáltottak fel, midőn közéjük lépett.

- Tory! Hát te hol jártál? Beteg voltál, hogy oly rég nem láttunk?

- Igen, beteg voltam, kanyaróm volt, - felelé Zalán keserű mosolylyal.

- Kanyaró? Ilyen gyerekbetegség?

- Megkaphatja azt a legvénebb számár is, - nevetett Zalán. - Rest de Banque! - mondá aztán s leült közéjük.

Két nap múlva a gyorsvonat egy játékossal többet röpitett Monte-Carlo felé.

II.

- Ugyan, doktor, már megint tele van a zsebe ujsággal!

- És a kravátlíja milyen busan lóg!

- Igérje meg, hogy sohasem látjuk többé ezt az aludt bikavér színű kravátlit.

A magas, vállas, kissé hajlott termetű fiatal fürdőorvos nyájas arczczal nézett szét az őt körülvevő leányseregen, s véghetetlen türelemmel hallgatta csintalankodásaikat.

Öten voltak. Alig haladták meg a bakfischkort. Szenioruk volt Szentgály Mara, az özvegy altábornagyné leánya. Ő már bálozott a télen.

- Pedig látja, doktor, tegnap a fürdőbizottsági ülésen milyen fess volt, mikor ki volt öltözve szalonkabátban a F. J. R. rozettájával. Alig ismertünk magára.

A doktor erős vonásu arczában felcsillant az a két szép szürke szem.

- Nagyon köszönöm, Mara nagysád, hogy ezt észrevette.

- De nekünk nem akar tetszeni a doktor, - nevetgélt a kis bodros Barthay Ili, - azért hamar visszabujt ebbe a kávézsákba.

- Mely oly kecses szabásu, hogy az ember azt hinné, hogy két clown utánóz egy elefántot, - toldá meg a másik.

- Csitt, lányok, nem szabad tulmenni a határokon! - szólalt meg a szomszédos padról Dani bácsi, Ili apjának hangja.

- No öcsém, téged ugyan elővesznek ezek a haszontalan kis fruskák.

- Hagyja el, Dani bátyám, igazuk van, sokat tanulok tőlök!

S végig nézve az előbb kávézsáknak csufolt öltözetén, belátta, hogy az bizony elég formátlan és szinehagyott. Sőhajtva határozta el magában, hogy másnaptól fogva félreteszi. Hej, pedig olyan kényelmes ruha volt, olyan nagy zsebei voltak.

Másnap hangos üdvkiáltásokkal fogadták kis kintőit, mikor az eddig használatlanul a szekrényben hevert vadonatúj szürke sacco-öltönyben megjelent. Körülugrálták, dicsérték, lármáztak, s a jó doktor nagyobb zavarban volt, mint mikor szidták.

- No látja, ez már szép, hogy a mi kedvünkért is kiöltözik, - mondá Mara mosolyogva.

- Csak a maga kedvéért, Mara nagysád, - mormogá a doktor.

Mara nyájas mosolylyal nézett reá s együtt követték a leányokat, kik előre futottak a tennis-tér felé.

Hartay doktor az egyetlen fiatal ember volt a kis hegyi fürdőben, s kedves, nyugodt modora miatt a mamák reáhagyták, hogy az öt leánynyal járjon, keljen. A kis gonoszok visszaéltek jóságával, egész nap igénybe vették. Kabátjukat czipeltették vele a sétáknál. Szalonnasütésnél nyársakat faragott nekik s nem haragudott, ha türelemmel és füstnyeléssel szép pirosra sült szalonnadarabját lekapták és megették. Ha kártyázott velök, pakliztak. Zsebeit titkon tele-rakták kullancsokkal. De ő nem szólt, csak mosolygott és mindig udvarias maradt.

Hanem azért borzalommal gondolt a négy nap múlva bekövetkezendő Anna-bálra, melyen a rendező s egyetlen számba vehető fiatal ember létére, kénytelen lesz az elkényeztetett kis dámák rendelkezésére állani. A közeli megyei székhely szolgabírája rokona lévén, hozzája fordult azon kérelemmel, hozna magával néhány épkézláb fiatal embert, nehogy csufosan megbukjék a Hűvösligeti Anna-bál.

Elérkezvén a nagy nap, Hartay kifogástalan smokingban fogadta a hölgyeket. A kis Ili, Lula, Biri és Giza zajos bókjait szokott szelid türelmével hallgatta, csak Mara könnyed megjegyzését, hogy »Doktor, maga maholnap konkrálhat a walesi herceggel« fogadta, mély főhajtással.

- Látja Mara nagysád - mondá mellette helyet foglalva - eddig igazán nem volt időm külsőre gondot fordítani. Apám zalamegyei kisbirtokos s mi gyermekek öten vagyunk. Három fiu, két leány. Bátyám és én elhatároztuk, hogy minél előbb önállóságra fogunk szert tenni, hogy segítsünk az otthoni szűk viszonyokon. S ha ez sikerül, úgy lemondunk a reánk eső birtokrésről, fivérünk, a ki gazda és a két leány javára, hogy legyen egy kis hozományuk. Sikerült is mindkettőnknek. Lajos bátyámnak kitűnő ügyvédi irodája van s én nemrég kaptam ki-nevezésemet K.-ra kórházi főorvosnak, a mi szép jövedelemmel s gyönyörű nagy lakással jár. Most már vége az örökös megfeszített tanulmányoknak, melyeknek közepette evésre is alig vettem magamnak időt s öltözetemmel pláne nem értem rá törődni. Most már nem hiányzik más, mint egy kedves, okos élettárs, a ki figyelmeztetne hanyagságomra.

Mara udvarias jóakarattal hallgatta Hartay elbeszélését s szokott nyájasságával mondá:

- Biztos vagyok benne, hogy képzelni sem lehet jobb férjet, mint a minő magából fog válni.

Hartay sötét arczbőre alatt elpirult, de mielőtt szólhatott volna, fölkiálték Marát tánczra s ő már a terem közepén lejtett. Hartay elgondolkozva nézett utána. Nézte szép, büszke kis fejcskáját, hajlékony termetét, melyen lágy redőkben omlott alá a fehér csipkebetétes crépe de chine ruha.

- Kár - mormogá magában, - kár, bár volna egy kicsit kevésbé szép, kevésbé elegáns. - S egy rövid sóhajjal fölemelkedett, hogy eleget tegyen rendezői tisztjének, melynek jutalmát már előre kikapta. A kis koboldok ugyanis egy rengeteg szalagrozettát gyártottak neki közös erővel s Ili sajátkezüleg tűzte föl a kabátjára. Meg is érdemelte, mert a bál, hála a behívott segédcsoportoknak, kitűnően sikerült.

Mara már rég nyugalomra hajtotta szép, fekete fürtös fejcskáját, midőn álmából kedvencz nótájának édes-bús hangjai ébresztették föl. - Felült s figyelt.

- Csak nem érkezett már meg? - mondá meglepetten.

A cigány átsapott a »Te vagy, te vagy, barna kis lány«... nótába.

Mara magára vette csipkés pongyoláját. Az ablakhoz lépett s a függönyt kissé félrehuzva kitekintett. - A hold majdnem nappali fényt terjesztett. A cigánybanda mellett egy fához támaszkodva állott Hartay s kellemes, mély hangján mintegy öntudatlanul kísért a dallamot: »Ha ez az egy reményem is elmulandó álom...« A hold teljesen megvilágította arcát s Mara meglepetten látta rajta azt a sóvár, kétkedő, reménykedő kifejezést. Összeránczolta homlokát.

- Ezt nem akartam, helyre kell hoznom - mormogá s ismét lefeküdt. Szinte megkönnyebbült, mikor a zene elhallgatott s a kavics csikorgása jelezte, hogy a banda elmege.

Másnap midőn Hartay reggel megjelent a tennis-téren, a leányok nagyon megdicsérték, megköszönték a fáradságát, melylyel igyekezett nekik egy kellemes estét szerezni. De természetesen szokásukhoz híven nem állhatták meg, hogy ne találjanak valami kifogásolni valót öltözetén. - Húzná ki a kézelőit, vagy tán elfelejtette fölvenni? stb.

Mara, ki eddig hallgatott, közbeszólt, a doktorhoz fordulva:

- Ma délben érkezik egy ismerősünk, báró Rednitz, az egy eleven divatlap, vegye mintának.

Hartay arcza elborult.

- Ármányos kigyó! - lármázott Ili - s nem is szóltál róla. Milyen? Fess?

- Igen, fess. Poroszországból jött. Sógoromnál agarászaton ismertem meg. - Most itt akar Magyarországon birtokot venni - mondá Mara kissé kelletlenül.

- Valószínűleg feleséget is Magyarországon keres magának a porosz urfi? - jegyzé meg szokatlanul éles hangon Hartay.

- Meglehet! - felelé Mara röviden s tennis verőjét véve, fölállt a játékhoz.

Midőn Mara aznap délután szokott gyülekezési helyükön, a zenetéren, bemutatta a társaságnak Rednitz bárót, nagy meglepetéssel látta közeledni Hartay doktort a régi kávézsákban, két kezét a kabátzsebekbe mélyesztve.

Bemutatta a két urat egymásnak. Soha nagyobb ellentét, mint e két férfi. A magas, vállas doktor hanyag öltözetében és a középtermű, czingár, rendkívül soignirt elegáns báró meglehetősen hidegen üdvözölték egymást.

A társaság sétára indult. A leányok előre futottak gombát, epret, virágot szedni. Mara Rednitz és Hartay között haladt, míg mögöttük anyja jött a többi idősebb hölgyekkel és urakkal.

A mamák mihamar megelégtették a sétát s leültek egy árnyas helyen egy hosszú fatörzsre, kérve Marát, menne a leányok után, kiknek pajkos nevetése messze bent hallatszott az országutat szegélyező erdőszélről.

Lassan, meglehetősen szótlanul mentek tovább. Hirtelen szekérsörgés, lódobogás hallatszott s az országut kanyarulatánál feltűnt s örült sebességgel közeledett egy bricska. Rajta két asszony ült s fejvesztetten jajveszékelt, még jobban megijesztve a két megvadult, fiatal tüzes lovat, melyek meglátva a szembejövőket s megrémülve Mara nagy égővörös napernyőjétől, melyet szokása szerint vállán tartott és hanyagul forgatott, az árok felé tartottak, mely azon az oldalon ép nagyon mély volt, mivel télvíz és esőzés idején a sok víz mélyre kimosta.

Mara dermedten állt. Rednitz mit sem törődve Marával, rövid »Ah!« és »Oh!« kiáltásokkal az országut ellenkező oldalán könnyedén átugrotta az árkot s sebesen fölszaladt a lejtős töltésen.

Hartay egy lépéssel az országút közepén termett s nyugodtan bevárta a kocsit. Lábát erősen megvetve, teljes erejével belemarkolt a lovak zablájába s hatalmas rántással megállásra bírta a tajtékzó, horkoló lovakat.

- Bravó, bravó, doktorkám! - kiáltá kissé magas orrhangján Rednitz és lelépdelt a töltésről.

Mara összeránczolt szemöldökei alól megvetéssel nézte végig Rednitz czingár alakját s megfordulva, tekintete őszinte bámulattal tapadt Hartayra, a ki kiegyenesedve, a mi által természetnek arányos szépsége feltűnt, hátravetett fejjel, félkézzel tartá féken a még mindig nyugtalan, toporzékoló lovakat. Erős vonásu arczában szinte fönséges erélylyel villantak elé nagy, nyílt tekintetű, szürke szemei.

A két asszony reszketve szállt le a bricskáról s tótul hálálkodtak a doktornak. Ez nem is törődve velök, a lovak szerszámaival kezdett babrálni.

Mara Rednitzcel lassan tovább ment. Nem szóltak semmit. Mara szinte megkönnyebbült, midőn a doktor lépéseit hallotta háta mögött. Megfordult, hogy az ajkain levő szívélyes szavakat intézze hozzá. Hartay szokott tartásával, nehéz fejét lehajtva, két kezét zsebeibe mélyesztve, hanyag, hintázó lépésekkel közeledett. Gyűrött, puha, barna nemezkalapja azzal az átizzadt szalaggal, messze hátra volt tolva a homlokáról, a mi roppant csunyául állott neki. Mara egy pár udvarias szót intézett hozzá. - A doktor pedig szidta az asszonyokat, a kik nem tudnak hajtani. Rednitz elővette szépművü ezüst cigarettatartóját, megkínálta a doktort s annak köszönő, de elutasító kézmozdulata után reágyujtott. Illatos, kékes füstbodrok szálltak a levegőbe.

Hartay belenyult mellényzsebébe, kivett egy sötét szivart, leharapta a végét, kiköpte és reágyujtott. Nehéz, bántó füstfellegetek hajtott az esti szellő Mara kényes orrocskája alá. Lehajtotta fejét, tekintete az őt kísérő két férfi lábára esett. Balról Rednitz keskeny, kicsiny, kifogástalanul chaussirozott lába. Jobbról a doktor széles, fölálló orru, gondozatlan, poros, nehéz füzös cipője. - Nem, nem, lehetetlen - gondolá Mara s majd hogy fönhangon nem mondta.

Két nap mulva a fürdőközönség zajosan üdvözölt egy jegyespárt. Marát és Rednitzet.

*

Marából ünnepelt, kényeztetett nagyvilági hölgy lett. Részt vett mindenben, ott volt mindenütt, a hol a főváros előkelő körei szórakoznak. Sokat, talán nagyon is sokat beszéltek róla...

Megesik pedig néha-néha, mikor elegáns, gondozott külsejű, rohamosan kopaszodó férje idegesen határozatlankodik körülötte, hogy eszébe jut s mintegy maga előtt látja a fiatal orvos hatalmas alakját, parancsoló tekintetét, a mint félkézzel féken tartja a toporzékoló szilaj lovakat. Önkéntelenül elgondolja, milyen jó volna reáborulni széles mellére, védelemért, oltalomért - saját maga ellen.

III.

Az augusztusi nap forrón tüzött le a tengerpartra. Árnyas fák és babércserjéktől védett kedves kis hely volt az, melyen a szokott társaság összegyűlt, hogy innen élvezze a kilátást, mely éppen a fürdőre nyílt.

Mindenféle nemzetből összevetett társaság volt ez; melyet, mint minden fürdőhelyi társaságot, az az ismert véletlen: egy table d'hôte szomszédság vagy egy átengedett ujságlap, széltől elkapott kalap stb. hozott össze. Ezen társaságokban - ha homogen elemek találkoznak -

gyorsan kifejlődik az a kedélyes intimitás, hogy az ember együtt reggelizik, ebédel, fürdik, kirándul s egy napig sem tudna meglenni a többiek nélkül.

Ha azután mindenik visszatér a saját városába, rendes foglalkozása körébe s véletlenül kezébe kerül egy arczkép, emléklap, a mi az elmúlt fűrdősaisonra emlékezteti, bámulva tapasztalja, mily távol esnek jelen érdekeitől azon egyének, kikkel annyi időt töltött; mintha csak megfordított színházi látcsövön nézne vissza a múltba. Minden olyan kicsi. Olyan messze, messze van...

A meleg szótlanná tette a társaságot. A szép, szabályos arczu ezredesné, ki idegbeteg férje miatt időzött a fürdőben, álmosan legyezgette magát egy pálmalevével. Mellette a festett bajuszu őrnagy, alakokat rajzolt botjával a porban. A vöröshaju amerikai miss Carry Fredricksen, a társaság elismert beautyja, könyökig szabad, nyulánk, hófehér karjait az előtte levő szék támlájára keresztbe fektetve, nagy, ábrándos, zöldes szemeivel merőn bámult a tenger horizontja felé.

- Megint a kedvencz pose - suttogá csipősen a göndörhaju Hohenburg Elli, szomszédjának, a kis dragonyos hadnagynak. Összenéztek és nevettek.

Le sem véve szemeit a miss lágy vonásu profiljáról, ott ült Broda captain, a gazdag cseh privatier, ki a captain nevet a társaságtól kapta, mivel a kikötőben ott himbálódzott yachtja. Azaz egy szál matrózlegénységgel bíró csinos vitorlás bárkája: a »Sirály«. Ezen a réven viselte is mindig a »Nautic« előkelő »sporting club«-nak sötétkék vagy fehér »yotting« dressjét, a mely elfogadhatóvá tette különben közönséges és darabos külsejét.

Még a hegyesorru »Stiftsdame« Boineburg báróné sem tudott semmi újat, pedig ő volt a társaság hirhordója.

- Na persze, hogy megint itt ülnek egy csomóban, a helyett, hogy egy kicsit sétálnának. Jó reggelt, hölgyeim! - Horn százados volt. Az egyenes beszédű, deli természetű gyalogos százados, ki anélkül, hogy nagyban igyekezett volna, határozottan a társaság lionja volt. A kis Prachwitz dragonyos és Sellern lovag huszárfőhadnagy urak rengeteg boszuságára.

Az igaz, hogy öröm volt ránézni, amint ott állt szürke czivilöltözetében, két keze háta mögé téve, botjára támaszkodva. Hátratolt nagy szalmakalapja látni engedé sűrű sötétszőke haját, világoskék élénk szemeit, friss, férfias arcát, melyet göndör, szőke szakáll környékezett. Nem volt sem elegáns, sem éppen szép, hanem egy igazi férfi.

- De hát miért nem akar maga sohasem itt ülni, ezen a kedves helyen? - kérdé Elli.

- Mert rém unalmas itt ülni, azt tehetem a városban is! - volt a válasz.

Az egész társaság hangosan nevetett.

- Köszönjük a bókot! - mondá miss Carry nevetve.

- No, látom már megint valami bolondot mondtam. De félreértettek. Nem a tisztelt társaságot találom unalmasnak, hanem az egy helyben való üldögélést. Ilyen gyönyörű időben. Én ma már fönn voltam Veprináczon!

Kitekintve a sűrüből, folytatá:

- No lám, a kegyelmes asszony a legokosabb. Ő is sétálni volt. Ott jön ni! És hogy lép, mint egy őrmester! - tévé hozzá nagy tetszéssel.

- Mennyire örülne a mama, ha ezt hallaná! - gunyolódott Elli.

- Miért ne örülne? Örülhetne maga is, Elli kisasszony, ha reá hasonlítana. Nem volna akkor egy ilyen nyápicz jószág.

- Most meg nekem csinált örömet! - mondá Elli, a boszuságtól kipirultan, mert Miss Carry gyöngyöző nevetése nem akart megszűnni. Elli és a Miss vetélytársak voltak. Horn százados meghódítása volt a céljuk. Nem mintha beleszerettek volna. Dehogy! Csak egy olyan kis összemérése fegyvereiknek. Ez ép oly kevésbé zavarta barátságukat, mint két férfiét, a ki szórakozásból egymással manchettíroz.

- No, ne haragudjon, Elli kisasszony - szólt a százados szívélyesen. - De lássák, hölgyeim, én már sokszor mondtam önöknek, hogy ne vegyék szigorúan azt, a mit mondok. Öt évig voltam Galicziában egy kis városban garnizonban. - A lengyel »grimasnicza« dámák az osztrák tiszteket nem veszik be a társaságba. Más hölgyek pedig nem voltak. Tehát én öt éven keresztül teljesen leszoktam a hölgytársaságtól s elfelejtettem, hogy nekik mindig mást kell mondani, mint a mit az ember gondol. No tessék, már megint nevetnek!

- Hát miért nem fürdünk ma? - kérde az eleven kis olasz marchesino, a társaság közé teremve.

- Igaz, igaz - hangzott össze-vissza. - De hát tegnap oly hideg volt, hogy én le sem hozattam a fürdőruhámat!

- Én sem gondoltam reá, reggel még oly borus volt!

- Nagyszerű! hát vegyenek föl kasszaruhákat.

- Én is magukkal tartok ma, máskor mindig reggeli előtt szoktam uszni - mondá Horn. Összeszedelőzködtek, kézimunkáikat elrakták s nevetgélve, diskurálgatva a fürdőház felé tartottak.

Elli is kasszaruhát volt kénytelen váltani. Szokott gyorsaságával átöltözködött; s még a társaságból senki sem volt a vízben, mikor ő már nagy tempókkal a fürdőt bekerítő czölöpök felé uszott. Elfáradva az elég hosszú uszástól, felült az egyik czölöpre pihenni.

- Nini, Elli kisasszony, maga milyen jól tud uszni! - Horn volt, ki felülve a szomszéd czölöpre, - mustrálni kezdte Ellit. - Bocsánatot kérek, maga nem is olyan nyápicz. Milyen szép gömbölyű karjai vannak s milyen helyes, erős lábacskaí. Ezekkel ugyan többet is járhatni. No várjon, majd elviszem magát sétálni, most hogy tudom. De ni, az urak kasszaruhája ép olyan bluzos koczkás valami, mint a hölgyeké s magának milyen jól áll, nekem pedig... brr!

Elli kényelmetlenül érezte magát a százados fesztelen detaillirozása alatt, hirtelen leereszkedett a czölöpről s nevetve eluszott.

- Hát most megint miért szökik meg - tűnődött Horn. Lehetetlenség lett volna vele megértetni, hogy az ő megjegyzései kergették el Ellit, ki most épen az uszoda másik végén vig kacagással igyekezett Miss Carryval együtt Brodától elkapni a mentő-karikát, melyet az a társaság mulattatására hozott magával a vízbe.

Másnap is az idő ragyogó szép maradt. Broda azon indítvánnyal állt elé, hogy tegyenek egy kirándulást az ő »yachtján«. Örömmel egyeztek bele. A kegyelmes asszony reábizta Ellit a szép ezredesnére. Miss Carry szabad délutánt engedélyezett társalkodónéjának, hogy ápolhassa migrainejét. Boineburg báróné, az alapítványi hölgy, epésen sziszegett valamit amerikai szabadságról, mert remélte, hogy Miss Carry őt szólítja fel gardedame-nak. - Az őrnagy följánlotta szolgálatait a visszamaradó hölgyeknek, lovagiasságból természetesen, bár erősen terhelte őt a gyanu, hogy a vizet sem ivásra, sem hajókázásra nem találja alkalmasnak.

Broda az urak felé fordulva, kijelenté, hogy, sajnos, nem hívhatja meg valamennyit, de kér három önkénytest, kik kötelezik magukat, hogy ellenszél vagy egyéb kényszerítő körülmény esetében az evezőket fogják kezelni. A marchesino, Prachwitz és Sellern gyorsan ajánlkoztak. Elli látva, hogy Horn kimarad, félhangon Broda felé fordulva mondá:

- Ugyan hívja meg Horn századost, mert hiszen Prachwitz, az a kis zsebkiaadásos dragonyos, ha evezésre kerül a dolog, ugyis csak hölgyszámba megy.

Broda belátva az argumentum helyességét, kellenlenül ugyan, de meghívta a századost. Ki nem állhatta őt, mivel az örökké éber Stiftsdame besugta neki a százados azon nyilatkozatát, miszerint egy teknő, melyre egy pár kötény van felvonva, még nem yacht; s hogy ő, a Captain annyit ért a vitorlakezeléshez, mint egy hal a doboláshoz

Horn elfogadta a meghívást azon megjegyzéssel, hogy csupán azért vesz részt a kiránduláson, mert tudja, hogy szükség lesz karjaira.

- Ugyan miért? - kérde Prachwitz.

- Mert a szél iránya nem tetszik nekem.

- Hogy lehet ma szélről beszélni - vélekedett a társaság, - alig hogy rezegnek a falevelek.

- Tenger mellett születtem, tenger mellett nevelkedtem, úgy ismerem az apró előjeleket, mint akármelyik tengerész.

Senki sem hederített a jóslatra s délután a kitűzött órában összegyülekeztek a mólón s a lehető legvigabb hangulatban ugráltak a lépcsőről a yachtra, a partonmaradottak felé kendőiket lengetve.

Broda a kormánynál ült, mellette Miss Carry, ki látva, hogy Elli rohamosan halad a százados meghódításában, legalább úgy vett magának elégtételt, hogy a yachton - Broda az ő gavallérja lévén - a lehető legpretenziosusabb modorban adta a háziasszonyt.

A friss tengeri levegő jókedvre hangolta a társaságot. Énekelgettek, nevetgéltek és reá birták Natalét, a matrózt, ki az árbocz alatt igazgatta a vitorlákat, Broda félig olasz, félig horvát parancsszava szerint - hogy énekeljen nekik valami hajósdalt. - Natale reágyújtott valami dallamos barcarolra, melynek elnyújtott refrainjét, az egész társaság utána énekelte.

Horn hallgatva ült és az eget vizsgálta.

A szél irányt változtatott s egyes mindig erősödő rohamok fölzavarták a sima vizekröt. A hullámok a yachtot hintázni kezdték s később rendetlen tánczra kényszerítették.

Broda parancsai mind sűrűbbek lettek s Natale előtt mindig érthetlenebbek.

Miss Carry, ki előbb válogatott festői pózokban könyökölt a korláton, mindig halványabb és halványabb lett s végre kénytelen volt minden gráciát mellőzve, a himbáló hajó födélzetén keresztül kötelekbe kapaszkodva, a kis marchesino által támogatva a kicsiny kajütéba levonulni s a Natale délutáni alvóhelyéül szolgáló keskeny lószőrrel párnázott nyugágyra feküdni.

Broda, ki belátta, hogy legjobb lesz megfordulni, rákiáltott Natalera, hogy huzza be a vitorlákat s egy csomó olasz-horvát vezényszóval kísérte Natale majomszerű mozdulatait.

- Uraim, az evezőkhöz! - kiáltá Broda, látva, hogy a kormánynyal egyedül nem lesz képes megfordítani a hajót. Horn, ki eddig Elli mellett ült a hajó orránál, átugrálta a padokat s gyorsan és ügyesen leoldozta az evezőket s beleillesztve őket a kampókba, az urak kezeibe adta. Ő maga a leghátsó padba került s vezényelte az evezőket.

Szegény Natale, bár igen jól értett egy szál latin vitorlával ellátott halász-bárkája kezeléséhez, - a yacht komplikáltabb vitorla állításában nem ismerte ki magát.

A hajó már félig megfordult s Natale még mindig nem készült el a vitorlák bevonásával. Az irány változtatása által lohadt vásznak a szél feje köré csapkodta. - Broda cseh káromkodásokkal vegyes parancsai csak még jobban megzavarták szegényt.

- Huzd be a Clüvert! - kiáltá Broda ijedten, ki eddig észre sem vette, hogy a hajó orrára erősített Clüver oldalt volt beállítva s az ellenszél most teljes erejével belefeküdt, a mi erősen gátolta a hajót a haladásban.

Natale nem volt képes állását elhagyni. Broda nem hagyhatta ott a kormányt. Horn az evezőit igyekezett elhelyezni, hogy segítsen a bajon; midőn egy heves szélroham teljes erejével nekifeküdt a vitorlának s az nem bírva ellentállani, nagy recscsenéssel elrepedt s a szél a roncsokat hajigálta ide-oda a bent ülők feje fölé.

Elli, ki eddig nyugodtan ült a hajó orrában, hirtelen fölhozta lábait az ülésre, azután a törött bugsprietvitorla kis árboczába fogódzkodva fölegyenesegett. Egyik kis sárga cipős lábát keményen megtámasztva a korláton, karját kinyújtva várta míg a szél feléje hajtja a repedt vitorla fáját. Kétszer lódult feléje, mindkétszer alaposan megcsapva kis kezét. Elli összeszorította fogait s újra megkísérté elfogni a rakonczátlan vásznat, melynek kötele Prachwitz fejét verdeste, a ki megmerevedve ült helyén. Harmadszorra sikerült. Elli mit sem törődve a hajó erős tangagemozgása által föl-fölcsapkodó vízzel, mely benedvesíté ruháit, a kötél segítségével nyugodtan és biztosan csavarta a vitorlát a kis árboczra. Azután visszaereszkedett helyére s nevetve törölgette zsebkendőjével nedves arcát és kezét.

- Ezer hála! - harsogá Broda a hullámok zaján. - Istenem Elli! - sóhajtá a szép ezredesné, ki arcát kezeibe temette, hogy ne lássa Elli vakmerőségének esetleges vészes következményeit. Az urak kissé megszegyenülve tulzott bókokkal hódoltak bátorságának.

- Elli kisasszony, maga igazán pompás egy ficzkó! - mondá Horn őszinte bámulattal.

Akármilyen szokatlan is egy hölgyre alkalmazva, igen illett Ellire ez az elnevezés, a mint ott ült pomponos matrósapkájában, szélkuszálta világosbarna fürtöcskéktől köryezett friss pajkos arczával, melyből kivillogtak élénk barna szemei, mosolygó piros ajkai között fehér, egészséges fogai. Bőszabásu nagy aranygombokkal záródó tengerészkek kabátka volt rajta. Hátradőlve karjaival átfogta a korlátot. Rövid sötétkek szoknyája láttatni engedé kicsi lábait, melyeket gondatlanul és minden etiquette ellen elé s hátra lóbált. Igazán pompás egy ficzkó volt.

Vizesen, de minden baj nélkül érkeztek haza a kirándulók.

E naptól fogva Horn teljes hódolattal vette körül Ellit. Halászni tanította, versenyt usztak és sokszor czivakodtak.

Szerelemről soha egy szó sem esett közöttük. Az idő mult. Szeptember közepe közeledett s vele az időpont, melyet Hohenburgék elutazásukra kitűztek.

Kedélyes kis rögtönzött bucsuestély után az egész társaság hazakísérte Ellit és anyját a kissé távol eső villáig, a melyben laktak. A villához érve nagy bucsuzás vette kezdetét. Miss Carry és Elli nagy meghatottsággal ölelték meg egymást. A gyöngeszivű ezredesné könyezett is egy kicsit. Boineburg báróné hihetetlen szőőzönnel biztosította az összes jelenlevőket, hogy Hohenburgék voltak a társaság fénye, központja, életető eleme stb.

Elli most Horn felé lépett s föltekintve reá, kezét nyújtván feléje, kissé meghatottan mondá:

- Isten önnel, Horn, maga az én legjobb pajtásom volt.

Horn mosolyogva felelé:

- Nem bucsuzunk mi egy egész életre, Elli kisasszony. Ma értesültem, hogy ezredem alighanem Bécsbe lesz áthelyezve.

Elli arcza elváltozott.

- Istenem - gondolá magában - mit csinállok én Bécsben ezzel a nagy szögletes bakával. A szalonunkban egy szék sincsen, amely elbirná. - Ijedten gondolt rá, minő kinos föltűnést keltene Horn modortalansága, melyet itt fürdön mindenki kedves eredetiségnek vett, ismerősei közt. Csupa kis attaché, kényes gárdatisztek, holmi főhercegi adjutánsok, kik minden tekintetben kopirozták az udvar szokásait.

- Ah igazán - mondá végre vontatottan, - ez igazán szép. Bécs ugyan nagy város...

Horn ajkaiba harapott. Éles, világos eszével rögtön átlátta a helyzetet. Pláne előbb félfüllel hallotta, hogy Elli és anyja meghívták Prachwitzet, ki szintén Bécsben állomásozott.

- Minden hétfőn fogadunk.

Persze, a »zsebkiadásos dragonyos«, kin annyit nevettek együtt, kamarás és ha buta is, de lovastiszt. Végtelen keserűség töltötte el Horn lelkét.

Nem fogadta el Elli kezét, mintha nem látta volna. Némán meghajtotta magát és visszalépett.

Elli ideges vigsággal beszélgetett a többiekkel, s néha lopva pillantott Hornra, ki kissé távolabb állott a többiektől. Milyen halvány - gondolá Elli s úgy fájt a lelke.

- Mi még nem bucsuzzunk végleg - mondá a marchesino, - hisz még üdvözljük a hölgyeket holnap a kaszinó előtt!

- Reggel hatkor? - nevetett Elli.

- Mi az harczedzett katonáknak! - selypitett Prachwitz - ugye-e Horn?

Horn nem felelt.

Ködös hideg reggel volt másnap s a kegyelmes asszony hálásan köszönte meg a házigazda figyelmét, hogy zárt kocsit küldött.

Melegen beburkolva helyet foglaltak s indultak a szürke poros országuton lefelé. Elli nyugtalanul tekintgetett ki az ablakon s bosszankodott, hogy miért is van a kaszinóépület jobbfelől s neki balfelől kell ülnie.

- Halt, hó! - A kaszinó előtt voltak. Elli szeme rögtön fölfedezte Hornt. Föllélegzett.

Az urak tolongtak a keskeny kocsi-ablaknál. Virágokat, bonbonokat nyújtottak be. Elli a fejük fölött Hornra nézett, ki nyugodtan állt a többiek mögött. Horn fölfogta tekintetét s megkerülve a kocsit a másik ablakhoz lépett. Elli lázasan bocsátotta le az üveget s könnyes szemeivel kérően tekintett föl Hornra. Mindkét apró egérszürke keztyűbe bujtatott két kezét kinyújtá az ablakból.

Horn egyik nagy tenyerébe zárta mindkettőt s másik kezével szeliden simogatta őket. Mély rokonszenves hangján halkán mondá:

- Isten áldja, maga rossz gyermek!

A kocsi ép jókor zökkent és indult, mert Elli nagy fölindulásában és megszégyenülésében valószínűleg megcsókolta volna azt a nagy izmos kezét.

A kegyelmes asszony vigan integetett ki az ablakból. Elli pedig fölkapott egy nagy rózsacsokrot, mely ölében hevert, hogy belé rejthesse könnyes arcját. Csöndesen megfogadta magában, hogy egy komoly derék férfi szívével játszani többé nem fog.

SZAPPANBUBORÉK.

»Megcsókolt - engem, a tökéletesen tisztességes, alig két év óta férjes asszonyt. Nem találok szavakat«. - A bodros szőkefürtű asszonyka kiejtette kezéből a tollat s rákönyökölve naplójára, melybe éppen írni készült, rózsás piruló arcát apró, kövér, hófehér kezecskéi közé temette. Ujra átgondolta az egész borzasztó esetet, mely két nap óta oly nagy forradalmat idézett elő lelkében.

Ujra maga előtt látta a főispánné fényesen kivilágított termeit, a tánczó párokat, a kis zöld szalont, melybe félrevonult, hogy kissé rendetlen frizuráját megigazítsa. Ujra átérezte a meglepetést és ijedtséget, mely átjárta, midőn hirtelen egy alakot látott a tükörben maga mögött s az, mielőtt megfordulhatott volna, átölelte s forrón tüzesen megcsókolta félig nyitott száját. Mikor visszakapta a fejét, megismerte a főispánné öcscsét, a szép barna huszárkapitányt, ki csak egy hete, hogy idejött garnizonba.

A kis kövér kezek idegesen turkáltak a szőke fürtökben s a rózsás fülek egész pirosak lettek, mikor visszaemlékezett, hogy ő akkor bizony igen ügyetlenül viselkedett. Ahelyett, hogy méltatlankodva lökte volna el magától a merénylőt, hát csak gyorsan s ijedten nézett a szalon két bejáratára, vajjon nem látta-e senki a szörnyű esetet. Kinosan harapdálta ajkait, midőn visszaemlékezett, hogy a szép huszár gunyosan elmosolyodott s nagy sarkantyú-pengéssel kiment a szalonból. Mit gondolhatott felőle? Mit tegyen most? Elmondja az egészet férjének? Nem, nem, ebből okvetetlenül párbaj lesz s a szegény Károly olyan ügyetlen, a szép kapitány pedig bizonyosan jó lövő. Nem, ezt nem veheti a lelkiismeretére. De így sem hagyhatja az egészet, nehogy az a léha fráter talán azt gondolja, hogy ő szokva van az ilyesmihez. Valamit kell tennie... Legjobb lesz, - gondolá végre, - ha elmondja az egészet, mint föltevést vagy történetet férjének s amit az határoz, azt megteszi.

Igen örült ennek a megoldásnak és átsietett az ebédlőbe, hol férje még a reggeli lapokat olvasta.

Benyitott. Az ablaknál egy hintaszék mozgott lassan. Egy elébe állított széken volt két nagy fölállított talp, azután egy rengeteg ujság, a fölött egy fényes homlok, az egész nagy füstbe burkolva. Ez volt a férj, Cserépy Károly járásbíró.

Az asszony habozva megállt. Hogy kezdje el a történetet.

- Károly? - kezdé bizonytalan hangon. Az óriás ujság megmozdult, egy gömbölyű, hétköznapi arcú, savószínű szemekkel s világos harcsabajuszszal ellátva, bukkant elé. - He?

- Károly, hogy akarod a csirkét estére? Rántva vagy töltve?

- Rántva, vagy tán töltve, vagy, - bánom is én akárhogy. - Az ujság ismét elfödte a férj unott arcát.

A szegény kis szőke asszony belátta, hogy nem jól kezdte, a rántott csirkétől csókolózó huszártisztekig áthidalhatatlan ür tátong.

Kedvetlenül, ama bizonyos jóleső fájdalommal, melyet a meg nem értett asszonyok ápolnak lelkükben, visszatért szobájába s újra töprengett.

Meg kell, hogy leczkéztesse azt az embert, meg kell aláznia őt. Igen, ha találkozik vele... Mikor is... Igaz, kedden a főispánné fogadó-napján, ha majd rekoneszánszra mennek. Ott lesz bizonyára a kapitány is. Majd szerét fogja ejteni, hogy beszélhessen vele - meg fogja neki mondani...

Fölkelt, kiegyenesedett: - Uram - kezdé - ön tévedett - én nő vagyok. - Oh - gondolá, - ez nem jó, először is ezzel nem mondok neki semmi újat s ha vén ember volnék, úgy sem csókolt volna meg! Nem! másképp... - Uram, ön téved, én tisztességes nő vagyok, - anya vagyok. - Nem ez nem jó, mert az utóbbi nem igaz... kár pedig, mert olyan szépen hangzik.

Keményen kell vele beszélnie. Olyan sértést kell a szemébe vágnia, mely fölér azzal, melyet vele szemben elkövetett. Összeránczolt homlokkal, sötéten egy pontra nézett s tépelődve keresett egy vérig sértő szót. Hirtelen eszébe jutott, hogy a gyáva szó az, mely férfira a leg-sértőbb, melyet csak párbajjal, vérrel lehet lemosni. Zavaros regényekből összeolvasott fogalmak kavaroit agyában: egy lovagias ember a becstelenség és a halál közül rendesen az utóbbit választja. Tehát miután a kapitány vele, mint nővel meg nem verekedhetik, nem marad más hátra, minthogy e sértésre főbe löjje magát.

Hirtelen vad, kéjes örömet érzett, gonosz mosoly játszadozott különben oly szelid, gyermekes kifejezésű arcán. Eszébe jutott a kis szeplős közjegyzőné, akiért főbe lőtte magát a szolgabíró. Az addig egészen jelentéktelen asszony egyszerre csak megyeszte ünnepezt szépség lett. A kulturbálon, melyen más évben alig kapott tánczost, nyakra-főre mutatták be magukat a környékbeli urak. Egészen elszédült, mikor elképzelte, hogy milyen nagy dicsőség vár rá. Mit fog majd mondani a begyes városkapitányné, kit eddig a legszebb asszonynak tartott a társaság. Diadalmasan járkált, megállt a tükör előtt, méltóságteljes arcot vágott, kissé borús tekintettel, melyet roppant illőnek tartott egy olyan asszonyhoz, akinek - története van.

De aztán elborzadt. Maga előtt látta a kapitányt, véres halántékkal, bezárt szemekkel, halavá-nyan, mozdulatlanul. Elszégyelte magát... Nem, ilyen áron nem akar dicsőséghöz jutni. Nem, ez nem volt méltó hozzá...

Inkább szépen kell beszélni a durva katonával. Be kell vele láttatnia, hogy milyen helytelenül cselekedett. Ki tudja, talán korán vesztette el az anyját, nem voltak nővérei... és a léha garnizonélet... Persze, nem is lehet tőle oly rossz néven venni, ha a hirtelen föllobbant szenvedély nem bírta leküzdeni...

Mily szép föladat lesz megtéríteni, megfinomítani ezt az eltévedt embert. Igen, ez az ő föladata! Mily büszkeség lesz, majd ha egészen megváltoztatta, megszelidítette ezt a vad természetet. Akkor azután keres számára egy szép, derék feleséget. Hisz van itt annyi szép leány. Cserháty Blanka például... nem, az nagyon unalmas, az nem tudná lekötni, Boróczy Kata talán - nem, az nagyon kaczer. Inkább Laczházy Marcsa... oh! annak az atyja tele van adóssággal. Utóvégre is nem oly sietős a dolog. Elsősorban lelke megnevesítésére kell törekednie.

Egész glóriát érzett feje körül missziójának tudatában. Jóságosan tekintgetve körül jelent meg a konyhában s malaszttal teljes mozdulatokkal adott ki az éléskamrából.

A várva-várt kedden már délelőtt hozzálátott toalettje kiválasztásához. Habozott, vajjon világos angol ruháját vagy zsettel diszitett fekete selyemruháját vegye föl. A helyzethez méltóbbnak tartotta a feketét, de kis kapotéjáról mégis csak leszedte az ibolyát és egy csomó rózsát varrt helyökbe.

Délben megkérdezte férjét, vajjon elkiséri-e. Különös megkönnyebbülést érzett, mikor azt felelte, hogy: - Van eszembe!

Miután gondosan felöltözött s talán százszor is megfordult a tükör előtt, - persze csak azért, hogy konstataálja, vajjon toalettje rendben van-e, végre nagy szívdobogással nekiindult a megyeháza felé.

A főispánné a második szalonban trónolt, nagyrészt hölgyekből álló társaságtól körülvéve.

Cserépné, miután mindenkit üdvözölt, a legszélső fotelbe ült, s szórakozottan társalgott szomszédnőjével. Az első szalonból sarkantyupengés hallatszott. A kis Cserépné érezte, hogy elpirult és boszankodott. A deli kapitány belépett, kezét csókolt nővérének, s a hölgyeket egy általános meghajlással megtisztelve szórakozottan körüljártatta szemét a jelenlevőkön s végre egy alacsony puffot a nyulánk városkapitányné mellé tolt s azon gubbaszkodva, társalogni kezdett.

Cserépné lopva áttekintgetett hozzá. - Milyen jól tudja magát tettetni, - gondolá. - Ide sem néz. Milyen kaczer teremtés ez a városkapitányné, s milyen rosszul áll neki az a lila bársonykalap, - mormogá magában s rengetegül unatkozott.

A hölgyek lassankint bucsuzni kezdtek. Cserépné is érezte, hogy itt volna az ideje, hogy eltávozzon. De nem tudta magát elhatározni. Végre fölállt s bucsuzni kezdett. Az udvariasan meghajló kapitányt csupán egy fejbiccentésre méltatva, kisuhogott a szalonból.

Alig ért ki az előszobába, midőn annak ajtaja ismét megnyílt s kilépett belőle a kapitány. Cserépné érezte, hogy minden csepp vére szívéhez tódul, még a lélekzete is elállt. - Milyen álnok, - gondolá magában, - no de emberére talál. - Mivel az inas nem volt az előszobában, idegesen kezdett keresgélni a fölaggatott kabátok és öltönyök között. A kapitány éppen leemelte a fogasról a kabátját, midőn észrevette a hölgyet. - Talán segítségére lehetek? kérdé udvariasan, - milyen színű volt a felöltője. - Drap gallér világoskék béléssel, - felelé az asszonyka s szinte megijedt a saját hangjától, oly mélyen és rekedten hangzott.

A kapitány gondosan keresgélt. Cserépné bizalmatlanul figyelte minden mozdulatát, s mialatt félkézzel a kabátok között turkált, mintegy öntudatlanul mormogta a mondókáját: - Uram, ön téved stb.

Végre megkerült a világoskékkel bélelt drapp gallér. Cserépné izgatottsága tetőpontjára hágott. El volt határozva, hogy az esetre, ha a kapitány visszaélne az alkalommal, akár tettlegességre is elszánja magát. Az pedig udvariasan ráadta a gallért, s azután magára rántva kabátját, kezébe vette a sapkáját, szórakozott tekintettel meghajtotta magát és kiment. Cserépné tágra nyílt szemmel bámult a nyitva maradt ajtóra. - A szemtelen! - mormogá és nagyon haragudott, de maga sem tudta, kire és miért.

Rosszkedvűen ért haza. Midőn átöltözve az ebédlőbe ment, már ott találta férjét a hintaszékben ujságjával.

- Voltál a főispánéknál? - kérdé a férj az ujságvitorla mögül. - Voltam, - felelé az asszonyka röviden. - A férj letette az ujságot az asztalra. - Te, - kérdé, - volt ott a bálon a multkor valami huszárkapitány? - Az asszony szíve hevesen dobogni kezdett. - Istenem, - gondolá, - férjem megtudott valamit, mi lesz ebből? - Igen, volt - felelé, azután félénken, - miért? Cserépy ur mindkét kezét nadrágzsebébe mélyesztvén, hintázta magát. - Hát csak azért, - kezdé végre széles nevetéssel, - mert a fiuk azt mesélték a kaszinóban, hogy részeg volt az ipse és hahaha... és fogadott, hogy minden asszonyt megcsókol és egy se fogja pofonütni! De a Dabasi Tóni, meg a Bozóky Gyuri lefogták, még mielőtt valami bolondot csinálhatott volna. Bezárták a kis pipázóba és ott aludt reggelig, hehehe!... - Cserépy ur ismét az ujságok mögé temetkezett.

A szegény, kis szőke asszonyka merev tekintettel, halványan támaszkodott az asztalhoz. Elvonult előtte az egész hét aggodalma, lelkitusája. Mint a velencei kampanile, úgy omlott össze lelkében az e pár nap alatt hiúságán épült légvára. - Csak részeg volt, milyen kár, - suttogá s ólomsúlylyal nehezedett rá a mindennapi élet unalma...